

POLITIKA
SD IN SDS PO
ANKETI IZENAČENI

OSEBNOSTI
UŽIVAŠKI
DIKTATOR

DEMOKRACIJA

Predsednik
parlamentarne
komisije za nadzor
Sove Dušan Kumer
je bil od leta
1986 predsednik
občinskega
komiteja ZKS
Ljubljana-Siška,
hkrati pa reden
pivec v partijsko
glasilo Komunist.

PARTIJSKI NADZORNIK SOVE

INTERVJU

Marjeta Cotman

Vedno se bom zavzemala za socialno državo

KOLUMNA

Dr. Janko Kos
o državi in kulturi

Konzervansi? Ne hvala!

Konzervansi

Konzervansi se uporabljajo za podaljšanje obstojnosti živil, saj jih zaščitijo pred škodljivim vplivom mikroorganizmov in preprečujejo njihovo kvarjenje. Vprašanje pa je, kako vplivajo na naše telo. Uporaba kemijskih dodatkov, med katere spadajo tudi konzervansi, je predpisana v Pravilniku o aditivih, ki je usklajen z zakonodajo EU. V dovoljenih koncentracijah konzervansi praviloma niso škodljivi za zdravje, če ne pretiravamo s količino in pogostostjo uživanja. Splošno načelo zdrave prehrane je uporaba čim manj kemijskih dodatkov oziroma le tam, kjer so nujno potrebni.

Pijače in konzervansi

Pri proizvodnji pijač z uporabo ustrezne tehnologije konzervansi niso nujno potrebni. Podaljšanje obstojnosti pijače omogoča tudi polnjenje pod sterilnimi pogoji - aseptično polnjenje. Izpolnitev vseh pogojev za takšno polnjenje zahteva poleg posebne opreme tudi zelo stroge higienske razmere ter pogostejši mikrobiološki nadzor, kar je povezano z visokimi stroški proizvodnje pijač. Mnogi proizvajalci se zato še vedno zatekajo k cenejši možnosti, to je uporabi konzervansov.

Brezalkoholne pijače iz Pivovarne Union

V Pivovarni Union smo leta 1999 uvedli linijo za aseptično polnjenje pijač, s katero polnimo higiensko neoporečen proizvod brez dodajanja konzervansov. Naša skrb za zagotovitev sterilnih pogojev se začne že z izborom dobaviteljev surovin in embalaže; dobavitelji lahko postanejo le tisti, ki izpolnjujejo stroge mikrobiološke zahteve. Izvajamo pogoste kemijske in mikrobiološke kontrole surovin in embalaže ter skrbimo za pravilno skladiščenje.

Celotni postopek bi si sicer lahko precej olajšali - samo konzervanse bi dodali. Vendar pa je skrb za zdravje naših potrošnikov najpomembnejša. Z aseptičnim polnjenjem v Pivovarni Union izpolnjujemo želje potrošnikov, ki jim ni vseeno, kaj zaužijejo.

BREZ KONZERVANSOV

Iz Pivovarne Union

Zdaj ali nikoli?

Metod Berlec

Razpadanje Liberalne demokracije Slovenije na obroke je marca in v začetku aprila povzročilo, da so javnomnenjske ankete Pahorjeve Socialne demokrate zavihtele v nebo. Prvič po volitvah leta 2004 se je zgodilo, da je neka stranka prehitela do takrat vodilno Slovensko demokrasko stranko. Vstop štirih poslancev, vključno z nekdanjim predsednikom vlade in LDS Antonom Ropom, iz LDS v SD je dal volivcem tranzicijske levece znamenje, da je sedaj SD glavna stranka njihovega političnega pola. Hkrati je prestop začasno pozitivno vplival na ugled stranke v javnosti. No, konec aprila so se stvari začele umirjati. Po Aragonovi javnomnenjski anketi je SDS spet prehitela SD, po naši pa sta stranki izenačeni na prvem mestu (anketi objavljamo v nadaljevanju). Logično se je zato zdelo, da se bo predsednik SD Borut Pahor odrekel predsedniški kandidaturi in bo popeljal stranko na državnozborske volitve.

A kot kaže, je šlo le za začasen javnomnenjski premik. Zadnje spremembe v javnem mnenju so pokazale, da nekdanjim prenovljenim komunistom zmaga prihodnje leto ne bo kar tako padla v naročje, ampak se bodo morali zanj še pošteno potruditi. Janševa SDS ima zelo stabilno podporo v javnosti ter z umirjenim in pretehtanim ravnanjem svojega predsednika vzbuja zaupanje med ljudmi. Poleg tega je tudi vprašanje, kako se bodo porazdelili glasovi na tranzicijski levici, ko bo Društvo Zares preraslo v pravo stranko. Ta čas mu slabo kaže. Če pa bo ob ustanovitvi stranke prišlo do vsaj približno podobnega pozitivnega učinka, kot je prišlo ob prestopu nekaterih poslancev LDS v SD, je velika verjetnost, da se bo SD znašla v položaju, ko se ji bo zmaga na prihodnjih državnoborskih volitvah močno oddaljila. Verjetno o tem razmišlja Borut Pahor, ko se v zadnjih dneh v javnosti sprašuje, ali je pametno, da levica prepusti zmago na predsedniških volitvah desnosredinskemu kandidatu (verjetno ima v mislih Lojzeta Pe-

terleta), še posebej ker ima dobrega kandidata za to mesto, njega seveda. In ker Pahorju v anketah za mesto predsednika republike dobro kaže, se mu porajajo resne misli, zakaj ne bi zgrabil priložnosti, ki se mu ta čas nasmihajo – in kandidiral za predsednika republike. Vprašanje je namreč, kako se bodo stvari odvijale v prihodnjih letih. Hkrati je to funkcija, ki mu je pisana na kožo. Kot predsednik državnega zbora je poskušal povezovati poslance, sedaj bi želel povezovati slovensko javnost. Mnogi so prepričani, verjetno tudi sam, da bi zaradi močnega Janeza Janše težko postal predsednik vlade. Poleg tega se pojavljajo resni dvomi, ali bi bil sposoben opravljati funkcijo predsednika vlade, kjer je dobro, če imaš ministrske izkušnje, se znaš jasno in hitro odločati in po možnosti udariti po mizi, če je treba. Teh lastnosti Pahor nima. Zato si nedvomno želi izkoristiti priložnost, ki se mu ponuja, in kandidirati za predsednika republike. Gre za funkcijo, ki je kljub vsemu zelo pomembna, kar ne nazadnje dokazuje dogajanje, povezano z zdajšnjim predsednikom države. Postavlja se samo še vprašanje, ali mu bodo botri iz ozadja in njegovi strankarski tovariši dopustili, da se bo spustil v predsedniško tekmo, oziroma ali bo zbral toliko moči in poguma, da bo storil to, kar si ves čas želi. Seveda pa bi morebitna Pahorjeva zmaga na predsedniških volitvah močno vplivala na razmerja na tranzicijski levici.

V drugačnem položaju so v pomladnih strankah. Nova Slovenija je podprla predsedniško kandidaturu Lojzeta Peterleta, saj je njen član. SDS in SLS se še nista odločili, ali ga bosta podprli ali bosta nastopili s svojima kandidatom. V pomladku SLS nasprotujejo Peterletu in mu očitajo, da je leta 2000 razbil združeno SLS+SKD Slovensko ljudsko stranko. V SDS menijo, da morajo kot največja stranka v državi imeti svojega predsedniškega kandidata. Tako je vse še odprto. Kljub temu se zdi, da so oči uprte v Boruta Pahorja. Tudi Janez Drnovšek še ni rekel zadnje besede ... **D**

Ker Pahorju v javnomnenjskih anketah dobro kaže, se mu porajajo resne misli, zakaj ne bi zgrabil priložnosti, ki se mu ta čas nasmihajo – in kandidiral za predsednika republike.

UVODNE STRANI

- 9 Aktivnen šolski minister
10 Pogledi: Stavka z napako
11 Kolumna: Država in kultura

POLITIKA

- 12 SD in SDS tesno skupaj
15 Partijski nadzornik Sove
18 Želja po zrelosti in realnost

SLOVENIJA

- 20 Oblast učiteljem
22 Različno o svobodi tiska
24 Drag kruh, poceni mleko
26 Pomoč predelovalcem pese
28 Površinsko največja regija

TUJINA

- 32 Ambrus v zaledju Trsta?
34 Predsednik po volji ljudstva
32 Globus: Princ v Irak
33 Tuji tisk: Hujšanje

INTERVJU

- 38 Marjeta Cotman

DOMOZNANSTVO

- 42 Od Harlanda do Šmarja - Sapa?
46 Bogati vodja delavstva
50 Naši kraji: Portorož
54 Nagrada z reškega festivala

OGLEDALO

- 56 Film: Drkajva skupaj
58 Avtomobilizem: Audi A3 sportback
60 Zdravje: Nujna pravilna obutev
62 Šport: America' Cup
64 Črna kronika: Sodil si je sam
66 Rumeno: Modna Bleščica
68 TV Kuloar: Anketi ne verjame
66 Minister Bajuk in igralništvo

38 Intervju: Marjeta Cotman

Odločila sem se, da v zakonu o delovnih razmerjih ne moremo določati cene delovne sile, ampak moramo govoriti o fleksibilni varnosti, zagotoviti, da je trg dela fleksibilen in da delavcu zagotovimo tudi socialno varnost.

12 SD in SDS tesno skupaj

Merjenje javnega mnenja, ki ga je opravilo podjetje Nova Obzorja, d. o. o., ki izdaja revijo Demokracija, je pokazalo, da so med slovenskimi političnimi strankami ta čas najbolj priljubljeni Pahorjevi Socialni demokrati in Janševa SDS. Med predsedniškimi kandidati sta v ospredju Pahor in Peterle.

15 Partijski nadzornik Sove

Pogled v čas nekaj let pred osamosvojitvijo pokaže, da parlamentarno komisijo za nadzor nad obveščevalno-varnostnimi službami vodi človek, ki je bil pred osamosvojitvijo eden zagretejših članov takratnega partijskega aparata.

46 Bogati vodja delavstva

Josip Broz Tito, predsednik socialistične Jugoslavije, je vse svoje življenje, čeprav je predstavljal delavsko gibanje, živel v blaginji. Že pred prihodom na oblast je razpolagal s precej denarja, pozneje pa so bile njegove možnosti neomejene. Bil je tipičen komunistični diktator.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat,
Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara Prevorčič, Aleš
Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner,
Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej
Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr.
Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik,
dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban,
Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte,
Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR / 599,10 SIT

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poštnina plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij
ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98)
sodi tisk Demokracija med proizvode, za katere se obračunava
davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelček: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo
položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do
15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna
naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov,
za druge pa 257,57 USD.

Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT.

Fotografija na naslovnici: Bor Slana, fotomontaža

PREKLOPI NA ŠIROKOPASOVNI SIOL INTERNET!

HITREJŠI, MOČNEJŠI, BOLJŠI

4

MESECE +
BREZPLAČNO

www.siol.net · 080 1000

SIOL INTERNET že od **18 €** (4.313,52 SIT) mesečno

SIOL TV že za **20 €** (4.792,80 SIT) mesečno

Priporočamo naslednje pakete:

DUO že od **28 €** (6.709,92 SIT) mesečno

Vsebuje: SIOL internet in SIOL telefonijo

DUO TV že od **37 €** (8.866,68 SIT) mesečno

Vsebuje: SIOL internet in SIOL TV*

TRIO že od **38 €** (9.106,32 SIT) mesečno

Vsebuje: SIOL internet, SIOL telefonijo in SIOL TV*

Za dodatne informacije in naročila obiščite www.siol.net ali www.telekom.si, pokličite **080 1000** ali se oglasite v Teletgovini, Mobilnem centru ali pri pooblaščenem prodajalcu. Akcijska ponudba 4 mesece brezplačno se nanaša na mesečno naročnino in velja od 1. 4. 2007 do 31. 8. 2007 za vse nove naročnike, ki bodo v času trajanja akcije naročili katerikoli paket širokopasovnih storitev in se zavezali za 12 mesecev. V primeru subvencioniranja TV komunikatorja je vezava 24 mesecev. Možne hitrosti SIOL interneta so od 256/128 kbit/s dalje.

*SIOL TV je možno spremljati le na določenih krajih. Oglejte si seznam krajev na www.siol.net. Vse cene vključujejo DDV. Cene v drugi valuti so informativne narave in so preračunane po tečaju zamenjave 1 EUR = 239,64 SIT.

INTERNET · TV · TELEFON

Telekom
Slovenije

K(urji) T(at)

Aleksander Škorc

KT je pozvonil pri vratih imenitne hiše še imenitnejšega politika najimenitnejše opcije – leve. Odpret je prišla Mimi, žena omenjenega politika, ki je že nekaj desetletij v najboljših letih, kar nikakor ni ušlo izurjenemu očesu KT-ja, ki se na koklje vsekar odlično razume. Nemudoma je pozabil namen prihoda (pod pretvezo preverjanja ustreznosti varovanja pernatih živali naj bi mimogrede prišel do brezplačnega kosila) in namenil gospodarici nekaj prijaznih besed, ki so v smislu znanega reka takoj rodile prav tako prijazne besede z nasprotni strani. Tako so besede dajale besede, dokler se niso porodili dotiki, ki so rojevali vedno nove dotike in nazadnje je vse skupaj rodilo vroč in dolgotrajen objem s številnimi spremljevalnimi dejavnostmi. In to ne samo enkrat. Stvar je kmalu postala tradicionalna, vse dokler se lepega dne politik ni vrnil domov v času, ko tega ne bi smel storiti.

KT je sicer pravočasno pobegnil čez vrt, a si ni mogel kaj, da ne bi v zvezi s svojo temeljno dejavnostjo izmaknil kokoši, ob čemer ga je poskočni politik, ki redno obiskuje fitness, dohitel, prijel in izročil ustreznim organom, kjer se mu je slabo pisalo, ker kurje tatove vedno obsodijo.

Mimi, ki bi obsodbo prenesla še teže od KT-ja, je nemudoma ukrepala. Najela je najboljšega odvetnika, dr. Cefizlja, ki je brez težav in v rekordnem času dosegel oprostitev obtoženca. Dokazal je, da za omenjeno dejanje ni bilo naklepa. KT naj bi bil namreč tako lačen, da se mu je meglilo pred očmi in je od izmučenosti povsem po naključju in nenamerno padel skozi zaklenjena vrata kurnika, kjer se je z eno roko pomotoma oprijel kokoši, misleč, da se drži za operjeno letev ograje, s pomočjo katere bi se lahko spravil pokonci. Pregovorno nesposobni tožilec je sicer predložil dokaz v obliki štirikrat okoli osi zasukanega kurjega vratu, kar naj se nikakor ne bi moglo zgoditi, če bi človek omenjeni del pernatega bitja držal samo z eno roko, a naklep je v očeh pravičnega sodnika vsej imenitnosti tožilske stroke navkljub ostal povsem nedokazan in KT je bil oproščen.

Ni torej res, da kurje tatove vedno obsodijo. Prav tako ni res, da je denar sveta vladar, pač pa je to ljubezen. Če ne verjamete, si poiščite bitje, ki ga boste zmogli nesebično ljubiti, in prav kmalu boste spoznali, da je ljubezen tista, po kateri se svet vrti, da močnejše sile od nje sploh ni in da ste zanjo pripravljeni storiti stvari, ki jih za denar še povohali ne bi.

H-umor

»Slovenija je najbolj uspešna država med novimi državami v novi Evropi. Zakaj? Zato, ker ima dobre delavce.«

(Nekdanji direktor Mercatorja, tranzicijski tajkun in ljubljanski župan Zoran Janković je ob prazniku dela pel hvalnice proletariatu.)

»Smo stabilna stranka in gre samo za vprašanje, ali lahko ti kandidati v enem letu, ki je med predsedniškimi in parlamentarnimi volitvami, dokažejo svojo zrelost in sposobnost.«

(Predsednik SD Borut Pahor je štiri nekdanje poslance LDS, ki so prestopili k SD, poslal v enoletni noviciat oz. na preizkušnjo.)

»Na splošno me polne trgovine, gostilne, kavarne in parkirišča pred njimi utrujejo v prepričanju, da je med nami vse več blaginje.«

(Minister za razvoj Žiga Turk se ne strinja s trditvami, da je Slovenija dežela revežev.)

»Prvič, novinarji se niso podredili sami, to je, skrajno nenavadno za EU, storila antidemokratska oblast.«

(Nekdanji urednik Delove Sobotne priloge Janko Lorenci je prepričan, da je Slovenija nedemokratski otoček sredi demokratične Evrope. Ali pa je običal nekaj desetletij v preteklosti.)

»Ali je to še država, je to še parlament, ali je to še predsednik DZ, ki je predsednik vseh, ne samo koalicije?«

(Poslanec SD Miran Potrč se v Sloveniji ne počuti več kot doma, saj je očitno cela država namenjena le še vladni koaliciji.)

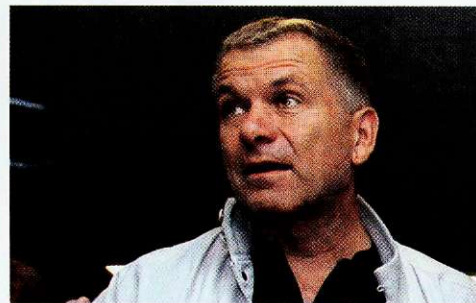

»(Jože P.) Damijan pozablja, da si prejšnja 'grda' oblast ni upala resno pritiskati na medije, pozablja, da ni pokorila RTV, da ni določala urednikov, da preko prijateljev ni kupovala medijev in da je izgubila oblast ravno zaradi kritik na svoj račun dokaj neodvisnih in uravnoteženih medijev.«

(Bojko Jerman je v odgovoru ekonomistu Jožetu P. Damijanu izrazil prepričanje, da je bila prejšnja vlada očitno zelo strahopetna, zato je tudi izgubila volitve.)

»V glavnem namreč živim ob solati.«

(»Oče naroda« Janez Stanovnik podobno kot njegov naslednik Janez Drnovšek prisega na rastlinsko prehranjevanje.)

»Novinarji s(m)o si tudi sami zabili precej avtogolov ali pa brcali v napačna vrata.«

(Nikola Damjanić se tu in tam glede novinarske (ne)slobode posuje s pepelom, pa čeprav »po nogometno«.)

»Janica Kostelić je bila zadnji dokaz za uradno državno iluzijo, da je mogoče na vrh priti tudi z drvenjem – navzdol.«

(Hrvaški kolumnist Boris Dežulović je v primerjavi med politiko in alpskim smučanjem odkril še eno protislovje.)

»Še oče mi je rekel, da je minilo nekaj let, ko se mu je zdelo, da to nisem bila jaz, zdaj pa sem spet tista punčka, kot sem bila.«

(Pevka Natalija Verboten se je vrnila v otroška leta. Posnela je skladbo Obriši slino.)

»Popovič pri metodah vladanja na Obali preprosto kopira vse, kar Janez Janša počne na državni ravni.«

(Koprski občinski svetnik Jadran Bajec je prepričan, da je koprski župan samo dober učenec predsednika vlade.)

Spet išče ovinke

Bojan Petan, predsednik uprave DZS in kader Gregorja Golobiča, spet išče ovinke in zapravlja denar, da bi DZS, d. d., ostal v »njegovih« rokah. Štirje (vseh je 17) imetniki obveznic DZS (KAD, SOD, Tehniška založba Slovenije in Zavarovalnica Triglav), izdanih v letu 2000, so namreč sklenili izkoristiti možnost zamenjave obveznic družbe za delnice. Ker je Petan ugotovil, da bi ti skupaj z Marino Portorož in Mobitelom obvladovali okoli 24-odstotni lastniški delež družbe DZS, kar bi jim omogočilo vpliv na sprejemanje statutarne spremembe, poskuša to zdaj onemogočiti, in sicer tako, da KAD in SOD očita, naj svojih zahtevkov za zamenjavo obveznic za delnice ne bi bili poslali pravočasno. V ta namen je celo naročil izdelavo strokovnega pravnega mnenja glede časovnih rokov prispetja zahtev, delo izvedencev pa bo DZS seveda drago plačal. Ob tem v KAD in SOD zatrjujejo, da so svoja zahtevka oddali pravočasno, prvi 30. aprila, drugi pa 2. maja, imetnik obveznic pa mora svojo zahtevo za zamenjavo obveznic za delnice pisno predložiti najmanj 30 dni pred dnem zamenjave, torej najkasneje do 2. maja tekočega leta. Naj pojasnimo, da gre za zamenjljive obveznice DZS1, ki jih je družba DZS izdala novembra 2000, država pa je prek svojih skladov družbi za obveznice plačala precejšnje vsote denarja. Obveznice so bile

Bojan Petan, predsednik uprave DZS

izdane za dobo 10 let in dajejo imetniku pravico do zamenjave za redne imenske delnice DZS. Pri tem ima vsak imetnik obveznic enkrat letno pravico do zamenjave ene obveznice za pet rednih delnic DZS, kar so se letos odločili izkoristiti v prej navedenih družbah in skladih. Petan se torej z vsemi štirimi otepa novih lastnikov, tisti pa, ki so se odločili za zamenjavo obveznic za delnice, pričakujejo konsolidacijo lastništva DZS. S tem bi dobili tudi prevzemno premijo, ki je skozi obveznice ne bi bili deležni. V. K.

Modrosti tedna

»Strateški svet (za gospodarstvo, op. ur.) je, kot ime pove, strateški svet, ki razpravlja o strateških temah; v zvezi s tem je bilo najbrž nekakšno razočaranje pri tistih, ki se ukvarjajo s konkretno ekonomijo in so morda pričakovali, da bo to organ, ki bo opravljal podobne funkcije kot kakšna zbornica ali klub podjetnikov.«

(Predsednik vlade Janez Janša)

»Te vojne niso sprožili mediji, temveč njihovi oportunistični lastniki in politiki, ki imajo oportuniste zelo radi. A če izvirni greh ni na strani novinarjev, to ne pomeni, da so brez greha. Meni se ne zdi najhuje to, da so bili doslej tiho. Najhuje se mi zdi, da svoje nevšečnosti zavijajo v demagogijo tožarjenja. Kar koli gre komu narobe, za vse je kriva vladajoča koalicija. Vsak interni konflikt ali celo dilema je že cenzura.«

(Publicist Marko Crnkovič)

Za ceste največ doslej

S 64 glasovi za in z nobenim proti je državni zbor v ponedeljek sprejel načrt razvoja in obnavljanja avtocest za leto 2007. Del proračunske pogajanja, namenjen avtocestam, bo največji doslej, saj znaša kar 734,5 milijona evrov, kar je za dobre tri odstotke več kot lani in za dobrih 26 odstotkov več, kot je predvideno v resoluciji o nacionalnem programu graditve avtocest. Letos bo tako za promet odprtih 17,7 kilometra štiripasovnih avtocest, 2,3 kilometra navezovalnih cest, dve ploščadi za bencinske servise. Na več kot 100 kilometrih avtocest se bo graditev nadaljevala, na slabih 15 kilometrih pa se bo šele začela. Tako bo za promet odprtih 10 kilometrov avtocest na pomurskem avtocestnem kraku, 1 kilometer na Štajerskem, dobrih 6 na Gorenjskem in še nekaj kilometrov hitrih cest na Primorskem. V koalicijskih strankah so pri tem poudarili, da kljub ambicioznemu programu ne smemo pozabiti na druge državne ceste in njihovo vzdrževanje, pozdravili pa so tudi predvideno nadaljevanje elektronskega sistema cestninjenja. Opozicija je opozorila zlasti na odstopanje od resolucije in zadolženost Darsa. P. A

Največ cest bo letos dokončanih v Pomurju.

Bleščeča nevarnost

Pred časom je občanom Kidričevega zavrela kri zaradi izjemno nevarnega železniškega prehoda pri kraju Cirkovce, saj je ta v le enem tednu zahteval kar dve smrtni žrtvi.

Ko je naša ekipa nedavno obiskala omenjeni prehod, se nam je pravzaprav zdel zelo pregleden, zato smo se spraševali, zakaj je vendar na njem toliko nesreč s smrtnim izidom (v zadnjih nekaj letih kar osem). Nedavno pa nam je Andrej Mohar iz Ustvarjalnega astronomskega društva posredoval nočne posnetke omenjenega prehoda. "S posnetkov je razvidno, da nezasenčena, bleščava razsvetljava ogroža ljudi na prehodu čez železniško progo. Ljudem se blešči, zato predvsem starejši občani bistveno slabše vidijo. Te nezasenčene svetilke ogrožajo njihovo varnost," je dejal Mohar, ki si želi, da bi upoštevali prizadevanja Temnega neba Slovenije, društva proti svetlobnemu onesnaževanju. "Dodaten problem je pet nezasenčenih svetilk, ki so v natanko isti smeri, kot prihaja vlak. Človek, ki gre čez prehod, ne more vedeti ali pa težko razloči med obstoječimi bleščavimi svetilkami in žarometi na prihajajočem vlakcu," dodaja Mohar, ki si prizadeva za zakonsko prepoved uporabe takšnih svetil. P. A.

Presvetljen nezavarovani prehod

Skavti za spoštovanje različnosti

V Piranu so minulo soboto slovesno odprli 12. evropsko skavtsko konferenco, na kateri se je zbralo približno petsto udeležencev. Skavte iz vseh držav stare celine je ob tej priložnosti nagovoril predsednik vlade Janez Janša.

Geslo evropskega skavtskega srečanja, ki ga organizirajo vsaka tri leta, je tokrat Praznuj! Motiviraj! Deluj! Na njem se po navadi zberejo najvišji organi evropskih regij Svetovne organizacije skavtskega gibanja in Svetovnega združenja skavtinj. Letošnja konferenca bo še posebej slovesna, saj skavtsko gibanje po vsem svetu praznuje stoletnico, delegati pa bodo na njej med drugim izbrali predstavnike za najvišja mesta v izvršilnih organih obeh organizacij. Na konferencah se navadno vrednoti preteklo delo in se določijo smernice delovanja v prihodnje. Tako je v načrtu dejavnosti gibanja za naslednje triletnje med drugim povezovalje mladih z namenom medkulturne menjave, spoštovanje različnosti in soočanje s predsodki.

Kot je v slavnostnem nagovoru poudaril premier Janez Janša,

Na evropski skavtski konferenci se je zbralo okoli 500 delegatov gibanja.

so lahko skavti in taborniki na svoje dosežke upravičeno ponosni. "Skavtstvo in tabornišvo sta veliko več kot samo ljubezen do narave, povezanost z njo, njeno spoznavanje in varovanje. Zaupanje, zvestoba,

medsebojno spoštovanje in prijateljstvo ter pripravljenost pomagati drugim ljudem so načela, po katerih ste se odločili delovati," je dejal in ob tem izpostavil, da je Slovenija med prednostne naloge svojega predsedovanja Evropski uniji uvrstila tudi medkulturni in medverski dialog. "Verjamemo, da je tudi raznolikost in njeno spoštovanje tisto, kar bogati človeštvo. Dober zgled medsebojnega razumevanja je tudi srečanje na slovenski obali," je dodal premier Janša. Po njegovih besedah je namreč želja po spoznavanju novega in drugačnega ter želja po preseganju namišljenih meja in medsebojnih razlik vodila tudi ustanovitelja skavtskega gibanja Baden Powella.

Gostitelj letošnje konference je Portorož, trajala pa bo do 11. maja. P. A.

Slovenski praznik

Slovensko rajanje v Bruslju

Ob tretji obletnici vstopa Slovenije v Evropsko unijo je bilo zelo živahno tudi v Bruslju, kjer se je okrog 150 mladih Slovencev srečalo z evropskim poslancem Lojzeto Peterleto in Slovenci, ki delujejo v Bruslju. Po ogledu evropskega parlamenta in pogovoru o možnostih zaposlovanja v Bruslju so se 2. maja zbrali najprej na kosilu v restavraciji Slovenska hiša, nato pa še na osrednjem bruseljskem trgu Grand Place, kjer so se s plesom in petjem predstavili Bruseljčanom. Osrednji dogodek srečanja je bil koncert Mladinskega pevskega zbora Škofja Loka, pevskega zbora Šentvidski slavčki

in vokalnega seksteta Komplet v prostorih evropskega parlamenta. Koncerta sta se udeležila tudi evropski poslanec Lojze Peterle, pokrovitelj srečanja, in predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pöttering. Peterle je pozdravil Pötteringa kot »očeta Evrope, čigar politična filozofija je bila vedno odprta in pozorna do manjših evropskih držav«. Pöttering pa je dejal, da je Slovenija sicer majhna država, vendar z velikim duhom. Zahvalil se je Lojzeti Peterleti in dejal, da je Peterle kot predsednik prve demokratično izvoljene vlade odgovoren za to, da je Slovenija svobodna država in del EU. Poleg pevskih zborov so se srečanja udeležile še nekatere druge skupine, med njimi študentsko društvo Megaron, ki združuje nekdanje dijake Škofjske klasične gimnazije, ki se je udeležilo tudi dneva odprtih vrat evropskih institucij. G. B.

Dober sobotni obisk

V skladu z maja uveljavljenimi spremembami uredbe o upravnem poslovanju so bile upravne enote po Sloveniji minuli teden prvič odprte tudi v soboto. Ob tej priložnosti sta upravno enoto v Ljubljani obiskala minister za javno upravo Gregor Virant in državni sekretar Roman Rep. Minister Virant je izrazil zadovoljstvo nad obiskom, ki je bil povsem primerljiv z dosedanjimi delovnimi dnevi. Tako je upravno enoto na Mačkovi ulici že na prvo delovno soboto v štirih urah obiskalo okoli 450 ljudi, medtem ko jo dnevno v sedmih urah obišče med 500 in 900 ljudi. Tudi stranke so večinoma izražale zadovoljstvo nad prijaznejšo javno upravo in približevanjem njenih storitev državljanom.

Od 1. maja letos so uradne ure upravnih enot tudi ob torkih, v sredah se podaljšujejo do 18. ure, vsako prvo oziroma drugo soboto v mesecu (če pride prva na državni praznik ali drug dela prost dan) pa so odprte med 8. in 12. uro. Spremenjene so tudi uradne ure notarjev; ti bodo

imeli odslej odprta vrata v ponedeljek med 8. in 15. uro, v torek od 8. do 15.30, v sredo od 8. do 18., v četrtek od 9. do 12. ter od 14. do 16. ure in v petek od 8. do 13.30. P. A.

Minister Virant je obiskal ljubljansko upravno enoto.

Za humano in vključujočo Evropo

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Veliko priznanje Sloveniji Čeprav je pozornost slovenske javnosti usmerjena predvsem v napovedane spremembe v šolstvu, je minister za šolstvo in šport Milan Zver v zadnjem času zelo aktiven tudi na mednarodnem prizorišču. Tako se je 4. in 5. maja v Carigradu udeležil 22. redne konference ministrov za izobraževanje držav članic Sveta Evrope. Na njej je bil Zver sopredsedujoči, saj bo prihodnje zasedanje čez tri leta v Sloveniji, o čemer se je konferenca odločila ob koncu svojega zasedanja. Minister Zver je za STA dejal, da je to eden najpomembnejših dogodkov na tem področju in pomeni veliko priznanje naši državi. Namen tovrstnih ministrskih konferenc je izmenjava mnenj o izbranih temah, pomembnih za izobraževalne politike, pregled in ocena dela Sveta Evrope na področju izobraževanja ter podpora načrtovanemu programu dela. Kot je še dejal Zver, je Svet Evrope že več let vključen v prizadevanja, da bi Evropa pisala bolj skupno zgodovino kot doslej. V zvezi s tem je konferenca izdala priporočila državam, naj pri pripravi nacionalnih učnih načrtov upoštevajo nekatere skupne projekte v okviru Sveta Evrope.

Minister za šolstvo in šport Milan Zver

Za demokratično šolo Letošnja glavna tema konference je Zgraditi bolj humano in bolj vključujočo Evropo: prispevek izobraževalnih politik, medtem ko sta bili na delavnicah obravnavani dve podtemi, in sicer Otrokove pravice z vidika izobraževanja ter Izobraževalne politike za socialno kohezijo v večkulturni Evropi, ki jo je vodil minister Zver. Konferenco je odprla namestnica generalnega sekretarja Sveta Evrope Maud De Boer-Buquicchio in med drugim dejala, da je izobraževanje eden ključnih elementov pri graditvi socialne kohezije ter da je humana in vključujoča Evropa neposredno povezana s humano in vključujočo šolo. Konference se je udeležil tudi turški premier Erdogan. Izpostavil je izobraževanje kot ključno prioriteto v Turčiji, pomen izobraževanja pa so poudarili tudi predstavniki odbora ministrov, parlamentarne skupščine Sveta Evrope in Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti. Minister Zver je na konferenci kot sopredsedujoči ter vodja ene od delavnic povzel razpravo in poudaril pomen dveh svetovnih procesov, in sicer iskanje ravnotežja med lokalnim in globalnim ter med avtonomijo in standardizacijo. Velik del razprave je bil posvečen tudi učinkoviti medkulturni vzgoji ter zagotavljanju bolj demokratičnih modelov vodenja šol, kar je aktualno zlasti v Sloveniji, kjer se v zadnjem času uvaja postopna decentralizacija in deregulacija javnega šolstva, s čimer šole in učitelji pridobivajo več avtonomije. Konferenca se je končala s sprejetjem resolucije o končanih projektih in resolucije o programu dejavnosti Sveta Evrope na področju izobraževanja med letoma 2008–2010.

Projekt vseživljenjskega učenja Po konferenci v Carigradu je minister Zver obiskal Berlin, kjer je v imenu Slovenije z evropsko komisijo podpisal pogodbo za program vseživljenjskega učenja. Slovenija je prva država članica

Velik del razprave na konferenci je bil posvečen učinkoviti medkulturni vzgoji in zagotavljanju bolj demokratičnih modelov vodenja šol.

Evropske unije, ki je podpisala to pogodbo. Za programe vseživljenjskega učenja je Evropska unija namenila 6,5 milijona evrov, kar je za 30 odstotkov več kot v minulem letu. Podpis pogodbe je rezultat uspešne realizacije pri uporabi finančnih sredstev za omenjeni projekt v minulem letu pa tudi usposobljenosti Centra RS za mobilnost in evropske programe na področju izobraževanja in usposabljanja ter ministrstva za šolstvo in šport. Minister Zver je nato z evropskim komisarjem za izobraževanje, usposabljanje, kulturo in mladino Janom Figlom podelil nagrade za najboljše projekte na področju izobraževanja in usposabljanja v minulem letu. Kasneje se je srečal še z deželnim senatorjem za izobraževanje, znanost in raziskave Jürgenom Zöllnerjem in se z njim pogovarjal o problematiki poučevanja slovenskega jezika v Nemčiji. O skupnih projektih glede poučevanja nemščine in slovenščine v šolah v obeh državah se je minister Zver pogovarjal z nemško ministrico za šolstvo in raziskovanje Anette Schavan, v zvezi z izboljšanjem razmer za dopolnilni pouk slovenščine v Nemčiji pa se je sešel tudi s predstavniki Slovencev v Berlinu. **D**

Na trhlih argumentih

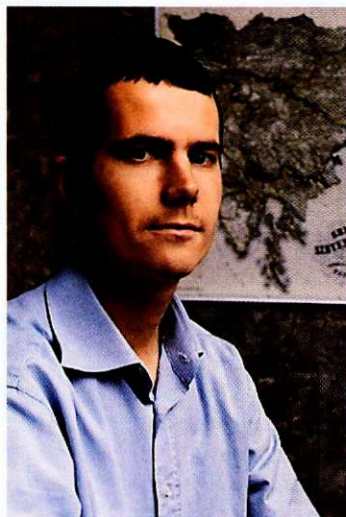
Aleš Kocjan

V skladu z napovedmi so policisti v ponedeljek na mejnem prehodu Dolga vas izvedli enourno opozorilno stavko.

V tem času so policisti izvajali temeljitejši nadzor tovornih vozil, kar je povzročilo kilometer in pol dolgo kolono na madžarski strani prehoda. Hkrati so policisti sklenili, da bodo stavko ponovili med turistično sezono, in to na vseh mejnih prehodih. Kot je znano, policijski sindikat od vlade zahteva, da ga vlada uvrsti dva razreda višje, kot predvideva predlog nove kolektivne pogodbe za javni sektor. Predlog predvideva, da se policisti uvrstijo v 20. plačni razred skupaj s cariniki, pazniki, z gasilci, vojaki in izterjevalci, medtem ko policisti zahtevajo, da jih vlada uvrsti v 22. plačni razred. Takšno zahtevo v policijskem sindikatu utemeljujejo z navedbo, naj bi bil njihov poklic zahtevnejši, pri čemer se sklicujejo na t. i. kvantitativno metodologijo za vrednotenje delovnih mest. No, v sindikatu pri tem pozabljajo, da je bila ta metodologija že leta 2003 zavržena. Vlada in sindikati so namreč ugotovili, da omogoča različne manipulacije, s katerimi lahko prav vsi uslužbenci prikažejo, da bi morali biti bolje plačani od drugih. Glede na to se zdi, da je policijski sindikat pri zagovarjanju svojih stališč precej bos, kar je na neki način tudi razumljivo. Ni namreč jasno, kako bi lahko bil poklic policista nevarnejši od podobnih poklicev. Je to, da vstopiš v gorečo stavbo in tvegaš, da te bo zajel ogenj ali da se bo stavba porušila nate, kaj manj nevarno, kot da moraš v gostilni miriti nasilne posameznike? Je to, da si v zaporu dnevno izpostavljen najnevarnejšim zapornikom, manj nevarno od tega, da po cesti loviš ubežnika? Težko bi rekli. Ne nazadnje je denimo v napadu na WTC umrlo petkrat več gasilcev kot policistov.

Zahteve policistov se zdijo neupravičene tudi zato, ker so bili že do zdaj v istem plačnem razredu s cariniki, pazniki in z gasilci. Ob tem se lahko vprašamo, kaj se je tako spremenilo, da si nenadoma zaslužijo višje plače? Poleg tega se zdi, da so plače v policiji v primerjavi z nekaterimi drugimi poklici že zdaj solidne. Tako denimo policist začetnik brez nadomestil prejme 585 evrov, policist s 30 leti delovne dobe pa nekaj več kot 835 evrov na mesec. To so kar dobre plače, če upoštevamo, da delavci marsikje ne dobijo več kot 400 ali 450 evrov in da se bodo te številke še povečale.

Tudi glede na to se zdi, da ima stavka v veliki meri politično ozadje (znano je, da so v ozadju nekateri člani policijskega vodstva iz časa socializma, ko je bila policija represivni organ, in nekateri nekdanji sodelavci SDV), katerega namen je rušenje plačne reforme in s tem poskus ustvarjanja izrednih razmer v državi. Žalostno je le, da bo cena za te politične igre na koncu plačal slovenski turizem.

Tihe in izčrpane

Mitja Volčanšek

Pred mednarodnim dnevom medicinskih sester so v zdravstvu opozorili na skrb zbujačo podatke.

Na ponedeljkovi skupni tiskovni konferenci Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zvezi društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije ter Sindikata zaposlenih v zdravstveni negi Slovenije so izpostavili dva med seboj povezana problema. Eden je pomanjkanje kadrov; po besedah predsednice sindikata Jelke Mlakar pri nas primanjkuje več kot 1.500 diplomiranih sester in več kot 300 zdravstvenih tehnikov. Iz tega izhaja drug problem, to je preobremenjenost in izčrpanost obstoječega kadra.

Razlogov za premajhno zanimanje za omenjene humanitarne poklice naj bi bilo več – od slabih razmer na delovnem mestu do vse prej kot vabljivih plač. Najbolj zaskrbljivo za uporabnike zdravstvenih storitev pa je, da zdravstvene ustanove pomanjkanje diplomiranih sester vse prepogosto blažijo s premalo kvalificiranimi zdravstvenimi tehnikami. Sindikat zaposlenih v zdravstveni negi zato zagovarja vzpostavitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij, t. j. oblike dodatnega zunanjega izobraževanja.

Sindikat se že več let z vlado neuspešno pogaja za dvig plač, kar je denimo uspelo zdravniškemu sindikatu Fides. Tako je bil zadnji aneks k panožni kolektivni pogodbi (iz leta 1998) podpisan leta 2001.

Na tem mestu se ne želimo spuščati v matematiko plačnih razredov, ki se jo (neupravičeno) gredo glasnejši predstavniki drugih poklicev, vsekakor pa bi se morali zamisliti nad položajem medicinskih sester. Ob nadvse visokih zneskih, ki odteka iz državne blagajne za nakup sicer prepotrebne bolnišnične opreme, debatah o (nad)standardnih storitvah in čakalnih vrstah se vendarle zdi, da pozabljamo na človeški dejavnik. Delavci v zdravstveni negi so za zdravljenje in okrevanje hospitaliziranih bolnikov prav tako pomembni kot zdravniki. Poleg visoke ravni odgovornosti vzpostavijo osebni stik s pacienti, ki jim zdravniki ne morejo nameniti prav veliko časa. Delo ob nedeljah in praznikih ter v nočnih izmenah jim prav tako ni tuje. Kljub vsemu temu pa se njihove zasluge le redkokdaj omenjajo. Ob takem odnosu se zato ne bomo smeli čuditi, če se bodo uresničile napovedi o pritoku manj kvalificiranih zdravstvenih delavcev iz vzhodne Evrope.

Država in kultura

Dr. Janko Kos

O razmerju med kulturo in državo se govori po navadi s stališča finančne pameti – kultura pričakuje od države denar za svoja dela, država se muči z vprašanjem, kateri veji kulture naj ga da več in kateri manj. Toda to razmerje je treba videti še v drugih, za državo in kulturo pomembnejših razsežnostih. Zlasti v Sloveniji.

Vustavi je kultura omenjena samo mimogrede, na kratko je rečeno, da država skrbi za »ohranjanje naravnega bogastva in kulturne dediščine«, zagotovljena je svoboda znanstvenega in umetniškega ustvarjanja in v nekem členu se ponovi krilatica o kulturni dediščini. To je vse. Od tod bi sledilo, da kultura za slovensko državo ni ravno odločilna stvar. Pa ni tako. Znani člen ustave določa, da je država ločena od verskih skupnosti, nikjer pa ni rečeno, naj bo ločena od kulture. Molče se priznava posebna povezanost obojega in ta povezanost je v Sloveniji veliko večja kot v mnogih drugih državah. To pa zaradi zgodovinske vloge, ki jo je kultura imela v nastajanju slovenskega naroda in prek tega pri nastanku slovenske države. O nastanku mnogih evropskih držav ni odločala kultura, ampak utrjevanje oblasti, vojaška dejavnost in osvojitve. Francija je ponosna na svojo kulturo, toda njena državnost izhaja iz vojn v času kraljestva, Napoleonovega cesarstva in ne nazadnje republike. Rusija se je rodila iz carskega samodržstva in samozvesti moskovskega pravoslavlja.

Slovenska država nima takih podlag. Nekateri bi jo radi imeli za dediča nekdanjih teritorialnih tvorb na slovenskih ozemljih, kot so bile Karantanija, vojvodina Kranjska, Ilirske province, Dravska banovina in socialistična republika. Toda te upravne enote niso bile države. Nosilec slovenske državnosti je lahko postal samo slovenski narod, kakršen se je oblikoval s slovensko kulturo. Brez te ga ne bi bilo. Zato je kultura še zmeraj glavna podlaga slovenske države. Seveda je vanjo treba všteti tudi religijo. Prvi temelj slovenskemu knjižnemu jeziku, slovstvu in s tem kulturi je položil protestantizem, za njim je to delo prevzelo katolištvo, na tej podlagi se je lahko v zadnjih dvesto letih razmahnila posvetna kultura Slovencev.

Po letu 1990 se zdi, kot da usoda slovenske države ni več v rokah kulture, ampak jo je nadomestila politika. Toda ta je brez moči, če se ne more

sklicevati na slovenski narod, tega pa še zmeraj določa kultura slovenskega jezika, umetnosti in znanosti. Zato je slovenska država še zmeraj odvisna od kulture, mora ji ne samo zagotavljati svoboden razmah, ampak jo mora tudi ustrezno financirati. Zato si lahko samo želi, da bi bila ta kultura vsaj tako močna, kot je bila s Prešernom, s slovensko moderno, s kulturo med vojnami in z opozicijsko kulturo pod komunistično diktaturo. V današnjem času so seveda tudi slovensko kulturo prizadeli nihilizem, dekadenca in anarhizem, ki so znamenja tega časa. Vendar je še zmeraj zadosten razlog za obstoj slovenske države. Ta stoji in pade s slovensko kulturo. Boljša kakršna koli slovenska kultura kot nobena – v upanju, da se bo z novimi tokovi prenovila in vrnila k svojim izvirom. Sicer jo čaka drugačen, bolj črn scenarij. Kriza slovenske kulture je lahko uvod v krizo slovenske države. Slovo od slovenske kulture, kot ga oznanja skrajna levica, pelje v odpoved slovenski državi.

Ta vidik je povezan z vprašanjem, ali ni edina prava podlaga slovenske države gospodarstvo, kultura pa samo njegov okrasni priveseček. Resnica je prav obratna. Gospodarstvo je podlaga za eksistiranje slovenskih državljanov, ne more pa dati njihovega življenju pravega smisla in tudi ne opravi-

čuje obstoja slovenske države. Vsaka država potrebuje za svoj obstanek smisel, ki prihaja iz tradicije – politične, vojaške, verske ali kulturne. Slovenska država ga prejema iz slovenske kulture, brez tega bi

Vsaka država potrebuje za svoj obstanek smisel, ki prihaja iz tradicije – politične, vojaške, verske ali kulturne.

ostala samo orodje za preživetje, ki ga ljudem zagotavlja gospodarstvo. Toda v tem primeru bi bilo zares pametneje, da nikoli ne bi bilo – kot predlaga kak mlajši ekonomist – ne Prešerna ne Cankarja ne slovenske kulture in ne slovenskega naroda. Pa tudi ne njegove države. Slovenci bi udobneje živeli znotraj kakega drugega narodnega in državnega telesa. Toda to bi bilo preživetje brez lastnega smisla. In ta je v slovenski zgodbi – kot v vseh človeških zadevah – glavna stvar. ■

Anketirance smo vprašali o podpori vladi, katero stranko bi volili na državnoborskih volitvah in koga bi volili za predsednika republike. Vprašali smo jih tudi o vladnem nadzoru nad Sovo.

Solidna podpora vladi Na vprašanje, ali podpirajo vlado Janeza Janše, je pritrdilno odgovorilo 49 odstotkov anketirancev, nikalno 41 odstotkov, 10 odstotkov (glej grafikon 1) pa se ni moglo odločiti. V naši marčevski anketi je vlado podprlo 46 odstotkov anketiranih, 41 odstotkov pa je ni podprlo. To pomeni, da je podpora vladi rahlo narasla. Vlado podpirajo skoraj vsi tisti, ki bi volili SDS, okrog dve tretjini tistih, ki bi volili SLS in NSi, pa tudi rahla večina volivcev DeSUS. Vladi v največji meri nasprotujejo nevolivci, volivci SD in tisti, ki ne bi volili nobene stranke, v nekoliko manjši meri pa ji večinsko nasprotujejo tudi volivci LDS, SNS in strankarsko neopredeljeni. Vlada ima večinsko podporo na podežlju in v primestnih naseljih, nasprotuje pa ji večina prebivalcev mestnih naselij.

SD in SDS izenačeni Glavno vprašanje javnomnenjske ankete je bilo, katero stranko bi volili, če bi bile državnoborske volitve naslednjo nedeljo (glej grafikon 2). V nasprotju z marčevsko anketo, po kateri je bila SDS za nekaj odstotkov pred SD, sta sedaj stranki praktično izenačeni. SD bi volilo 22,9 odstotka (marca 19,3 odstotka), SDS pa 22,7 odstotka vprašanih (marca 22,5 odstotka). Gleda na marec se je nekoliko opomogla LDS. Marca bi jo volilo 7,5 odstotka vprašanih, sedaj pa 10,3 odstotka. Na četrto mesto se je tokrat povzpela SNS. Če bi jo marca vo-

SD in SDS tesno skupaj

Metod Berlec, foto: Bor Slana

Merjenje javnega mnenja, ki ga je opravilo podjetje Nova Obzorja, d. o. o., ki izdaja revijo Demokracija, je pokazalo, da so med slovenskimi političnimi strankami ta čas najbolj priljubljeni Pahorjevi Socialni demokrati in Janševa SDS.

Info o anketi

Datum izvedbe: 23. do 26. april 2007

Izvajalec: Nova Obzorja, d. o. o.

Okvir vzorčenja: telefonski imenik

Metoda izvedbe: telefonsko

Klicani vzorec: 1.600

Realizirani vzorec (n): 847 (odklonilo 405, drugi nedosegljivi)

Stopnja odziva: 53 %

Standardna napaka: plus minus 2,1 do 3,5 odstotka

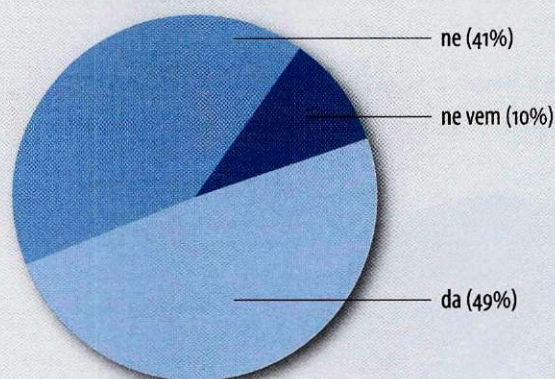
lilo 2,1 odstotka vprašanih, bi jo tokrat 3,2 odstotka. Na peto mesto se je uvrstila SLS, ki bi jo podprlo 3,0 odstotka vprašanih (marca 2,2 odstotka). DeSUS bi volilo 2,7 odstotka vprašanih (marca 2,0 odstotka). Novo Slovenijo bi volilo 2,0 odstotka vprašanih (marca 3,5 odstotka). Društvo Zares bi podprlo samo 1,4 odstotka vprašanih. Povsem isti rezultat je pokazala Aragonova anketa, ki jo objavljamo v okvirju na koncu članka. Čas od naše marčevske ankete (v začetku marca) do sedanje (konec aprila) je bil strankarsko zelo turbulenten. Razpadala je LDS, dvigovala se je SD, ki je po nekaterih anketah že močno prehitela SDS. Kot kaže naša aprilaska anketa, se je stanje že precej umirilo. SD in SDS sta praktično izenačeni. SDS uživa zelo stabilno podporo. LDS je očitno koristila napoved Jelka Kacina, da na izrednem kongresu stranke ne bo več kandidiral za njenega predsednika. V primerjavi z marcem je nekoliko napredovala SNS, nazadovala pa NSi. SLS in DeSUS sta približno na istem. Stranki, ki naj bi nastala iz Društva Zares, pa glede na rezultate ankete kaže precej slabo. Seveda pa pri manjših strankah zaradi nizkega izida lahko še bolj pride do izraza standardna napaka, ki enkrat stranki pokaže bolje, drugič slabše.

Pahor in Peterle v ospredju

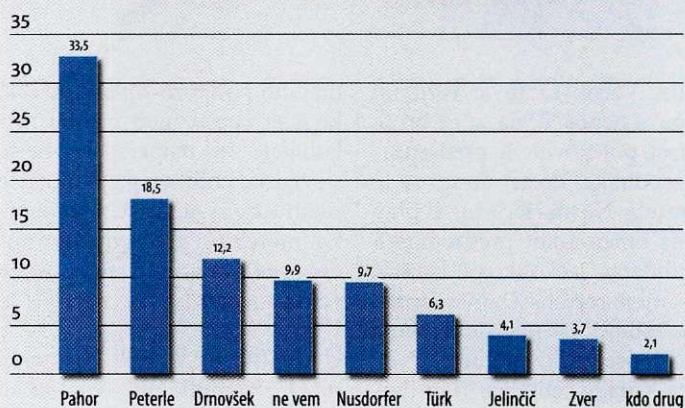
Glede na to, da se približujejo predsedniške volitve, je seveda čedalje bolj aktualno vprašanje, koga bi vprašani volili za predsednika republike. Kandidati še niso vsi znani. Prvi je svojo predsedniško kandidaturu napovedal Lojze Peterle, Borut Pahor se o tem še odloča, čeprav se zdi, da je predsedniška kandidatura nje-

gova velika intimna želja. Omenjajo se številna druga imena. Zato smo anketirancem ponudili naslednje napovedane oziroma morebitne predsedniške kandidate (glej grafikon 3): predsednika SD Boruta Pahorja, evropskega poslanca in člana NSi Lojzeta Peterleta, sedanjega predsednika republike Janeza Drnovška, državno tožilko Vlasto Nusdorfer, pravnika in diplomata Danila Türka, predsednika SNS Zmaga Jelinčiča in ministra za šolstvo in šport Milana Zvera (SDS). Po naši anketi ima največ možnosti za zmago Borut Pahor. Volilo bi ga 33,5 odstotka vprašanih (marca 33,8 odstotka). Drugi je Lojze Peterle, ki bi ga volilo 18,5 odstotka vprašanih (marca 19,4 odstotka). Na tretje mesto se je uvrstil Janez Drnovšek. Podprlo bi ga 12,2 odstotka anketiranih (marca 20,9 odstotka). Četrta je Vlasta Nusdorfer z 9,7 odstotka podpore, peti Danilo Türk s 6,3 odstotka podpore. Sledita Zma-

Grafikon 1: Ali podpirate vlado Janeza Janše?

Grafikon 3: Če bi bile naslednjo nedeljo volitve predsednika republike, koga bi volili?

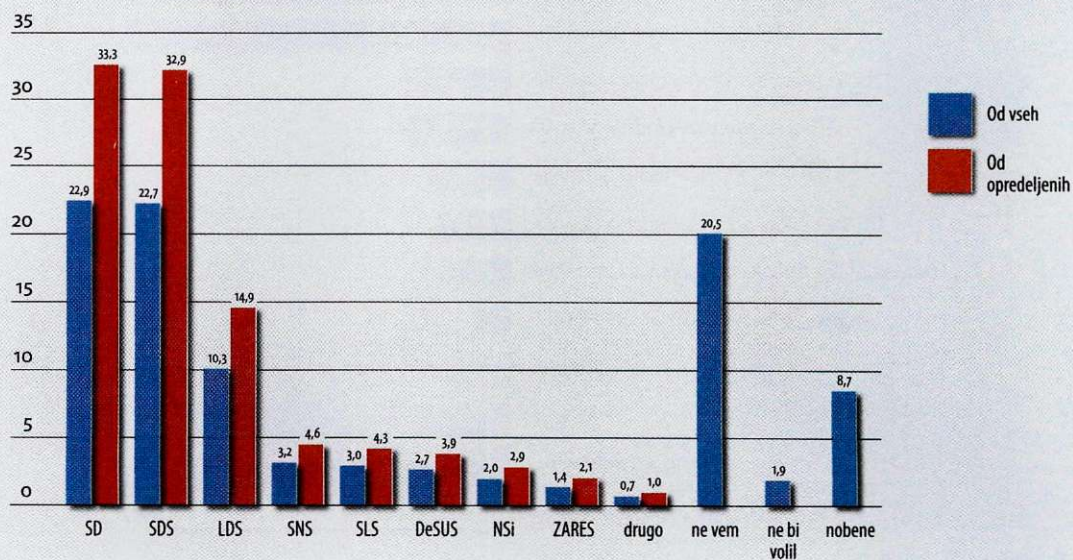

go Jelinčič s 4,1 in Milan Zver s 3,7-odstotno podporo.

Iz izidov ankete je razvidno, da najbolje kaže Borutu Pahor-

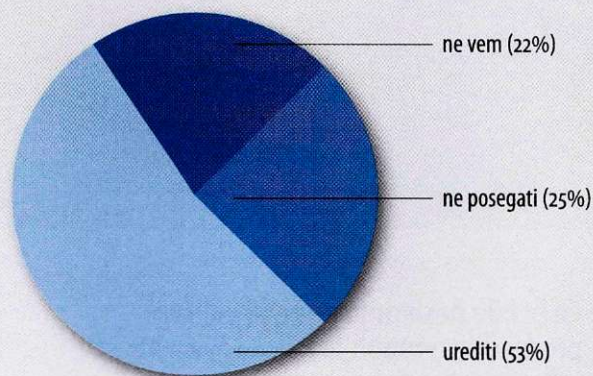
ju. Precej za njim je Lojze Peterle, ki pa kljub temu izstopa pred drugimi morebitnimi kandidati. Janezu Drnovšku je podpora ▶

Grafikon 2: Katero stranko bi volili, če bi bile naslednjo nedeljo državnoborske volitve?

Grafikon 4: S katero od naslednjih trditev o Slovenski varnostno-obveščevalni agenciji SOVA se bolj strinjate?

- Vlada je dolžna urediti razmere v Sovi in poskrbeti za zakonitost njenega dela.
- Sova je vedno delovala popolnoma pravilno in vlada ne sme posegati v njeno delo.

► padla. Vzrok za to je verjetno njegova napoved, da se ne bo še enkrat potegoval za predsednika republike. Precej dobro se je odrezala Nusdorferjeva, čeprav se ne omenja kot predsedniška kandidatka. Nekoliko pod pričakovanji je rezultat Danila Türka, ki se zadnje čase pogosto omenja kot predsedniški kandidat. Podpora Zmagu Jelinčiču je približno v skladu s podporo njegovi stranki. Vzrok za razmeroma

majhno podporo Milanu Zveru, ki sicer spada med najbolj priljubljene in najperspektivnejše slovenske politike, pa je mogoče iskati v dejstvu, da se ne omenja kot morebitni predsedniški kandidat oziroma je to možnost že večkrat zavrnil.

O razmerah v Sovi Nismo se mogli izogniti niti vprašanju, povezanemu z dogajanjem v Sovi. Anketirance smo vpraša-

Izidi Aragonove ankete

Zanimivi so tudi izidi zadnje Aragonove ankete, ki spremlja odnos javnosti do vlade in aktualnih dogodkov. Anketa je bila narejena med 19. in 21. aprilom 2007. Njen naročnik je Kabinet predsednika vlade RS.

Po tej javnomnenjski anketi (glej grafikon 5) bi, če bi bile volitve v državni zbor, največ anketiranih spet volilo Slovensko demokratsko stranko (19 odstotkov), na drugo mesto bi se uvrstili Socialni demokrati (18 odstotkov). Stranki močno izstopata pred drugimi strankami. SDS ima vodilno mesto v politični sredini oziroma desni sredini, medtem ko ima na tranzicijski levici dominantno vlogo Pahorjeva SD. Na tretje mesto se je uvrstila nekoč vodilna Liberalna demokracija Slovenije s komaj 5 odstotki glasov. Sledijo SLS s 4,7, NSi s 3,7, DeSUS s 2,9 odstotka. Stranka, ki naj bi nastala iz Društva Zares, pa je dobila samo 1,4 odstotka. To kaže, da ljudem čakanje, kaj bo nastalo iz tega društva, ne vliva velikega zaupanja. Zato bodo verjetno arhitekti tega projekta z Gregorjem Golobičem in Matejem Lahovnikom morali pohiteti z ustanovitvijo prave stranke.

2,1 odstotka anketiranih bi volilo katero drugo stranko, medtem ko je 19,7 odstotka anketiranih glede svoje volilne namere še neopredeljenih. 16,4 odstotka anketiranih se volitev ne bi udeležilo, manjšina (3,9 odstotka) pa na vprašanja o volilni nameri ni želela odgovoriti.

Zanimivo pri tej anketi je tudi to, da je pokazala, da SD uživa podporo anketiranih, ki so visoko izobraženi in imajo dohodek deloma višji od slovenskega povprečja. Se pravi, da jo volijo tudi lastniki kapitala, kar je nekoliko nenavadno, saj naj bi bila stranka vsaj deklarativno bolj socialno čuteča. Stranko, ki bo nastala iz Društva Zares, bi v večji meri volili anketirani, ki imajo dohodek precej višji od slovenskega povprečja.

li (glej grafikon 4), s katero od naslednjih trditev o Slovenski varnostno-obveščevalni agenciji (SOVA) se bolj strinjajo:

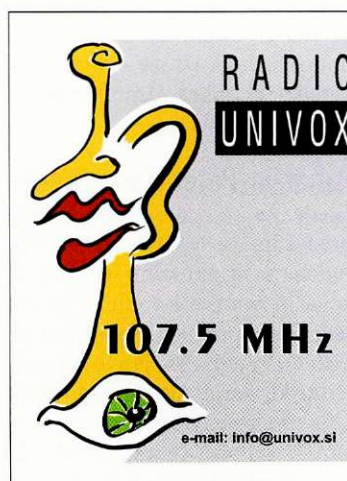
- vlada je dolžna urediti razmere v Sovi in poskrbeti za zakonitost njenega dela;
- Sova je vedno delovala popolnoma pravilno in vlada ne sme posegati v njeno delo.

Večina vprašanih zagovarja nujnost vladnega posega v Sovo z namenom zagotavljanja zakonitosti dela. Tako meni večina volivcev vseh strank, pri čemer so opazne razlike. Večina je izrazitejša pri volivcih vladnih strank razen DeSUS, bolj razdvojeni so volivci SD in LDS. **D**

Grafikon 5: Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v državni zbor. Za katero stranko bi volili?

Vir: ARAGON, APRIL 2007, N=909

Partijski nadzornik Sove

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Pogled v čas nekaj let pred osamosvojitvijo pokaže, da parlamentarno komisijo za nadzor nad obveščevalno-varnostnimi službami vodi človek, ki je bil pred osamosvojitvijo eden zagretejših članov takratnega partijskega aparata.

Predsednik komisije Dušan Kumer je bil namreč od leta 1986 predsednik občinskega komiteja Zveze komunistov Slovenije Ljubljana-Šiška, hkrati pa redni pisec v partijsko glasilo Komunist, v katerem je razkrival svoje komunistično precej ortodoksne poglede.

Podpredsednik komisije Kumer se je v zadnjem času večkrat znašel v središču pozornosti.

Prvič je nase opozoril pred nekaj tedni, ko so v javnost prišli podatki, da je vlada ustanovila preiskovalno komisijo, ki naj bi pripravila oceno o delu Slovenske varnostno-obveščevalne agencije (Sova). Kumer je kmalu po objavi novice, ki naj bi jo bil po nekaterih podatkih medijem posredoval kar sam, stopil na čelo kritikov komisije. Tako je po prvi seji parlamentarne komisije za nadzor nad varnostno-obveščevalnimi

službami, takrat še kot podpredsednik komisije, medijem pojasnjeval, da je nad ustanovitvijo takšne komisije presenečen, saj naj bi bili člani komisije še slab mesec pred tem na seji obravnavali poročilo o delu Sove, v njem pa naj ne bi bilo nič takšnega, kar bi kazalo na nezakonnosti ali nepravilnosti v agenciji. Prav tako naj po njegovem mnenju vladna komisija ne bi imela zakonske podlage za nadzor nad Sovo in ne

pristojnosti za vpogled v najbolj tajne podatke agencije. Čeprav je bilo že po prvih pojasnilih vlade in članov vladne komisije jasno, da komisija ni opravila vpogleda v tajne podatke, in čeprav so bili pravni strokovnjaki dokaj enotni, da ima vlada zakonsko podlago za nadzor nad Sovo, je Kumer še naprej trmoglav, predvsem pa precej populistično vztrajal pri svojem. Tako je nedavno, že kot predsednik komisije (prejšnji ►

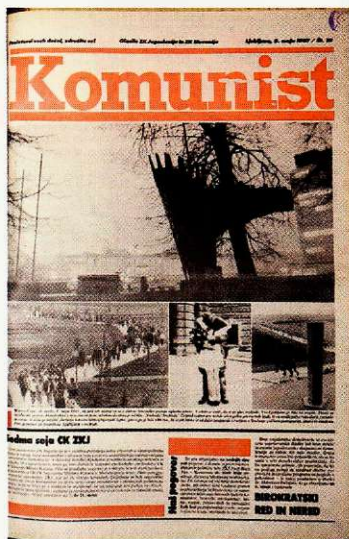

Sovo nadzira član stranke, ki je v enopartijskem sistemu usmerjala delo SDV.

Janez Janša: »Funkcionarji ZK so bili nadrejeni SDV, zato niso bili njeni sodelavci.«

► predsednik komisije Davorin Terčon je moral zaradi izstopa iz poslanske skupine LDS odstopiti), izjavil, naj bi vladna komisija pogledala tudi nekatere dokumente, konkretno bazo sodelavcev Sove, ki jih ne bi smela, vendar pa dokazov za to ni navedel. Tako je bilo vse skupaj videti kot javna manipulacija.

Kumer in SDV Vnovič je bil Kumer v središču konec aprila, ko so v javnost prišli podatki iz Centralne aktivne evidence nekdanje Službe državne varnosti (SDV), ki naj bi dokazovali, da je Kumer nekdanji sodelavec te službe. No, pozneje se je izkazalo, da šifra, ki je v evidenci zapisana poleg Kumrovega imena (0000198-06165), ne pomeni, da je bil sodelavec SDV, ampak da je bila o njem opravljena t. i. preverka, domnevno v njegovih študentskih letih. Zakaj Kumer v evidenci SDV ne more biti naveden kot njen sodelavec, je na nedavni seji državnega zbora pojasnil predsednik vlade Janez Janša, ko je odgovarjal na vprašanja poslank in poslancev. V okviru teh ga je namreč Kumer vprašal, kaj bo kot predsednik vlade storil, da se podatki iz centralne evidence ne bodo zlorabljali za

diskreditacijo tistih, ki nadzirajo zakonitost delovanja Sove, Janša pa mu je odgovoril, da se zlorabe evidence pojavljajo zato, ker to vprašanje nikoli ni bilo razčišчено in ker tega naša država ni uredila tako kot večina tranzicijskih držav. Na vprašanje, kaj bo storil za to, da se podatki ne bodo zlorabljali neposredno proti njemu, Kumru namreč, pa mu je Janša odgovoril: »V konkretnem primeru, ki ste ga izpostavili, naj seveda rečem, da se ne čutim dolžnega odgovarjati na vprašanje, kaj dela nacionalna televizija. Morda je bilo to vprašanje umestno v prejšnjem mandatu, ko je bil na čelu ključnega organa te televizije vaš bivši predsednik, takrat ste najbrž imeli takšne relacije in ste se lahko na ta način pogovarjali, zdaj teh relacij ni več. Obtožbe, ki se nanašajo na vaš račun, pa dejansko po mojem mnenju ne držijo, ker služba državne varnosti v prejšnjem režimu pred osamosvojitvijo ni bila normalna državna služba, ampak je bila to politična policija, ki je bila podrejena politični stranki, edini, ki je obstajala, se pravi komunistični partiji oziroma zvezi komunistov, funkcionarji zveze komunistov so bili nadrejeni tej službi, zato niso bili njeni sodelavci ... Mislim, da ste bili funkcionar stranke, ki je nadzorovala tajno službo in upravljala z njo v času, ko je ta služba izvajala aretacije.«

Janša ima prav Čeprav se Janšev odgovor zdi nekoliko piker, pa je v njem precejšnja mera resnice. Znano je namreč, da je bila SDV v prejšnjem sistemu služba, ki je

služila predvsem potrebam takratnega režima in je bila kot taka neposredno podrejena komunističnim oblastem. Za režim je izvajala najbolj umazane naloge, kot so bile nadziranje in odkrivanje vsakršnih odklonov od uradne doktrine, odkrivanje negativnih tujih vplivov, likvidacije političnih nasprotnikov in podobno. Ker je bila služba neposredno podrejena takratnemu partijskemu vrhu, je razumljivo, da njegovi člani, vsaj tisti, ki so bili dovolj visoko, niso mogli biti njeni sodelavci (bili so nekakšni njeni šefi). Čeprav Kumer v tistem času ni bil v ožjem partijskem vrhu, je imel v partijski hierarhiji vendarle pomembno funkcijo. Od leta 1986 je bil namreč predsednik občinskega komiteja Zveze komunistov Slovenije Ljubljana-Siška, kar je bila precej visoka funkcija. Poleg tega je bil za partijske oblasti dovolj zanesljiv, da so mu zaupali redno pisanje v takratno partijsko glasilo Komunist, katerega naloga je bila v prvi vrsti skrbeti za to, da je partijsko članstvo vseskozi ostajalo na pravi liniji. Pogled v te zapise razkriva, da je bil Kumer precej ortodoksen in zvest partijski vojak. Tako je denimo v Komunistu 21. 2. 1986 v prispevku Resolucija naj bo vsem razumljiv kašipot povzel in podal nekaj predlogov, kakšne bi morale biti resolucije, ki jih je sprejel 10. kongres Zveze komunistov Slovenije. Med drugim je zapisal: »Če hočemo Zvezi komunistov povrniti ugled, ki ga je imela v preteklosti, in jo usposobiti tudi za razreševanje najtežjih problemov, se ne moremo zadovoljiti le z ugotovitvijo, da je v Zvezi komunistov potreben pre-

Dušan Kumer v Komunistu, 21. 2. 1986

»Če hočemo Zvezi komunistov povrniti ugled, ki ga je imela v preteklosti, in jo usposobiti tudi za razreševanje tudi najtežjih problemov, se ne moremo zadovoljiti le z ugotovitvijo, da je v Zvezi komunistov potreben prelom z notranjimi slabostmi. Jasno moramo spregovoriti o vzrokih, ki tako opredeljeno vlogo Zveze komunistov preprečujejo, kar pomeni, da moramo jasno reči, da vsem tistim, ki se niso in se tudi nočejo ravnati po teh načelih, ni mesta v Zvezi komunistov.«

»Danes biti član Zveze komunistov je težavna naloga in pomeni ne samo sprejeti marksistični pogled na svet, temveč biti pripravljen za resnično delo v razvoju samoupravnih odnosov v naši družbi, se pošteno in odkrito spoprijemati z vsemi težavami, ki pri tem razvoju nastajajo.«

Dušan Kumer je bil konec osemdesetih let redni pisec v partijsko glasilo Komunist.

Litostrojsko stavko je Kumer označil za načrten napad na zvezo komunistov.

Tudi Milan Kučan se je zavzemal za demokracijo pod patronatom partije.

lom z notranjimi slabostmi. Jasno moramo spregovoriti o vzrokih, ki tako opredeljeno vlogo Zveze komunistov preprečujejo, kar pomeni, da moramo jasno reči, da vsem tistim, ki se niso in se tudi nočejo ravnati po teh načelih, ni mesta v Zvezi komunistov. To velja tudi za mnoge odgovorne člane Zveze komunistov, ki se večkrat oddaljujejo od interesov celote in celo zavestno iščejo tudi v idejnem pogledu rešitve za ožje skupinske in druge interese ter na ta način dušijo vse tiste iniciative in rešitve, ki usmerjajo v načelno, predvsem idejno enotnost pri razreševanju vseh nakopičenih problemov, s katerimi se naša družba srečuje. Spopad s temi pojavi je ena naših najodgovornejših nalog. « Poleg kritike tistih, ki ne sledijo liniji znotraj partije, Kumer v istem prispevku podaja tudi predlog, kakšen naj bo pravi komunist: »Danes biti član Zveze komunistov je težavna naloga in pomeni ne samo sprejeti marksistični pogled na svet, temveč biti pripravljen za resnično delo v razvoju samoupravnih odnosov v naši družbi, se pošteno in odkrito spoprijemati z vsemi težavami, ki pri tem razvoju nastajajo.«

Obračun z odpadniki V Komunistu z dne 18. 5. 1987 se je Kumer znova hudoval nad tistimi, ki svojega dela v partiji ne opravljajo dobro, in podal nekaj predlogov,

kako v procesu diferenciacije (gre za nekakšno ločevanje na perspektivne in neperspektivne aktiviste znotraj zveze komunistov, ki je bila aktualna sredi osemdesetih let) v partijskih vrstah aktivirati tiste, ki so sposobni, vendar v zvezi komunistov neaktivni. »V Zvezi komunistov je precejšnje število tistih, ki iz različnih razlogov niso dorasli sedanjim zahtevam, a bi hoteli biti v prvih bojnih vrstah. So tudi takšni, ki na svojem delovnem mestu in sploh družbenem življenju dosega zavidljive rezultate, vendar so v svoji osnovni organizaciji Zvezi komunistov neaktivni. Diferenciacija, ki ne bi težila k temu, da takšne člane usposobi in pridobi za tiste metode in vsebine delovanja Zveze komunistov, ki so v funkciji ustvarjanja njegove avantgardne vloge, bi bila napačna in nesprejemljiva,« je zapisal Kumer. Čeprav so se konec osemdesetih let že dodobra okrepile zahteve po ustanavljanju političnih strank in demokratizaciji Slovenije, Kumer kot zvest partijski vojak temu ni bil pretirano naklonjen. Podobno kot drugi partijski veljaki in predsednik Zveze komunistov Slovenije Milan Kučan se je zavzemal za nekakšno socialistično demokracijo, ki bi jo lahko po njegovo izpeljala samo partija. V Komunistu z dne 15. 4. 1988 je zapisal: »Okoliščine, v katerih danes Zveza komunistov

ustvarja svojo nalogo in izkušnje, ki si jih pri tem nabira, opozarjajo na skrajno resen in odgovoren pristop k vprašanju demokratizacije odnosov. In to predvsem zaradi tega, ker je nalog veliko, realizirati pa jih ne more nobeno aktivistično jedro, pa čeprav bi bilo sestavljeno in samih genijev. To lahko opravi samo najširši del partijskega članstva skupaj z vsemi tistimi družbenimi silami, skupinami in posamezniki, katerih zahteve koketirajo z idejami socializma. In ko mi v Zvezi komunistov na široko in večkrat nestrpno razčistujemo dilemo, kaj je to socialistično, samoupravno, demokratično in tako dalje in kaj kontrarevolucionarno, konservativno in tako dalje, nasprotniki komunistične ideje in socializma delujejo organizirano in vnašajo celo vrsto pomislekov in postavljajo pod vprašaj naše temeljne smeri razvoja.« Med sovražnike komunizma in zveze komunistov po Kumrovem mnenju sodijo tudi tisti, ki so pripravili znamenito litostrojsko stavko, iz katere se je rodila prva demokratična stranka v Sloveniji. O tej stavki je Kumer 25. 1. 1988 v Komunistu zapisal: »Mislim, da je tu šlo za neke vrste konflikt med interesi in politikom, za opredelitev in vsebino interesov delavcev in za opredelitev mesta, vloge in načina delovanja subjektivnega dejavnika v teh razmerah. Kasnejši dogodki in rešitve, predvsem izrečena nezaupnica sindikatu, mi samo dokazujejo, da je šlo tudi za načrten pritisk na družbenopolitične organizacije, posebej na Zvezo komunistov, za težnjo odvzeti ji vlogo aktivnega in politično odgovornega dejavni-

ka v reševanju odnosov in problemov v tem kolektivu.«

Vse to seveda kaže, da je bil Kumer nekoč zvest vojak revolucije in pomemben člen v zvezi komunistov. Skrajno nehygienično je, da človek, ki je do konca enopartijskega režima vztrajal pri marksističnih dogmah, danes v demokratičnem sistemu podučuje druge o demokraciji in poskuša vladi preprečiti, da bi končno uredila stanje na obveščevalno-varnostnem področju. ■

ANKETA

Je Dušan Kumer primeren za vodenje komisije za nadzor nad obveščevalnimi službami?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna
Kako ocenjujete spremembe v medijskem prostoru v zadnjih dveh letih?

na bolje		60,2%
na slabše		33,6%
ne vem		6,2%

% 0 25 50 75 100
Glasovalo: 113

spletna
DEMOKRACIJA

Radio Krka
106.6 MHz

Od želje po zrelosti do realnosti

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Predsednik vlade Janez Janša je na državni proslavi ob dnevu upora proti okupatorju govoril o tem, da bi bil čas, da bi Slovenci že enkrat odrasli in opravili s krivicami iz preteklosti ...

Slovenska sodišča in zakonodaja pa še vedno preprečujeta ugotavljanje odgovornosti za med- in povojne poboje. Znameniti zloglasni zločin na kmetiji Urbančevih tako še vedno ostaja neraziskan.

Praznik upora A še preden se lotimo omenjenega primera, pogledjmo, kaj je na osrednji državni proslavi ob dnevu upora proti okupatorju na Rogli dejal predsednik vlade Janez Janša. Kot je dejal Janša, je bil praznik upora vse do nedavnega predvsem praznik nadaljnega ločevanja Slovencev, pri čemer so se enostranske interpretacije zgodovine večkrat zlorabljale za potrebe oblastnikov. »Velika večina udeležencev druge svetovne vojne je že pokojna. Velika

večina se je za odpor odločila iz rodoljubja in ni nikoli podpirala tistih, ki so nacionalni odpor proti okupatorju izkoristili za nedemokratski prevzem oblasti. Toda danes še vedno razpravljamo o tem, ali je za Slovence še naprej smiselno ločevanje in delitve ali pa bomo najprej državljani Slovenije v združeni Evropi in šele potem kakor koli drugače opredeljeni,« je dejal Janša. Po njegovo so politično razlikovanje in politične razlike posledica kulturnega in civilizacijskega razvoja vsake družbe in niso same po sebi nič tragičnega, ključno pa je po njegovo vprašanje osebnih in družbenih prioritet. »Ključno je, ali smo najprej slovenski državljani in potem drugo ali pa podrejammo slovenstvo ideološki politični opredelitvi. Predvsem tisti, ki

imajo težave z lastno identiteto, te dileme žal ne morejo razumeti. Razglejmo se po Evropi. V nobeni stari in civilizirani evropski državi ideološke opredelitve ne ogrožajo domovine. Če imamo svojo domovino radi, potem ne more biti dilem glede temeljne lestvice državljskih vrednot,« je dejal Janša. Po njegovo je tudi zelo narobe, če svojo politično prihodnost še vedno vidimo v nepomirljivi slovenski politični razcepljenosti. »Zelo narobe je, kadar se zaradi nje sodelavljaniom kratijo temeljne človekove pravice. Zadnji tak, vsega obžalovanja in pa tudi obsodbe vreden primer je dolgotrno skrivanje arhivov, ki jih tisoči potrebujejo za popravilo krivic, ki so jim bile prizadejane v času totalitarnega režima. Čas je, da tudi Slovenci v tem pogledu od-

rastemo, da preživimo obdobje državljanske pubertete.«

Zdrava slovenska upornost V nadaljevanju se je Janša dotaknil vprašanja upornega duha, ki je bil po njegovo vedno lastnost Slovencev. »Že prva slovenska tiskana beseda je povezana z uporom. Leta 1515 so na nekem dunajskem letaku objavili nekaj besed slovenske puntarske pesmi: Le vkup, le vkup uboga gmajna. Če smo Slovenci stopili v svet tiskane besede s puntarsko pesmijo, pa to še ne pomeni, da smo v takratnem svetu živeli le kot uporniki. Zdi se, da smo Slovenci svojo upornost znali napeti do take mere, včasih tudi za ceno žrtev, da nas ta kot celote ni ogrozila ...« Nato je orisal slovenski upor od začetka slovenske zgodovine do nekoliko novejših iz časa fašistične in nacistične okupacije. »Prezir do okupatorja so naši predniki kazali od prvega dne, od prvega dne okupacije so se pripravljali na upor. Glede na izkušnje naših rojakov pod fašistično Italijo in nacistično Avstrijo so vedeli, kaj jih čaka. Različna gledanja so bila na potek, intenziteto in oblike odpora, bile so tudi različne sebične politične kalkulacije. Ravno v tem imenu je prišlo do politične zlorabe narodnoosvobodilnega boja in Dolomitske izjave, v njihovem imenu je prišlo najprej do spogledovanja in kasneje do tako imenovanega taktičnega sodelovanja z okupatorjem.« Kljub temu po Janševem mnenju ni mogoče govoriti o tem, da si je kdo zares želel fašistične oblasti, ampak je šlo za specifično stanje. »Izvirni greh vsega tega zla je vendarle bila tuja okupacija. Če nje ne bi bilo, ne bi moglo priti niti do zlorab narodnoosvobodilnega boja v oblastniške namene niti do sodelovanja z okupatorjem.«

Zgodba o uspehu Ob koncu se je Janša dotaknil poti, ki jo je Slovenija naredila v zadnjih 15 letih. »Enega izmed viškov slovenske upornosti smo Slovenci dosegli v slovenski osamosvojitvi ... Smo gospodar na svoji zemlji. V takih razmerah smo se lahko odločili tudi za članstvo v Evropski zvezi in Natu ... Dejstva kažejo, da smo se odločili pravilno. Slovenija se zelo uspešno razvija. Kakovost življenja in blaginja prebivalcev se povečujeta. V letu 2006 smo tako zabeležili zelo visoko, 5,2-odstotno gospodarsko rast, ki bo po napovedih tudi v letošnjem letu ostala visoka. Realno lahko pričakujemo, da bo bruto domači proizvod za leto 2006 ob končnih podatkih po kupni moči presegel 20.000 evrov na prebivalca Slovenije. To pomeni, da se v dobrem tempu približujemo povprečni razvitosti EU.« Ob tem je po Janševih besedah najpomembnejše, da so tudi drugi ekonomski kazalniki zelo dobri. »Inflacijo smo tudi po prevzemu evra, ki pomeni dodaten zagon in stabilnost za slovensko gospodarstvo, ohranili nizko. Stopnja zaposlenosti se povečuje in je že tretje leto nad evropskim povprečjem. Stopnja brezposelnosti je nižja od povprečja EU in najnižja v zgodovini samostojne Slovenije. Produktivnost dela in realne plače rastejo. Tveganje revščine ostaja med najnižjimi v EU,« je spomnil Janša. Svoj govor je sklenil s spominom na tragedijo Pohorskega bataljona. »Prostor za letošnjo proslavo smo izbrali ne daleč od kraja tragedije Pohorskega bata-

ljona. Njihova smrt je po hrabrem boju osmišljena z našo svobodo in našo samostojnostjo. Z razmerami, v katerih nas nihče ne ogroža. Borci so bili različni po socialnem izvoru in političnem prepričanju, družila pa jih je želja po osebni in narodni svobodi. Zato naj bo temeljno sporočilo proslave ob dnevu odpora naslednje: Ob vseh legitimnih političnih razlikah bomo vendarle povezani v tistih temeljnih vrednotah, ki so hkrati Pohorci združile v hrepenenju po svobodi in obrambi domovine. Le tako lahko namreč iskreno rečemo: Slava njihovemu spominu!«

Zločin brez epiloga No, medtem ko je Janša na Rogli govoril o tem, da bomo morali Slovenci razčistiti s svojo zgodovino in se obrniti v prihodnost, pa na drugi strani slovenska zakonodaja to razčiščevanje še vedno preprečuje. Veljavna zakonodaja namreč onemogoča, da bi ugotavljali odgovornost za poboje. Gre za primer osmih fantov, ki so jih 4. januarja 1944 na kmetiji Urbančevih nad Lehnem na Ribniškem Pohorju po strahotnem mučenju pobili vojskovniki. Najožji sorodniki teh fantov si že več let zamažujejo prizadevanja, da bi za zločin, ki je bolj znan kot pohorska afera ali pohorski proces, odgovorni kazensko odgovarjali (takratni politični komisar 4. operativne cone Mitja Ribičič – neposredni povzročitelj zločina so že pomrli). Slovenska zakonodaja in sodišča z vedno novimi ovirami to preprečujejo. Že pred časom je Anton Rajšp iz Maribora, sin nek-

Polaganje venca padlim borcem Pohorskega bataljona na Osankarici

Tožilstvo je presodilo, da je bil na kmetiji Urbančevih storjen zločin.

Sodišče je preprečilo preiskavo zoper Mitjo Ribičiča.

danjega lesnega trgovca iz Cogiteincev, ki je bil ubit, na Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu zoper Ribičiča vložil zahtevo za preiskavo njegove odgovornosti pri zločinu oziroma suma kaznivenga dejanja vojnega hudodelstva zoper civilno prebivalstvo, vendar je sodišče to zahtevo maja 2005 zavrnilo (presodilo je, da ni neposredno vpleten v zločin, čeprav nekateri dokazi kažejo, da je zločin vodil Ribičičev najožji sodelavec Ivan Tlaker in da so bile usmrtitve vnaprej dogovorjene). Enako je novembra 2006 storilo Višje sodišče v Mariboru, na katerega se je Rajšp pritožil zaradi odločitve sodišča v Slovenj Gradcu. Aprila letos je Rajšp na vrhovno državno tožilstvo podal predlog, naj tožilstvo na sodišče vložijo zahtevek za varstvo zakonitosti, vendar je vrhovni državni tožilec Andrej Polak tudi to zahtevo zavrnil. V obrazložitvi je zapisal, da bi bilo zahtevek mogoče vložiti le, če bi Rajšp predložil nove dokaze, na podlagi katerih bi lahko sodišče odločilo drugače.

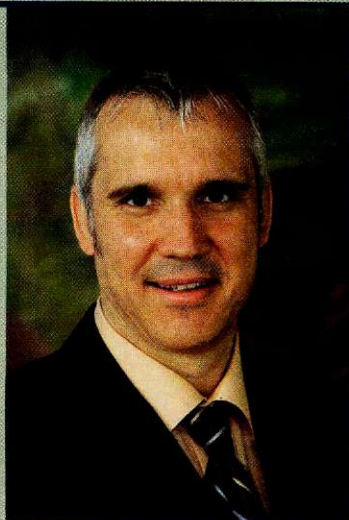
Rajšpu ostane kot edino upanje tožba za izdajo listine, ki naj bi

nadomeščala ustno izrečeno sodbo, na podlagi katere so bile izvedene usmrtitve (izvajalci zločina naj bi bili takrat ustanovili nekakšno hitro sodišče), ki jo je na slovenjgraško sodišče lani vložil njegov zagovornik Dušan Ludvik Kolnik. Če bi sodišče izdalo takšno listino, bi pomenilo, da bi se primer lahko znova odprl. Seveda pa treba ob tem dodati, da je glede na to, za kako dosledna so se pri branjenju dosežkov revolucije in njenih zločinov do zdaj izkazala naša sodišča, upanja bolj malo. Edina uteha, ki ostaja sorodnikom pobitih na kmetiji Urbančevih, je, da je Polak v sklepu, s katerim je zavrnil zahtevek za varstvo zakonitosti, zapisal, da je šlo v celotni zadevi res za hudodelstvo, mučenje in ubijanje, skratka – za zločin.

Predsednik vlade ima torej prav, ko pravi, da bomo morali odrasti. Predvsem ali tudi v tem smislu, da preteklih zločinov ne bomo pometli pod preprogo, temveč se bomo z njimi odkrito spopadli in jih tudi zrelo obsodili, če bo treba. Le tako se bomo lahko v polni meri posvetili prihodnosti. **D**

Janez Janša: Odločitev za članstvo v EU in Natu je bila pravilna.

Oblast učiteljem

Dr. Bojan Žalec, foto: Bor Slana

Znani so dogodki na lesarski šoli, ko so dijaki sredi pouka v navzočnosti učitelja v razredu brutalno maltretirali sošolca. Na srednji šoli v Domžalah je bila učenka v času pouka posiljena na šolskem stranišču.

Dijak poklicne šole si je na šolskem hodniku privoščil enega od učiteljev. Mimo je prišla »slovarca« in mu dejala: »Kakšno obnašanje je to?! Kakšna agresija?! Prosim, da takoj odideš v razred.« Arogantno ji je odgovoril in si privoščil še njo: »Ne bom!« Odgovorila mu je: »Potem pa stoj tukaj,« in odšla. Ženska, ki ji ni bilo vseeno za red na šoli, je poskušala nekaj storiti. Toda ker se je zavedala, da pravzaprav nima vzvodov moči in da se tega zaveda tudi dijak, ji ni preostalo drugega, kot da odide naprej.

Učitelji so brez moči, ko se nekateri učenci sprehajajo po razredu, pojejo, ležijo na mizah ali se celo valjajo po tleh, se na glas besno prepirajo ... Prav tako brez moči in *de facto* pri svojih interesih nezavarovani so tisti učenci, ki bi se pri pouku vendarle radi učili, ne da bi jih kdo motil. Na osnovni šoli sta se stepla učenca. Učitelj je to videl in fizično posredoval, da bi pretep ustavil, saj drugače tega ni bilo mogoče storiti. Kasneje se je moral zagovarjati zaradi obtožbe, da se je fizično lotil učenca. Učiteljica na osnovni šoli je opazila, da eden od učencev tepe drugega po glavi. Oba je odpeljala k razredničarki. Vpričo nje sta oba, nasilnik in žrtev, gladko zanikala, da je kar koli od tega, kar je dejala, res, skratka, da si je vse skupaj izmislila. Ob vsem tem se sprašujem, ali nismo prišli tako daleč, da se bo moral učitelj, če bo poskušal preprečiti posilstvo, zagovarjati zaradi obtožbe vmešavanja v (spolno) intimno sfero dijakov.

Pomanjkanje avtoritete Opisani primeri kažejo, da so učitelji na naših šolah brez dejanske oblasti nad učenci. Stališči, ki sta voda na mlin trditvi, da taka oblast za uspešno poučevanje ni potrebna, sta vsaj dve: eno je mantra, da si mora učitelj izbojevati avtoriteto v razredu sam, tudi če nima nikakršne formalne oblasti, drugo pa, da je funkcija učitelja, da se »fajta« za učence. Drugo stališče ali fraza, ki ga izraža, se mi zdi neustrezno. Proti komu naj se učitelj »fajta« za učence? Proti omejevanju učenčeve (samo)volje s strani države, šole ...? Uporništvu nikakor ne more biti

vrhovna vrednota, vsaj zame ne. Odvisno je od tega, za kaj se bojuješ, čemu služi uporništvu. Tu je podobno kot s strpnostjo: reči, da moramo biti strpni, je nepopolna izjava. Strpnost je prehodni pojem, zahteva dopolnitev z navedbo t(ist)ega, do katerega oziroma do česar smo strpni, sicer lahko nalepka »on je/ni strpen« služi za ideološko zamegljevanje ali blatenje. Druga lajna je, da si mora učitelj v razredu sam ustvariti avtoriteto. Prva pripomba: rad bi videl, kako bo to storil npr. na prvem nivoju v osnovni šoli, kjer so učenci vedenjsko izredno problematični ali pa z manjšimi učnimi sposobnostmi (ali ni izključujoč). Predvsem bi rad opozoril na nevarnost zamenjevanja ali nerazločevanja ravni, ko razpravljamo o problemu reda v šoli. Razločevati moramo med avtoriteto, ki si jo učitelj ustvari, ter pristojnostmi, ki jih ima glede na zakone in pravilnike. Učiteljeve pristojnosti za kaznovanje niso take,

Učitelju bi bilo treba v nasprotju z zdajšnjim stanjem zagotoviti formalne pogoje za uresničevanje oblasti v šoli.

da bi se jih učenci oz. starši kakor koli bali. Učitelju bi bilo treba v nasprotju z zdajšnjim stanjem zagotoviti formalne pogoje za uresničevanje oblasti v šoli.

Red na prvem mestu Drugi cilj, ki ga moramo doseči na področju šolstva in ki v današnjem stanju ni uresničen, je: vsak posameznik mora biti zaščiten, tudi prestopnik v šoli. Toda ne na tak način, da zaradi prestopnikove zaščite trpi zaščita žrtev prestopnika. Problem naše ureditve je, da ščiti prestopnika v šoli, ne pa reda v njej. S tem pa posredno niso zaščitene (potencialne) žrtve nereda v šoli. In nered v naših šolah je stanje, ki je skrb zbujajoče. Delo s prestopnikom, da bi v njem sprožili vživljanje v žrtev, je gotovo dobrodošlo, vendar ne more nadomestiti ureditve, ki bi preprečevala delikte v šolah in dala tudi formalno oblast učitelju ter omogočala uspešno sankcioniranje prestopkov. V razpravah o neredu in nasilju v šolah se pogosto zamenjujejo ravni, kar onemogoča jasno razmišljanje o ustreznih ukrepih: eno je raven pravno-formalne in sistemske ureditve šolstva in področja učenja sploh, drugo

O avtorju

Dr. Bojan Žalec je slovenski filozof, rojen leta 1966 v Ljubljani. Doktoriral je leta 1999 na temo »Realizem in reprezentacijska teorija duha« na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Od leta 1996 na tej ustanovi predava zgodovino slovenske filozofije, kot raziskovalec in predavatelj pa sodeluje tudi na teološki fakulteti. Je avtor številnih publikacij v domačem in v tujih jezikih predvsem s področja filozofije duha, slovenske filozofije, Brentanove filozofske šole pa tudi ontologije, etike, filozofske antropologije in filozofije edukacije.

je raven psihološkega in socialnega dela s prestopniki in žrtvami v šoli, tretje so družbenokulturni vzroki za vedenje naše mladine (v šoli). Pri nas se razmeroma veliko govori o tretji ravni, nekaj tudi o drugi, redko pa se ljudje jasno izjasnijo glede potrebnih ukrepov in sprememb na prvi ravni. Tudi če postaviš vprašanje o prvi ravni, vprašani pogosto hitro zaidejo k drugemu in tretjemu vidiku problema. Vprašanje prvega vidika je: Kdo je pristojen in odgovoren za red v šoli, kdo ima torej oblast za uresničevanje reda v šoli? Odgovor je jasen: Učitelj in nihče drug. Pri nas učiteljem ni omogočeno izvajanje take oblasti, saj bi jo sicer izvajali. Če je mladina nevzgojena, morajo biti zakoni primerni taki mladini. Red v šoli mora biti. Sam postanem rdeč od alergičnosti, ko se postavi vprašanje, kako vzpostaviti red in disciplino na naših šolah, ki sta potrebna, čeprav ne zadostna pogoja za kakovosten pouk. V stanju, v kakršnem smo sedaj z vidika kulture in morale učencev in študentov naših šol, pa se potem začne govoriti o tem, kako je vedenje in nered na naših šolah posledica in manifestacija kulturno-moralnega stanja, v katerem je naša družba in mladina. To je sicer res, vendar na tak način neinteligentnega zamenjevanja (prioritet) ravni, na katerih se moramo lotiti problema, ne bomo rešili ničesar. Zakoni in predpisi se morajo prilagoditi situaciji, in to čim prej. Hkrati pa si moramo prizadevati, da se bo kulturno in moralno stanje naše družbe ter mladine izboljšalo. Red moramo vzpostaviti nemudoma, ne moremo čakati, da se bo moralno stanje samo od sebe izboljšalo. Ljudi moramo zavarovati pred tem, da bodo vpricho učitelja lizali pljunke, da bodo posiljeni na šolskem

stranišču ... Zakonsko je treba pripomoči k temu, da se bodo ljudje bojevali proti nasilju, če bodo nanj naleteli. Ne precenjujem moči prava in predpisov, vendar trdim, da so pri nas predpisi taki, da branijo prestopnika na račun žrtve. In ne tvezite mi, da je taka ohlapnost cena liberalne svobode, v kateri jo pač nekateri skupijo. Ko vlada nered, ni svoboden nihče, saj je vsakdo izpostavljen podlostim, ki ne bodo sankcionirane. Svobodni smo lahko le, če vlada red.

Pravica do vzgoje Michael Novak je v knjigi *O gojenju svobode* opisal stanje, ki je vladalo leta 1968 na ameriških univerzah. Študentje so skupaj z nekaterimi profesorji pod krinko ideologije enakosti dosegli stanje popolnega nereda. Novak in somišljeniki pa so na isti fakulteti ustanovili alternativno fakulteto, kjer je vladal konservativni red. Kot predavatelja so povabili marksističnega filozofa Herberta Marcuseja, ki je bil Prus od glave do pete. Marcuse je kritiziral radikalne levičarske egalitaristične študentske voditelje: »Učenec je lahko enakopraven učitelju takrat, ko mu bo enak po znanju. Do takrat pa revolucija pomeni disciplino.« V tem ima Marcuse prav. Ena od niti v kiti, ki se ji reče izboljševanje kulturnega stanja v družbi, je disciplina in red v šoli, ne pa vnašanje vladavine množice v šolo. Dobro bi storili, če bi prisluhnili Marcuseju glede našega problema, tako kot so storili njegovi rojaki na Svobodni univerzi v Berlinu. Redni profesor z omenjene ustanove, ki je leta 1968 kot študent sam pomagal rušiti red na nemških univerzah, mi je dejal, da so stanje oblasti študentov na njihovi univerzi že davno presegli.

Zakonsko je treba pripomoči k temu, da se bodo ljudje bojevali proti nasilju, če bodo nanj naleteli. Pri nas pa so predpisi pogosto taki, da branijo prestopnika na račun žrtve.

»Pri nas nimajo študentje nobene besede,« je bil kratek. Namesto da bi učence čim prej navajali na red in odgovornost in jim hkrati ponudili dober *service* v šolah, jim dajemo pravice, ki jih bodo pravzaprav drago stale. Učinek teh pravic je slaba storitev v šolah, kar jih posledično obsoja na slabo konkurenčnost na trgu delovne sile. Gre za kupovanje pripadnosti ljudi pod ideologijo svobode in enakosti na račun teh ljudi samih, ki bodo vse skupaj plačali s slabšo izobrazbo in kultiviranostjo kot posledicama nekvalitetnega pouka v šolah, kjer vlada nered. Na elitnih šolah bo gotovo vladal red; na šolah za večino pa ob uresničevanju politike tistih, ki zlorabljajo zamisel svobode in enakosti, gotovo ne. Dobri učitelji imajo vsekakor lahko čisto vest, saj več od mogočega ne morejo storiti. Odgovornost glede predpisov ni njihova. O usodi učencev bo odločal trg. Tisti, ki v imenu enakosti, pravic ljudi, demokracije ipd. zagovarjajo obstoj dejavnikov, ki onemogočajo red v šoli, pa bodo, kolikor bodo uspešni, ljudi zaradi svoje oblastiželjnosti ali zaslepljenosti oropali za pravico, ki je ena temeljnih in ki bistveno vpliva na kakovost človekovega življenja: za pravico do dobre vzgoje in do dobre izobrazbe. ■

Različno o svobodi tiska

Mitja Volčanšek, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana

V četrtek, 3. maja, smo tudi v Sloveniji zaznamovali svetovni dan svobode tiska. Nova ocena ameriške ustanove Freedom House (FH) o položaju medijev v Sloveniji je, čeprav ne prinaša prav novih spoznanj, naletela na dokaj različne komentarje.

Razprave o medijski svobodi so zadnje tedne pri nas toliko bolj vroče zaradi dogajanja v »osrednjem slovenskem časopisu«, kjer je veliko prahu dvignil odpoklic dvojice dopisnikov iz tujine. A o tem kdaj drugič.

Poročilo ameriške nevladne organizacije Slovenijo uvršča med države s svobodnimi mediji, kar je zagotovljeno tudi v praksi, ne le v ustavi in zakonih. Poročilo kljub temu omenja posamezne primere vladnega pritiska kot razlog za skrb, navaja pa tudi »sporen« zakon o javni RTV, sprejet v letu 2005, ki naj bi omogočal naraščanje vladnega vpliva na

medije. Po drugi strani poročilo prizna, da »mediji lahko prosto poročajo o vladnih dejavnostih in izražajo različnost pogledov«. Kljub temu FH opozarja na medije, ki delujejo pod posrednim političnim in gospodarskim pritiskom s strani vlade in poslovnih interesov. Poročilo omenja primere, ko so vladni predstavniki »odprto kritizirali pripadnike medijev ter jih pri tem obravnavali kot politično opozicijo«. Poleg tega so samostojni novinarji zaradi delovne zakonodaje po mnenju FH »ranljivi pred pritiski medijskih lastnikov«. Kot »dejavnik tveganja« za medijsko svo-

bodo pa se omenja tudi državno (so)lastništvo v medijih.

Pri tem je nadvse zanimiv podatek, na katerega nas je opozorila dr. Sandra Bašić Hrvatinić, da je podpredsednik FH Mark Palmer tudi soustanovitelj podjetja Central European Media Enterprises, ki je postavilo na noge številne televizijske hiše v srednji in vzhodni Evropi, med drugimi slovensko POP TV.

Ocena ni slaba Slovenija je pristala na 39. mestu med 195 državami sveta, z istim točkovanjem kot denimo sosednja Avstrija ter Francija, Avstralija in Japonska.

Skupno 21 »kazenskih« točk na lestvici od 0 do 100 pa nas je uvrstilo na 6. mesto med 28 državami v kategoriji srednje- in vzhodnoevropskih držav.

Da bi bolje razumeli to oceno, moramo nekaj besed nameniti tudi metodologiji. Avtorji poročila se ne spuščajo v oceno »medijske odgovornosti«, ki se, kot sami pravijo, pogosto uporablja kot argument za vladni nadzor medijev. Viri za podatke so njihovi dopisniki iz tujine, mednarodni obiski, ugotovitve domačih medijskih organizacij in organizacij za človekove pravice ter ne nazadnje vrsta domačih in mednaro-

dnih medijev. 23 metodoloških vprašanj, ki jih ob tem postavijo, razkriva kategorije pravnega, političnega in gospodarskega okolja, ki so podlaga za končno oceno.

Ocena Slovenije se resnici na ljubo v zadnjih letih ni bistveno spreminjala: leta 2002 smo prejeli 20 »kazenskih« točk, v letih od 2003 do 2005 jih je bilo 19, v poročilu za leto 2006 pa smo jih spet dobili 20. Če je bilo leta 2002 zaznati predvsem gospodarske pritisk, so ti z leti pojenjali, postopno pa se je povečala zaznava političnih pritiskov.

Grims: več pluralnosti Poslanec SDS Branko Grims je ob dnevu svobode medijev izpostavil, da je ameriški State Department letos prvič zapisal, da so mediji v Sloveniji povsem svobodni in da pokrivajo celoten mnenjski spekter. Prav medijska pluralnost naj bi bila v prejšnjih letih po oceni ameriškega zunanjega ministrstva šibka točka slovenskih medijev. Tudi FH nas uvršča med države s svobodnimi mediji, poudarja Grims. Obe oceni po mnenju koalicijskega poslanca potrjujeta pravilnost in upravičenost zakonov o medijih in o RTV Slovenija, čeprav je posebej slednji deležen negativnega prikazovanja v tujini. Pri tem je po Grimsovo zaskrbljivo predvsem obvladovanje nekaterih medijev s strani tranzicijske levece prek neizobraženih in zato laže obvladljivih kadrov (Grims je pri tem ne preveč prikrit mislil na predsednika Društva novinarjev Slovenije Grego Repovža, ki je pred kratkim postal odgovorni urednik Mladine, op. M.V.) ter selektivni molk strokovnih novinarskih združenj.

Ogrožena socialna varnost V Društvu novinarjev Slovenije (DNS) in novinarskem sindikatu so v skupni poslanici opozorili, »da se v precejšnjem deležu medijske produkcije in trga informacij v Sloveniji oddaljujemo od demokratičnih načel obveščanja«, saj je po njihovo del medijske resničnosti postalo tudi »ogrožanje socialne in profesionalne varnosti novinarjev in novinark«. Posledično slabše delovne razmere vplivajo na zagotavljanje pravice

Branko Grims, SDS

Predsednik DNS Grega Repovž

Dr. Sandra Bašić Hrvatin

javnosti do obveščenosti, zato sindikat in društvo naglašujeta potrebo po vzpostavitvi »dodatnih mehanizmov zaščite notranje svobode tiska«, nujna bi bila tudi pogajanja z delodajalci o kolektivnih standardih za opravljanje novinarskega poklica.

V praksi smo priče pomanjkanju uredniške avtonomije zaradi odsotnosti ustreznega nadzora in sankcij, so prepričani avtorji poslanice. V številnih medijih tako »za uravnavanje novinarskih mnenj in stališč ne izbirajo sredstev«, so kritični podpisniki.

Preveč je posegov v ustvarjalno avtonomijo oziroma avtorske pravice s posegi v same prispevke, poleg tega se novinarji soočajo z realnim nižanjem plač in s čedalje manjšim številom rednih zaposlitev. Veliko izdajateljev kolektivne pogodbe za poklicne novinarje ne spoštuje, zato je novinar brez pravega varstva podvržen čedalje močnejšim zunanjim vplivom.

Na skrb zbujajoče signale, ki jih vidi v dogajanju v nekaterih domačih medijih, je opozorila tudi varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik. Po njeno lahko ti dogodki »ogrozijo ustavno in zakonsko vlogo medijev in novinarjev«.

Poročilo jemljeta z distanco

Sociolog dr. Matevž Tomšič glede poročila FH opozarja, da se le-to osredinja »na medijsko svobodo v smislu odsotnosti takšnih ali drugačnih omejitev in pritiskov«, medtem ko se z vidiki, »kot sta denimo mnenjska pluralnost medijskega prostora in tudi raven

profesionalizma medijskih akterjev«, ne ukvarja. Tomšič tako opozarja, da samo možnost izražanja različnih pogledov ne pove kaj dosti, saj je pomembno tudi, kje lahko nekdo izraža svoja mnenja; ali gre za največje ali za nizko nakladne medije. Zato je, čeprav je možnost izražanja različnih stališč obstajala vse od leta 1990, vpašanje, ali je pri tem šlo za enakovredno soočanje teh stališč.

Kritična ost dr. Tomšiča se usmerja na nejasnosti, zaradi katerih iz poročil FH ni razvidno, zakaj je do zaznave večjega ali manjšega vpliva politike oziroma kapitala sploh prišlo. »V splošnem je v teh poročilih težko ugotoviti, na čem temeljijo ocene, in predvsem, kaj konkretno je privedlo do izboljšanja ali poslabšanja,« opozarja Tomšič. Pri tem dodaja pomembno distinkcijo, saj le podatek o političnem vmešavanju v medije ne pove vsega. »Če ima denimo določena oblast oziroma vladajoča opcija večino ključnih medijev 'na svoji strani',

potem seveda nima razlogov za poseganje. Vendar to nikakor ne pomeni, da je situacija z vidika demokracije v tem primeru ugodna,« razlaga Tomšič.

Nadalje opozarja tudi na pomanjkanje transparentnosti poročila »v smislu razvidnosti, kdo so viri, na podlagi katerih se določi ocena posameznega kazalnika«. Z drugimi besedami; viri so zelo različni, od dopisnikov in strokovnjakov do nevladnih organizacij in novinarskih društev, pri tem pa ni jasno, kdo ima večjo težo. Dodatna težava je v subjektivnosti virov, ki je v nekaterih primerih lahko zelo izrazita. »To seveda ne pomeni, da poročila Freedom of the Press ne gre jemati resno. Vendar pa je pri interpretaciji njihovih rezultatov potrebna določena previdnost,« sklene svojo misel Tomšič.

Dr. Sandra Bašić Hrvatin v ljubljanske FDV je izrazila načelno skepso ob sami misli na merjenje nečesa tako izmuzljivega, kot je svoboda novinarskega dela. Še posebej se ji postavlja vprašanje, kako nekdo ugotavlja primere novinarske samocenzure. Kar se lestvice FH tiče, je po mnenju Bašić Hrvatinove že iz donatorjev organizacije razvidno, da pač zagovarja stališča, ki so blizu stališčem ameriške administracije. Pri tem je zanimivo, da podobna organizacija Reporters without Borders (Reporterji brez meja) Slovenijo v svojem indeksu svobode tiska (Worldwide Press Freedom Index) za leto 2006 uvršča na visoko 10. mesto med 168 vanj vključenimi državami. ■

Sociolog dr. Matevž Tomšič

Drag kruh, poceni mleko

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Leta 2005 smo v primerjavi z državljani EU realno lahko kupili za četrtno manj od njih in za 40 odstotkov manj kot Avstrijci. Madžari si lahko privoščijo za 30 odstotkov manj, Hrvatje pa kar za 70 odstotkov manj kot Slovenci.

Statistični urad Republike Slovenije (SURS) je pretekli teden predstavil analizo z naslovom Primerjalne ravni cen skupin proizvodov in storitev za potrošnje gospodinjstev v Sloveniji in Evropi. Raziskava se nanaša na leta od 2003 do 2005. Gre za mednarodno raziskavo o cenah, ki jo organizira evropski statistični urad Eurostat, izvajajo pa jo statistični uradi v 37 evropskih državah. Statistiki so ugotovili, da so bile cene v teh letih za 25 odstotkov oziroma za četrtno nižje od povprečja držav članic Evropske unije (EU), zajete pa so tako stare države kot novinke. Gre torej za primerjavo Slovenije s povprečjem 25 držav EU. Pri tem so ugotovili, da smo se v letih od 2003 do 2005 v pri-

merjavi s povprečjem cen evropske petindvajseterice oblačili drago, kadili pa poceni.

Leta 2004 in 2005 Čeprav je večina medijev pretekli teden iz-

sledke raziskave objavljala tako, kot bi veljali za danes, je treba poudariti, da so se stvari po letu 2005 spremenile, in sicer so se vsaj cene cigaret v tem času že nekajkrat podražile, saj vlada postopoma

poma usklajuje stopnje trošarine (davka) z evropskim povprečjem. Glede na poplavo kitajskih oblačil, kar je značilno za celotno EU, pa je prišlo do sprememb tudi pri oblačilih. Nekatere cene (na pri-

Zdenka Repotočnik in Irena Križman, SURS

Za stanovanja plačujemo manj od drugih držav EU-25.

mer cigaret) se povečujejo, druge pa znižujejo. Vendar je že tako, da statistika podatke objavlja z zamudo. O tem, kako smo živeli v letih 2006 in 2007, bomo torej lahko prebrali čez leto ali dve. Če gledamo rast cen v prejšnjih letih, ugotovimo, da so se te v povprečju na letni ravni zniževale od pol do enega odstotka.

Za četrtno nižje Cene proizvodov in storitev za končno potrošnjo v gospodinjstvih v Sloveniji so bile v letih 2004 in 2005 na ravni 75 odstotkov povprečnih cen v EU-25. V letu 2003 so bile višje za odstotno točko in so znašale 76 odstotkov povprečja v EU-25. Cene proizvodov in storitev dejanske individualne potrošnje v gospodinjstvih, ki zajema tudi t. i. netržne storitve države in nepridobitnih institucij (zdravje, izobraževanje, socialno skrbstvo, kultura itd.), so bile nekoliko nižje. V letih 2004 in 2005 smo za te storitve v Sloveniji plačevali 73 odstotkov povprečnih evropskih cen, v letu 2003 pa 74 odstotkov. Tudi tu je opazno zniževanje cen glede na povprečje EU-25.

Storitve cenejše Cene proizvodov za potrošnjo v gospodinjstvih so bile v Sloveniji v letu 2005 za 16 odstotkov, cene storitev pa za nekaj več kot 30 odstotkov nižje od povprečja v EU-25. Med proizvodi so bili razmeroma najdražji poltrajni proizvodi oziroma proizvodi občasnih nakupov; njihove cene so bile nižje od povprečnih cen v EU-25 za 4 odstotke. Cene trajnih proizvodov so bile nižje za 14 odstotkov,

cene proizvodov dnevne rabe oziroma netrajnih proizvodov pa za 19 odstotkov. Potrošniške tržne storitve so bile za 34 odstotkov, netržne individualne storitve pa za 31 odstotkov nižje od povprečja v EU-25.

Oblačila dražja Med glavnimi 12 potrošnimi skupinami proizvodov in storitev je bila glede na povprečje v EU-25 v Sloveniji v letu 2005 najdražja skupina obleka in obutev (94 odstotkov). V tej skupini je izstopala obleka, predvsem otroška, saj je povprečno raven cen v EU-25 presegla za več kot 10 odstotkov.

Kruh in mleko Hrana in brezalkoholne pijače je bila druga sorazmerno najdražja skupina (86 odstotkov povprečnih cen v EU-25). Znotraj te skupine so bili najdražji kruh in izdelki iz žit (95 odstotkov povprečja cen v EU-25), najcenejši pa mleko, mlečni izdelki in jajca (77 odstotkov povprečja v EU-25).

Poceni pohištvo Cene v skupini gospodinjska oprema in njeno vzdrževanje so dosegale v Sloveniji 82 odstotkov povprečne ravni cen v EU-25. Ravni cen tekstila za gospodinjstvo in gospodinjskih aparatov v tej skupini sta bili zelo blizu povprečja v EU-25 (106 oziroma 97 odstotkov). Sorazmerno najnižje v tej skupini, za okoli četrtno pod ravno cen v EU-25, pa so bile cene pohištva ter različnih proizvodov in storitev za tekoče vzdrževanje v gospodinjstvih.

Kultura poceni Cene v skupini rekreacija in kultura so dosegle 81 odstotkov povprečja v EU-25.

V Sloveniji je poceni tudi izobraževanje.

Nekaj statističnih podatkov

- Inflacija v aprilu 2007, mesečna: 1,1 % letna: 2,6 %
- Povprečna plača za februar 2007, bruto: 1.212,82 evra neto: 792,97 evra
- Bruto domači proizvod v letu 2006, stopnja rasti, IV. čet.: 5,5 % na prebivalca 2006: 14.811 evrov
- Primanjkljaj in dolg države v letu 2006, primanjkljaj: -1,4 % BDP dolg: 27,8 % BDP
- Temeljna obrestna mera za maj 2007, mesečna: 0,2 % letna: 2,38 %

Za življenjsko pomembne stvari, kot so zdravje, stanovanje in izobraževanje, v Sloveniji plačujemo bistveno manj kot v drugih državah EU-25. Pa tudi komunikacije, ki so za marsikoga pomembna življenjska dobrina, so v Sloveniji bistveno cenejše kot v drugih državah.

Vir: SURS

Povprečno raven cen v EU-25 v tej skupini so imeli knjige, časopisi in pisalne potrebščine ter audio-vizualni, fotografski aparati in računalniška oprema. Sorazmerno najcenejše, približno za četrtno cenejše v primerjavi s povprečjem v EU-25, so bile storitve za rekreacijo in kulturo.

Gorivo cenejše Raven cen v skupini transport je bila 78 odstotkov povprečne v EU-25; cene prevoznih sredstev v tej skupini so bile za 16 odstotkov nižje, cene proizvodov in storitev za delovanje prevoznih sredstev (goriva, popravila ipd.) za 25 odstotkov in cene prevoznih storitev za 22 odstotkov nižje od povprečja v EU-25.

Tobak in alkohol Alkoholne pijače in tobak so bili v Sloveniji glede na povprečje v EU-25 najcenejši (za 35 odstotkov). Še zlasti je v letih 2004 in 2005 izstopal tobak z nekaj več kot 40-odstotno nižjo ceno od povprečja v EU-25.

Izobraževanje, stanovanje Med druge sorazmerno najcenejše skupine proizvodov in storitev v Sloveniji so se uvrstile tiste, ki so v celoti ali pretežno sestavljene iz storitev. To so raznovrstno blago in storitve (73 odstotkov povprečnih cen EU), komunikacije (72), izobraževanje (72), zdravje (69), stanovanje (66) ter gostinske in nastanitvene storitve (66 odstotkov povprečja cen v EU-25).

Razlike Med 33 evropskimi državami obstajajo pomembne razlike v cenah blaga široke potrošnje. Te razlike so bile pri storitvah precej večje kot pri proizvodih. Največja razlika v ravni cen proizvodov je bila 2,5-kratna, največja razlika v ravni cen tržnih storitev pa več kot petkratna. Še večje so bile razlike pri netržnih storitvah. Bistveno večje razlike v ravneh cen storitev v primerjavi s proizvodi so bile posledica nizke stopnje »tržnosti« storitev kot tudi njihove slabše primerljivosti. Ravni cen, zlasti storitev, so praviloma tesno povezane s stopnjo razvitosti držav. Ob višji stopnji razvitosti je tudi raven cen storitev višja.

Razlike se zmanjšujejo Primerjalne ravni cen proizvodov in storitev za končno potrošnjo gospodinjstev so podlaga za izračun strukturnega kazalnika censkega približevanja (konvergence) na skupnem gospodarskem in denarnem območju Evrope. Koeficient variacije kot kazalnik censkega približevanja je v EU-25 v letu 2003 znašal 28,7, v letu 2004 27,7 in v letu 2005 26,3 odstotka. Za države EU-15 (stare članice, brez novink) je bil za navedena leta 14,0, 13,2 in 12,6 odstotka, za države evroobmočja (12 držav) pa 12,4, 11,6 in 11,0 odstotka. Razlike v ravni cen se torej postopoma zmanjšujejo, najmanjše pa so med državami z evrom. ■

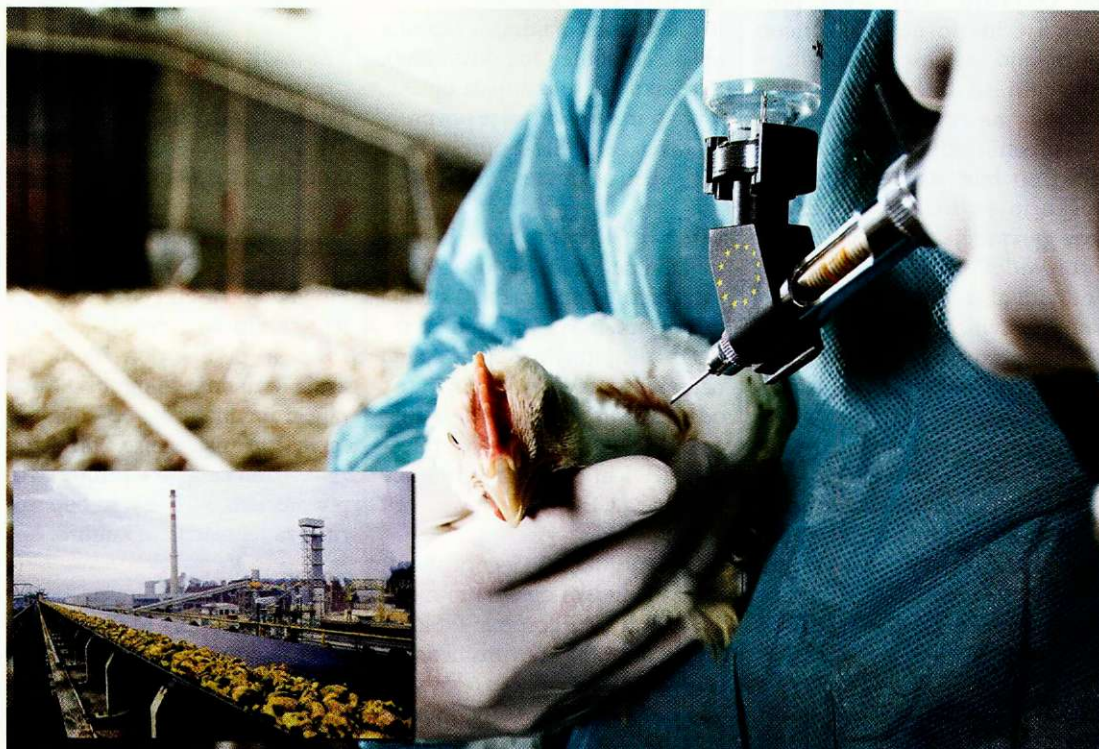
Obeta se dodaten denar

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, Evropska Unija

Pretekli teden je Evropska komisija predlagala spremembe v shemi prestrukturiranja sektorja sladkorja, po katerih bodo slovenski pridelovalci sladkorne pese za leto 2007/2008 prejeli dodatnih 12 milijonov evrov.

Za Tovarno sladkorja Ormož je Bruselj že predvidel 38,9 milijona evrov iz sklada za prestrukturiranje.

Denar za pridelovalce Evropska komisija je v svojih predlogih sprememb v shemi prestrukturiranja sektorja sladkorja poudarila, naj pridelovalci, ki kvoto opustijo, prejmejo dodatno plačilo za nazaj, da na ta način ne bi kaznovali tistih, ki so svojo kvoto opustili. Slovenski pridelovalci sladkorne pese so kvote izgubili z odločitvijo o zaprtju ormoške tovarne sladkorja. Za prestrukturiranje tovarne je predvidenih 38,9 milijona evrov, od česar bodo pridelovalci sladkorne pese prejeli 3,867 milijona evrov. Od tega milijon evrov pripada lastnikom specializirane mehanizacije, 8,255 milijona evrov bodo v okviru socialnega programa v obliki odpravnin prejeli zaposleni, ki bodo po zaprtju Tovarne sladkorja Ormož ostali brez zaposlitve, preostala sredstva pa bodo porabljena za zapiranje, razgradnjo in okoljsko sanacijo tovarne. Po tako predstavljenem predlogu bodo sedaj slovenski pridelovalci prejeli še 12,024.871 evrov, tovarna pa nič. Bruselj bo zaradi učinka retroaktivnosti pridelovalcem sladkorne pese v različnih članicah EU za obdobje 2006/2007 in 2007/2008 skupaj izplačal 372,7 milijona evrov,

predelovalnim podjetjem pa skupaj 22,3 milijona evrov.

Dogovor ministrov O kmetijstvu in kmetijski politiki so v teh dneh v Bruslju razpravljali tudi resorni ministri držav EU. Srečanja sta se udeležila slovenski kmetijski minister Iztok Jarc in državna sekretarka Branka Tome. Ob dogovoru in pogovorih za pridelovalce sladkorne pese so ministri dosegli tudi pomemben dogovor o zavarovanju brojlerjev,

Slovenija je poleg Malte edina nova država članica, ki je v polnosti uveljavila reformirano skupno kmetijsko politiko kot stare države članice.

pogajanja o ribah pa do oddaje članka v tisk še niso bila končana. Slovenija mora komisiji na njeno odločitev o popravkih za leti 2004 in 2005 zaradi revizijskega

pregleda slovenskega izvajanja shem neposrednih plačil na površino, ki naj ne bi bilo v skladu s predpisi EU, odgovoriti do 8. junija. Slovenski organi naj bi bil namreč po oceni komisije v nekaterih primerih izplačevali podpore za večje površine, kot dejansko obstajajo v naravi, minister Jarc pa je pojasnil, da do odstopanj pri izračunih površin ni prihajalo namenoma, ampak da gre za začetne težave in pomanjkanje izkušenj. Jarc je dejal, da je Slovenija edina nova država članica, ki skupno kmetijsko politiko izvaja v vsej njeni kompleksnosti, in

Visoki presežki

Dodatne pomoči naj bi bili deležni tudi pridelovalci sladkorne pese, ki so svojo proizvodnjo opustili lani ali letos. Drugi ukrepi glede zniževanja kvot in umika sladkorja s trga Slovenije ne zadevajo. Z novostmi želi evropska komisija pospešiti zmanjševanje proizvodnje sladkorja v EU, saj naj bi bilo po njenem mnenju to do sedaj potekalo prepočasi. Če se proizvodne kvote sladkorja ne bodo ustrezno znižale, bo presežek sladkorja po predvidevanjih komisije v tržnem letu 2007/2008 4 milijone ton.

Kmetijski minister Iztok Jarc

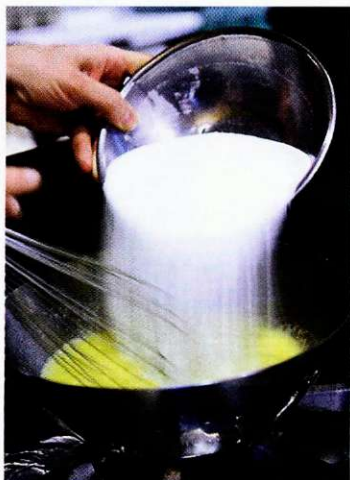
Pridelovalci sladkorne pese bodo deležni novih pomoči.

izpostavil, da od Bruslja ne pričakuje odpustkov, temveč razumevanje, da napake niso storjene namerno. Komisija je pojasnila, da gre za ustaljeno prakso, če pa pride do nepravilnosti, sama ne more ukrepati. Slovenija tudi ni edina država, proti kateri so sproženi finančni popravki.

Tudi o brojlerjih Kmetijski ministri so po dveh letih pogajanj dosegli kompromisni dogovor o gostoti naselitve piščancev, ki se gojijo za pridelavo mesa (brojlerjih). Kompromis, ki so ga podprle vse članice razen Avstrije, določa, da je lahko največja gostota piščancev, ki se gojijo za pridelavo mesa, 33 kilogramov na kvadratni meter. Če bo rejec izpolnil dodatne pogoje glede prezračevanja, ogrevanja, razsvetljevanja prostorov ter napajanja in krmjenja živali, se lahko omenjena zgornja meja izjemoma zviša na 39 kilogramov na kvadratni meter, v nekaterih primerih – ko se pozneje ugotovi, da piščanci ob

vzreji niso utrpeli poškodb zaradi gostote naselitve – pa celo na 41 kilogramov na kvadratni meter. Evropska komisija je dogovor med članicami že pozdravila. Za čim nižje številke in torej čim večjo zaščito živali so se zavzemale predvsem skandinavske države. Po neuradnih informacijah naj za Slovenijo te omejitve ne bi pomenile večjih težav, saj naj bi država dosegala precej dobre standarde na tem področju.

Delo komisije Kakšno je vodenje kmetijske politike v EU, kaže tudi naslednji primer. Zaradi nepravilne porabe kmetijskega denarja v obdobju 2002–2004 bodo morale države članice EU v evropski proračun vrniti skupaj 285 milijonov evrov. Slovenija v tem času še ni bila članica EU, zato se preiskava nanjo in tudi druge nove članice ne nanaša, novinke pa lahko prve ukrepe v primeru nepravilnosti pričakujejo v letih 2008 in 2009. To je podatek, ki kaže na način delovanja EU na področju kmetijstva in na to, da je treba na vseh področjih vzpostaviti red, iz česar se tudi v Sloveniji lahko veliko naučimo. V Bruslju namreč pravijo, da je njihova naloga zagotavljanje spoštovanja vseh pravil na področju skupne kmetijske politike s strani vseh držav članic. Naredili bodo vse, da bi se kmetijski denar kar najbolje porabil, zato morajo države denar vrniti, če ga porabijo nepravilno. Takšna so torej pravila igre. Glede na to, da je Slovenija postala članica EU leta 2004, Bruselj pa za preveritev sistemov potrebuje od dve do pet let, prve ukrepe v državah novinkah lahko pričakujemo prihodnje leto. **D**

Sladkorja je v EU preveč.

Za vse kriva vlada?

Igor Gošte

Kar nekaj časa že nisem pisal o sindikalizmu in temah, povezanih z njim. K pisanju me je zdaj vzpodbudilo več dogodkov v zadnjem času. Prvi je, da so nam več kot očitno za vedno usojeni eni in isti predsedniki večjih sindikalnih central. Kot da so zacementirani na svojih položajih. Zadnji je bil v Rogaški Slatini poleg že prej večkrat izvoljenih Mazzalina, Semoliča, Štruklja in Rebolja znova izvoljen Drago Lombard, predsednik sindikata Neodvisnost KNSS. Prav nič me ne moti, če ima novi stari predsednik le osnovnošolsko izobrazbo, bolj me moti, da nekateri predsedniki ali glavni tajniki drugih sindikalnih central kljub visoki stopnji izobrazbe ne znajo poskrbeti za svoje sindikalne zaupnike, da bi le-ti svoje delo opravili tako, kot se spodobi. Moti me tudi nenehno kritiziranje aktualne vlade. Sploh še v primerih, ko le-ta poskuša prek ministra za javno upravo Gregorja Viranta urediti nekatere nepravilnosti v plačnem sistemu. Tudi zamenjava prejšnjega ministra za delo, družino in socialne zadeve Janeza Drobničja z veliko bolj socialno in sindikalno čutečo ministrico Marjeto Cotman bi morala biti sindikatom pogodu. Ministrica je med drugim javno poudarila, da vlada in njeno ministrstvo nikakor ne razmišljata o odpravi prostega in plačanega prazničnega (delavskega) dneva 2. maja. Poudarila je tudi, da ne vidi razloga za to, da ne bi bilo glede razvpitih malic med delovnim časom tudi v prihodnje urejeno, kot je sedaj. Vsekakor pa bi lahko sindikati storili veliko več za reševanje vseh nepravilnosti in nezakonitosti, ki se dogajajo v podjetjih. Nemalo podjetij pri nas kljub dobrim poslovnim izidom delavcem ne izplačuje zakonsko določenih dodatkov za praznično delo, popoldansko delo, nadurno delo in podobno. Tu bi se morali vrhovi sindikalnih central aktivneje vključiti v pomoč posameznim sindikalnim zaupnikom, ki so pri reševanju tovrstnih problemov nemočni, premalo usposobljeni ali preplašeni. Kaj pomaga, če sindikalne centrale v pogajanjih z vlado dosežejo nove pravice ali uspešno ohranjajo obstoječe, če jih potem v posameznih podjetjih sploh ne upoštevajo. Sindikati bi morali tudi prek svojih članov pridobiti resnične podatke, koliko nadur opravijo na mesec več od dovoljenih dvajset. Verjamem, da vedo, da jih njihovi člani v posameznih podjetjih opravijo precej več od dovoljenih, na plačilni listi pa je vse prirejeno tako, da se ujema z zakonom. Kar jih je več, so namreč skrite nekje med nadomestilom za prehrano ali prevoz na delo ali pa plačane na roko. Naj enkrat opravijo anonimno raziskavo med svojimi člani, koliko ur na mesec dejansko delajo, in naj prek inšpektorjev za delo ukrepajo. Statistika je namreč prav zaradi tako skritih ur neresnična in zavajajoča. Četrto področje, kjer bi morale biti sindikalne centrale veliko aktivnejše, pa je pridobivanje novih članov, predvsem v manjših in srednje velikih podjetjih, kjer nimajo organiziranega sindikata. Kakšen sindikat bi prišel prav tudi v cerkvenih vodah. To, kar se je nedavno zgodilo z invalidsko upokojenim duhovnikom in dolgoletnim misijonarjem na Madagaskarju Jankom Slabetom, kar kliče po sindikalnem ukrepanju. Sploh ker je srce nekaterih njegovih šefov povsem odpovedalo. Na srečo se ni zgodilo tisto, česar smo se bali nekateri njegovi prijatelji. Da bi namreč tudi njemu odpovedalo dolga leta bolno srce.

Površinsko največja regija

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije, D. Mladenovič/STO

Za jugovzhodno Slovenijo je značilen neenakomeren razvoj, zgoščenost industrije na območju Novega mesta, malo majhnih podjetij, manj znanja na področju naravoslovno-tehniških ved, hkrati pa ugodna prebivalstvena sestava.

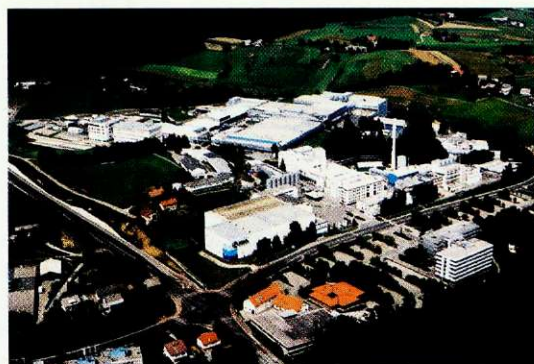
Jugovzhodna regija je s površino 2.675 kvadratnih kilometrov največja slovenska regija. Zajema kar 16 občin, in sicer vse od Črnomlja, Metlike, Šentjerneja, Novega mesta, Žužemberka do Kostela, Loškega Potoka, Kočevja in Ribnice, če naštejemo le nekatere mejne občine regije. Po podatkih statističnega urada je imela ob koncu leta 2004 139.095 prebivalcev oziroma 52 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Neenakomeren razvoj Dejanško gre za deželo krasa, suhe robe, cvička, belih brez in zelenega Jurija. Površini in raztegnjenosti regije je primerna tudi razvitost, ki ni niti približno enakomerna.

Najslabša je v občinah, ki ležijo južneje, med katerimi z razvojem zaostaja Bela krajina s svojimi tremi občinami (Metlika, Semič in Črnomelj). Regija kot celota se sicer uspešno razvija, k temu pa v

največji meri pripomore industrija, najbolj avtomobilska, farmacevtska in druga lahka industrija. Prvi dve sta z Revozom in s Krko, tovarno zdravil, locirani v Novem mestu. Najuspešnejše dejavnosti

ustvarijo polovico ustvarjene bruto dodane vrednosti v regiji. Podobno je tudi pri brezposelnosti. Regija se uvršča v tisto polovico slovenskih regij, ki ima stopnjo registrirane brezposelnosti nižjo od

Krka in Revoz – goniilni sili regije

Občine Jugovzhodne regije:

Črnomelj, Dolenjske Toplice, Kočevje, Kostel, Loški Potok, Metlika, Mirna Peč, Novo mesto, Osilnica, Ribnica, Semič, Sodražica, Šentjernej, Škocjan, Trebnje in Žužemberk.

Vir: SURS

slovenskega povprečja. Posebno v zadnjem času je ta še nižja, predvsem zaradi Revoza.

Prebivalstvo Jugovzhodna regija ima med vsemi regijami najugodnejšo starostno sestavo, saj ima največji delež mladih prebivalcev do 14 let (15,8 odstotka) in nizek delež starih prebivalcev (nad 65 let ali starejših). Število prebivalstva narašča. Spodbudno je še, da ima regija tudi pozitivni naravni prirast, hkrati se vanjo priseljuje večje število ljudi (število priselitev je večje od števila

Suha roba – sinonim za Ribniško

odselitev). Delež tujega prebivalstva znaša 1,9 odstotka vsega in je manjši od slovenskega povprečja (2,2 odstotka). Zanimiv je podatek, da je v jugovzhodni Sloveniji največ zakonskih parov z otroki v

Sloveniji, kar je logično glede na najugodnejšo starostno sestavo in prebivalstveni prirast. V celotni regiji je torej dobrih 59 odstotkov družin z otroki (v Podravske regiji, o kateri smo pisali v prejšnji številki, je ta delež le 47,3-odstoten in najnižji v Sloveniji). Leta 2004 se je v danes predstavljeni regiji rodilo 9,3 otroka na tisoč prebivalcev, kar je več od slovenskega povprečja (9 otrok). Tudi po velikosti družin Jugovzhodna regija presega slovensko povprečje, saj ima kar 9,8 odstotka družin (največ v Sloveniji) po tri otroke ali več (slovensko povprečje je 6,9 odstotka). Glede na starostno skupino je pri moških največja v razredu od 45 do 49 let (6.747 vseh moških v regiji), pri ženskah pa v razredu od 40 do 44 let (5.473 vseh). Kot zanimivost povejmo, da v regiji živi 440 oseb, ki so starejše od 90 let, od tega je 32 moških in 408 žensk. Po popisu prebivalstva leta 2002 se je 63,2 odstotka vseh izrekli za katoličane (slovensko povprečje je 57,8 odstotka), 14,5 odstotka vseh je ateistov, 22 odstotkov jih na vprašanje ni odgovorilo, število pripadnikov drugih ver pa je zanemarljivo.

Socialni status Podatki kažejo, da zaposleni v jugovzhodni Sloveniji prejema nižjo plačo od slovenskega povprečja, in sicer za dobrih 7 odstotkov; višje plače imajo v petih regijah, v sedmih pa nižje. Statistično gledano je

Danfoss v Črnomlju v lasti Dancev

Ključni projekti do leta 2023:

- razvoj visokega šolstva na področju naravoslovnih in tehniških ved ter zgraditev univerzitetnega središča s spremljajočimi objekti,
- zgraditev znanstveno-tehnološkega parka,
- regijski mrežni podjetniški inkubator in
- poslovno-industrijska cona v Novem mestu.

Učinki projekta Razvoj znanstveno-tehnološkega parka in mrežnega podjetniškega inkubatorja bo ob postopnem razvoju visokotehnoloških podjetij in ob zgraditvi ustreznih poslovnih con pripomogel k večji dodani vrednosti in tehnološkemu preboju ter globalni konkurenčnosti regije. Posledično to pomeni približno 1.300 novih delovnih mest. Razvoj koncentriranega poslovnega okolja bo imel pozitivne posledice tudi na regionalni razvoj v Sloveniji, na primer na to, da bodo ljudje ostali na podeželju, in hitrejši razvoj gospodarstva v Beli krajini ter kočevsko-ribniški podregiji (podizvajalci v dobaviteljski verigi).

Vir: Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007 do 2023; dokument zajema ključne razvojno-investicijske projekte, pri katerih bo sodelovala tudi država.

Nekaj statističnih podatkov

- Površina (km ²)	2.675
- Število prebivalcev	139.095
- Štev. živorojenih	1.295
- Štev. umrlih	1.271
- Štev. učencev	13.627
- Štev. dijakov	7.754
- Štev. študentov	7.679
- Štev. diplomantov	1.095
- Štev. delovno aktivnih prebivalcev	53.706
- Štev. podjetij	5.226
- Regionalni BDP	1.5609 milijonov evrov
- Štev. kmetijskih gospodarstev	9.540
- Kmetijska zemljišča v uporabi (v ha)	50.233

Opomba: Podatki o kmetijskih gospodarstvih in zemljiščih so iz popisa leta 2000, število učencev, dijakov in študentov je iz šolskega leta 2004/2005, drugi podatki pa iz leta 2004.

Vir: Statistični urad RS, publikacija Slovenske regije v številkah

regija nekje na sredini lestvice regij (najbolj izstopa Osrednjeslovenska regija). A kot smo že omenili, so tudi znotraj Jugovzhodne regije velikanske razlike. Po podatkih o prejemnikih denarnih socialnih pomoči na tisoč prebivalcev ta regija pozitivno izstopa. Denarno pomoč je leta 2004 na primer prejelo 36 ljudi od tisoč (v državi povprečno 50 od tisoč). V domovih za ostarele je bilo 4,8 odstotka vseh prebivalcev, starih 65 let ali več. Tu je povprečje višje od slovenskega (4,3 odstotka) in je med višjimi med slovenskimi regijami (večji odstotek oskrbovancev imata le

še Osrednjeslovenska in Notranjsko-kraška regija). To je verjetno povezano s tem, da ima regija precej domov za starejše občane, nekateri med njimi pa so tudi zelo kakovostni (Črnomelj, Novo mesto). Po podatkih o doseženem regionalnem bruto domačem proizvodu (BDP) je Jugovzhodna regija z 11.234 evri na prebivalca na 4. mestu med 12 slovenskimi statističnimi regijami in dosega 90 odstotkov povprečnega BDP na prebivalca v Sloveniji. To pa pomeni, da dosega 69 odstotkov indeksa kupne moči prebivalstva v 25 državah EU (slovensko povprečje je 76 odstotkov). ■

Samooklicani varuh Lipice

Peter Avsenik, foto: Bor Slana, Matej Leskovšek/Mladina

Je predsednik Mednarodnega združenja za Lipico Etbin Tavčar s svojim ravnanjem v času, ko je bil v Kobilarni Lipica zaposlen kot pomočnik strokovnega direktorja, namenoma poskušal diskreditirati njeno vodstvo?

Zaradi nelojalnega informiranja v javnost so Tavčarja pred časom odstavili z omenjenega položaja, vendar kot predsednik mednarodnega združenja, ki ga je ustanovil sam, navdušeno soglaša z ustavnim sodiščem in nasprotuje tudi aktualnim prostorskim spremembam v okolici kobilarne, ki bi omogočile turistični razcvet tega območja.

Izredna odpoved pogodbe Kot je znano, je ustavno sodišče, potem ko je konec lanskega oktobra začasno zadržalo izvajanje dela 5. člena zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o Kobilarni Lipica, pred časom soglasno sprejelo odločitev o njegovi razveljavitvi. Omenjeni del zakona se je nanašal na posege v prostor mimo

veljavne prostorske zakonodaje oziroma na že dalj časa predvideno širitev igrišča za golf. Če je bil Tavčar s to odločitvijo lahko zelo zadovoljen, saj jo je označil za »pomembno zmago«, pa poraz doživlja v boju z vodstvom Lipice.

Nekdanjega pomočnika strokovnega direktorja Kobilarne Lipica so s položaja odstavili septembra lani, saj naj bi bil v javnost večkrat posredoval neresnične podatke, ki naj bi črnili vodstvo zavoda in zavirali njegovo delovanje. Tako je v intervjuju za Primorske novice med drugim dejal, da organi zavoda niso učinkoviti, da sta poslovanje in organizacija zavoda slaba ter da organi pri izvajanju svojih nalog delujejo predvsem po osebnih interesih.

Vodstvo kobilarne je tedaj ocenilo, da je Tavčar s svojim

ravnanjem moralno in materialno škodoval poslovnim interesom javnega zavoda Kobilarna Lipica ter da je kršil notranja pravila o načinu posredovanja informacij v javnost, zaradi česar mu je po opravljenem postopku 19. septembra lani izredno odpovedalo pogodbo o zaposlitvi. Etbin Tavčar je teden dni kasneje po svojem pooblaščenju

odvetniku Igorju Trebcu vložil tožbo na Delovno sodišče v Kopru, s katero je zahteval ugotovitev nezakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

Zahtevek zavrnen Koprsko sodišče je njegov zahtevek zavrnilo in v celoti pritrdilo javnemu zavodu Kobilarna Lipica, da je Etbin Tavčar kršil obveznosti iz delovnega razmerja, ker se ni

Odstavljeni Etbin Tavčar

Direktor Kobilarne Lipica Matjaž Pust

vzdržal ravnanj, ki materialno in moralno škodujejo interesom delodajalca. V obrazložitvi sodbe je sodišče poudarilo dejstvo, da je bil tožnik zaposlen na delovnem mestu pomočnika strokovnega vodje za urejanje naravne in kulturne dediščine, zaradi česar imajo njegova mnenja in stališča o javnem zavodu, izražena v medijih, pri ljudeh večjo težo in verodostojnost. Čeprav se je v intervjuju skliceval na trditev, da izjave podaja v imenu predsednika Mednarodnega združenja za Lipico, je sodišče odločilo, da se njegove izjave ne omejujejo le na dejstva, ki bi jih lahko izvedel v tem imenu, pač pa tudi na dejstva, ki jih je izvedel kot zaposleni pri toženi stranki. Ker je v intervjuju nedvomno deloval tudi kot delavec javnega zavoda, bi se po presoji sodišča moral vzdržati ravnanj, ki materialno ali moralno škodujejo interesom zavoda. Delodajalec ima namreč pravico od delavcev zahtevati lojalnost in sankcionirati ravnanje, ki škoduje njegovemu ugledu.

Sodba delovnega sodišča še ni pravnomočna, saj se je Tavčar nanjo pritožil na Višje delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Sodba koprškega sodišča je bila po njegovem mnenju namreč posledica politike, ki je "tako močna, da vpliva na delovno sodišče na nižji ravni". "Prav komično je, da so se oprli na to, da ima delodajalec vedno pravico sankcionirati nelojalnega delavca," je bil nezadovoljen Tavčar in dodal, da bo s tožbo, če bo treba, vztrajal do evropskega sodišča.

Tavčar je bil v Kobilarni Lipica zaposlen kot pomočnik strokovnega vodje od 1. 6. 2003, to je v času, ko je javni zavod vodil direktor Janez Rus. Zanimivo pa je, da je do spornih izjav za javnost prihajalo v obdobju mandata novih direktorjev, ki jih je

imenovala sedanja vlada (Rajko Vojtkovski) in tudi kasneje, ko je vodenje zavoda prevzel Matjaž Pust. Tako se skoraj ni mogoče izogniti občutku, da so njegova mnenja politično motivirana.

Lipici ne gre slabo Vodstvo Lipice z Matjažem Pustom kot direktorjem je na drugi strani nedavno predstavilo spodbudne podatke v zvezi z delovanjem zavoda. "Poslovanje Kobilarne Lipica je bilo lani uspešno, še vedno pa imamo 115 milijonov tekoče izgube in 289 milijonov odprtih kratkoročnih obveznosti. Glede izgube bi rad poudaril, da je ta celo malo manjša, kot znaša lanski izpad proračunskih sredstev," je nedavno poudaril direktor Pust. Po njegovih besedah bo ena najpomembnejših nalog na področju financ v letošnjem letu rešitev že deset let trajajoče prezadolženosti Lipice, ki ima skupaj s posojili zdaj približno 3,1 milijona evrov dolgov.

V Lipici so se pod novim vodstvom po Pustovih besedah zadeve začele premikati na bolje. Med kratkoročnimi ukrepi novega razširjenega sveta zavoda in novega strokovnega sveta rejske organizacije so bili med drugim uvedeni naslednji ukrepi: vsakodnevno pregledovanje konj, povečanje števila jahalnih konj na 30 (prej 17), vpeljan je akademski program jahanja, podpisana je bila nova pogodba s Slovensko vojsko, ki naj bi do leta 2008 profesionalizirala protokolarno enoto, tesne stike so navezali z drugimi kobilarnami, še zlasti s Pibrom, obnavljajo se grajski vrtovi, obnovili so dva silosa, čaka pa jih še zahtevna sanacija čistilne naprave, za katero so pridobili projektno dokumentacijo, gradbeno dovoljenje pa naj bi dobili čez dva meseca, itd.

Ob vsem tem se postavlja vprašanje, kakšni so Tavčarjevi razlogi za napadanje vodstva Lipice. Verjetno ne gre le za užaljenost ob nedavni odstavitvi s položaja; ne moremo namreč prezreti dejstva, da je bil samooklicani predsednik Mednarodnega združenja za Lipico Tavčar imenovan s strani nekdanje vlade. **D**

Delovno sodišče v Kopru

Vroči terminali

Peter Avsenik

Ministrstvo za okolje in prostor trdi, da na območju Koprja ni predvidena graditev plinskega terminala.

Prostorski načrt za območje Luke Koper bodo pripravili v najkrajšem času, pobude za dopolnitev načrta pa so še mogoče. Na ministrstvu za okolje opozarjajo na revizijo mednarodnih študij o plinskih terminalih, ki kažejo, da njihova umestitev v Tržaškem zalivu okoljsko ne bi bila sprejemljiva. Ministrstvo za gospodarstvo je do projekta plinskih terminalov manj zadržano. Kot je dejal generalni direktor direktorata za energijo na ministrstvu Igor Šalamun, bi bila glede na raznovrstnost preskrbe s plinom in njeno varnost kakšna alternativna pot dobrodošla. Toda po njegovih besedah bi vsak, ki bi to alternativo želel uveljaviti, moral prej najti trg, "kamor bi ta plin tudi plasiral". Poudaril je še dejstvo, da so energetski objekti navadno veliki, zato so pri umeščanju v prostor večkrat izpostavljeni kritikam. V Luko Koper so prepričani, da bi bil to za edino slovensko pristanišče dober posel. Predsednik uprave Luke Koper Robert Časar pa je dodal, da je o tem pred sprejetjem prostorskih načrtov še prezgodaj govoriti.

Robert Časar

Koprsko pristanišče

Svoje mnenje glede problematike so tako že podali predstavniki mestne občine Koper (MOK), kjer so znova izrazili odločno nasprotovanje projektu. "Kot izhaja iz izjave, ki so jo soglasno aprila lani sprejeli občinski svetniki, mestna občina Koper nasprotuje graditvi plinskega terminala, zato bo budno spremljala vsa morebitna dogajanja in aktivnosti na tem področju," pravijo na MOK, kjer zagovarjajo zlasti zdravo bivalno okolje ter varnost občanov in občanov.

O graditvi terminala v Tržaškem zalivu pa – kot je znano – že daljši čas razmišlja Italija. Kot je za tamkajšnji časnik *Il Piccolo* dejal deželni odbornik Furlanije - Julijske krajine Gianfranco Moretton, bo mnenje deželne vlade, ki naj bi dokončno odločitev sprejela v 15 dneh, najverjetneje pozitivno, čeprav terminalu nasprotujejo vse okoliške občine. O izpeljavi projekta plinskega terminala bo zadnjo besedo imela vlada v Rimu.

Ambrus tudi na Krasu?

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Slovence na tržaškem Krasu je nemalo presenetil načrt mestnih in deželnih oblasti, da bi romsko prebivalstvo Trsta preselili na dve lokaciji med Prosekom in Opčinami. Proti predlogu so tako domačini – večinoma gre za Slovence – kot Romi.

Leta 1997 je občinski ureditveni načrt predvidel uporabo t. i. jurskih zemljišč na Vejni, le streljaj stran od znane romarske cerkve, za romski tabor. Lani je bil sprejet moratorij na to odločitev, saj naj bi omenjena jurska, to je skupnostna zemljišča, ki so vključena v evropska zavarovana območja in s tem podvržena vrsti okoljskih omejitev, namenili za kmetijsko oziroma pašniško dejavnost. Spremembi načrta je nemara botroval deželni odbor Furlanije - Julijske krajine, ki je 20. aprila izrazil pripravljenost, da zagotovi priliv namenskih finančnih sredstev iz deželne blagajne.

Izvor problema naj bi bil v tem, da sta skupini Romov nezakonito

zasedli prazna zemljišča tržaške industrijske cone. Eno od zemljišč med ulicama Pietraferrata in Flavia je po pisanju Primorskega dnevnika predlanskim od zavoda za industrijsko cono odkupilo neko vidensko podjetje. V njegovem interesu je seveda, da na zemljišču čim prej razvije svoje dejavnosti, a tega ne more storiti, dokler se romske družine ne izselijo. Omenjeno podjetje je zato sprožilo sodni postopek proti Romom.

Ne upoštevajo domačinov Kot je bilo pričakovati, na odziv lokalnega prebivalstva in politikov ni bilo treba dolgo čakati. Prvi so se oglasili v odboru za obnovo zgodovinskega jedra Proseka.

Deželni svetnik Mirko Špacapan (SSK)

Njegov predsednik Paolo Madotto je povzel skrbi krajanov, ki se bojijo za varnost območja. Prav tako se je Madotto čudil hitrosti, s katero so veljaki v Trstu domačine postavili pred skoraj izvršena dejstva.

Duhovnik Sergio Vazzoler, ki bedi nad bližnjim Marijinim sve-

tiščem na Vejni, prav tako ni skrihal zaskrbljenosti. Pri tem je poudaril »nečedne« navade romske populacije.

Resnici na ljubo je treba zapisati, da se niti sami Romi (v naselju pri ulici Pietraferrata naj bi jih živelo okoli trideset) ne želijo preseliti na kraško planoto, ampak bi bili bolj zadovoljni, če bi jim dodelili stanovanja.

Čprav župan in uprava govorita o levem rasizmu nasprotnikov načrta, kar bi nekatere izjave posameznikov utegnile celo potrditi, je problem vendarle večplasten.

Kot je dejal predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta Marko Milkovič, rasizem ne igra nobene vloge pri nasprotovanju

Romi od nekdaj naseljujejo Trst.

prebivalstva. Gre le za bojazen, da bi na ta način uničili še nedotaknjeni del Krasa. Pri tem bi šlo za protislovno politiko, ki domačinom po eni strani nalaga vrsto prepovedi in omejitev, po drugi pa Kras uničuje z graditvijo najrazličnejših objektov. Ne nazadnje gre tudi za način komuniciranja z lokalnim prebivalstvom, ki je o načrtih občinske uprave izvedelo iz časopisov. Po njegovo bi bila optimalna rešitev ureditev naselja na dveh območjih južnega tržaškega predmestja, ki ju že zdaj uporabljajo Romi.

Iz združenja za zavarovanje Opčin pa prihaja predlog, da bi nadomestno lokacijo za romsko skupnost iskali v bližnjih zapuščenih vojašnicah. Izbira zemljišča na Vejni bi namreč prinesla s sabo tudi posek večjih gozdnih površin. Po mnenju mnogih je prav načrt župana Roberta Dipiazze rasističen in segregacijski, saj bi Rome s tovrstno lokacijo potisnili v osamo. Mnogi se zavedajo, da je edina rešitev trenj, do katerih praviloma prihaja med Romi in lokalnim prebivalstvom, v integraciji Romov, tega pa ne bi dosegli z njihovo preselitvijo na Kras.

SSk proti načrtu Deželni svetnik in predstavnik stranke Slovenska skupnost (SSk) Mirko Špacapan je član deželne levo-sredinske koalicije pod vodstvom Riccarda Illyja, ki je s predlogom o financiranju pravzaprav sprožil načrt občinskih velmož. Špacapan kljub temu v strankinem imenu nasprotuje načrtu. Poleg tega je pred nedavnim dejal, da se strinja s »pogumnim stališčem« Marka Milkoviča, predsednika

vzhodnokraškega rajonskega sveta. Špacapan ugotavlja, da je na kraški gmajni »cel kup omejitev, ki jih mora upoštevati samo domače prebivalstvo, tržaška občina se nanje poživža, deželna uprava pa se temu ne zoperstavlja«. Po mnenju deželnega svetnika se s predlogom teptajo pravice domačinov, ki skrbijo za to območje, a jih nihče ne vpraša za mnenje. Poleg tega so tu dejanske ovire za preselitev Romov z mestnega območja. Romska skupnost se namreč »zgodovinsko težko prilagaja lokacijam, ki so ji vsiljene«. Kot poudarja Špacapan, so Romi »radi blizu mesta, ker so v mestu šole za otroke in možnosti za občasna dela, ki jih opravljajo. Zato jih je treba nastaniti tam, kjer so najraje, sicer se bo ustvarilo dvojno trenje, ki bo povzročilo samo dodatne nevšečnosti«, opozarja predstavnik SSK. Pri vsem tem je Špacapan poudaril tudi način komuniciranja tržaških občinskih oblasti o tako občutljivi zadevi. Predsednik rajonskega sveta Milkovič se je z njo seznanil iz časopisa, kar je za Špacapana »zgovoren znak, kako namerava tržaška občina občeovati s svojim kraškim prebivalstvom«.

Zanemarljiv poseg Za pojasnila smo prosili člana občinske uprave, pristojnega za naravno dediščino in javna zemljišča, Piera Tononija. Ta nam je pojasnil, da so predstavniki lokalnih skupnosti imeli možnost podati pripombe na ureditveni načrt že pred desetimi leti, a so se z načrtom občine tedaj strinjali. Poleg tega, opozarja Tononi, gre pri predvidenem naselju za največ 12.200

Tedenski utrip

LIPUŠ SEDEMESELETNIK V petek, 4. maja, je Florjan Lipuš, eden najbolj prepoznavnih pisateljev iz avstrijske Koroške, praznoval sedemdesetletnico. Leta 1937 v Lobniku rojeni Lipuš, Prešernov nagradenec in član SAZU je svojo ustvarjalno pot začel že v dijaških letih, ko je bil urednik gimnazijskega lista Kres. Leta 1960 je bil med ustanovitelji osrednje koroške literarne revije Mladje, v kateri je bil dolga leta tudi glavni urednik. Njegovo najbolj znano delo je roman Zmote dijaka Tjaža (1972). Med drugimi naslovi omenimo romane Odstranitev moje vasi (1983), Jalov pelin (1985), Prošnji dan (1987), Srčne pege (1991), Boštjanov let (2003) ter dramska dela Mrtvo oznanilo, Mladje (1963). Leta 2004 je dobil Prešernovo nagrado. Ob tej priložnosti je imel odmeven govor, v katerem se je kritično izrazil tako glede zamejske javnosti kot tudi mačehovskega odnosa matice.

Pisatelj Florjan Lipuš

ODBOR ZAČEL Z DELOM V ponedeljek, 7. maja, je s konstitutivno sejo svoje delo začel odbor za statusna in pravna vprašanja slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah. Odbor je nastal na pobudo sveta vlade RS za Slovence v zamejstvu skupaj z odborom za kulturo in šolstvo ter odborom za gospodarstvo. Na prvi seji, ki jo je vodil predsedujoči odboru, minister za pravosodje Lovro Šturm, je bila v luči bližnjega obiska avstrijskega kanclerja Alfreda Gusenbauerja v Ljubljani v ospredju razprava o položaju Slovencev na avstrijskem Koroškem. Kot je po seji dejal premier Janez Janša, je bil namen srečanja doreči enotno stališče glede vprašanja dvojezične topografije še pred Gusenbauerjevim prihodom. Janša se zaradi oddaljenosti novih volitev nadeja, da bo avstrijska stran konkretizirala dane obljube, čeprav so pretekle izkušnje glede uresničevanja 7. člena avstrijske državne pogodbe slabe. Odbor bo zagotavljal kontinuiteto pri skrbi za zamejce. Do zdaj so se problemi reševali preveč kampanjsko, je po seji ugotavljal premier.

Ustanovne seje odbora za zamejce se je udeležil tudi Janez Janša.

kvadratnih metrov od skupno več kot milijona kvadratnih metrov zavarovanega območja, kar je zanemarljiv delež. Tononi nam je razložil, da morajo oblasti same razvozlati gordijski vozlož romskega naselja, saj, kot

je pred dnevi pojasnil za tržaški Piccolo, »je romski tabor kot za bojniki za smeti; noben ga noče pred svojim domom«, vendar se morajo oblasti pač odločiti za najprimernejšo lokacijo in tako rešiti problem. ■

Po volji francoskega ljudstva

Ana Müllner, foto:Reuters, AP

Voilà! Francija je po dolgi in napeti predvolilni kampanji, ki se je neuradno začela že lansko jesen, izvolila novega predsednika. Izvolitev Nicholasa Sarkozyja napoveduje nov petletni mandat novi konservativni vladi.

Razlika slabih šestih odstotkov po drugem krogu francoskih predsedniških volitev, na katerih sta se pomerila konservativni Nicholas Sarkozy in socialistka Ségolène Royale, se marsikomu na prvi pogled zdi majhna. A glede na močno izenačenost obeh tekmecev je ta razlika večja, kot je kazalo le nekaj dni pred volitvami. Usodnemu paru Ségolène Sarkozy, ki sta že več mesecev veljala

za glavna favorita v velikem finalu predsedniške tekme, je v francoski javnosti uspelo prebuditi demokratični čut in državljansko dolžnost, saj je volilna udeležba s 84 odstotki najvišja od leta 1965.

Enakovredna tekmeča Čeprav je Nicholas Sarkozy veljal za favorita od tistega trenutka dalje, ko je uradno napovedal svojo kandidaturo, so si le najdržnejši

upali napovedati njegovo zmago. Še posebej glede na dejstvo, da se je Royalova izkazala za povsem enakovredno tekmino, ki pa je bila deležna kar preveč podcenjevanja med predvolilno kampanjo tako s strani Sarkozyjeve UMP (Union pour la majorité populaire) kot tudi s strani tradicionalnih podpornikov njene socialistične stranke PS, ki so na prvo žensko v boju za oblast gledali z velikim

nezaupanjem. Program Royalove je temeljil predvsem na socialni politiki, medtem ko je Sarkozy več pozornosti namenjal predstavljanju svojega skrbno pripravljene-ga gospodarskega načrta. Slednji mu je zagotovil številne glasove, saj je večina Francozov menila, da je njegova vizija prihodnosti francoskega gospodarstva boljša od vizije Royalove. Glavne teme predvolilnega boja so bile predvsem socialne narave; mnenja obeh kandidatov so se tako v edinem televizijskem predvolilnem soočenju kresala okoli 35-urnega delavnika, stanovanjske politike, reforme javne uprave, varnosti in šolstva. V tem soočenju je njuno izenačenje še najbolj prišlo do izraza. Zadnje volilne kampanje se je v Franciji prijel vzdevek „kampanja vrednot“, saj so bile slednje močno poudarjene, kar ni prav značilnost francoskih politikov. Verjetno pa je k Sarkozyjevi izvolitvi veliko pripomoglo dejstvo, da je Francija še vedno dokaj mačistična družba, kjer so ženske v javnem življenju vse prej kot enakovredne moškim; po volilnih analizah je bil namreč odstotek žensk, ki so volile Royalovo, precej manjši od odstotka tistih, ki so svoj glas dodelile Sarkozyju. Treba je tudi dodati, da je bil Sarkozy s strani socialistov deležen precej nizkih udarcev; med drugim so ga opisovali kot ameriškega plačanca, nacista in ksenofoba, ki bo državo pahnil v globoko krizo na vseh področjih.

Francoske reakcije Pretekle predsedniške volitve so bile vsekakor francoski dogodek leta. Že sama volilna udeležba kaže,

Nicholas Sarkozy je na nedeljskih predsedniških volitvah postal novi francoski predsednik.

Ob razglasitvi izidov je Francijo zajelo veselje na eni ...

... in jeza na drugi strani.

da je Francozom vse prej kot vseeno za prihodnost države. Volilna kampanja pa je prebivalstvo tako razdvojila, da bo ena od prednostnih nalog Sarkozyjevega mandata poenotenje francoskega ljudstva. Reakcije ob razglasitvi zmagovalca so bile več kot burne; na Place de la Concorde so se zbrali številni Sarkozyjevi podporniki in dolgo v noč proslavljali zmago svojega favorita. Na Place de la Bastille,

prav tako v središču Pariza, pa se je uresničil eden od črnih scenarijev socialistov, ki so v primeru zmage konservativca napovedali množične izgrede po vsej državi. Množični izgrede so izbruhnili v pariških predmestjih, preprečiti pa jih ni mogla niti policija v močno okrepljeni postavi. Do nasilja je prišlo tudi v drugih večjih francoskih mestih. To seveda ne preseneča, saj je novoizvoljeni predsednik močno ne priljubljen med prebivalci afriškega rodu in med mlajšimi prebivalci revnejših predmestij. Prav on naj bi bil glavni krivec za izbruhe nasilja jeseni leta 2005, ko je s svojo nepremišljeno izjavo o „izmečkih, ki jih je treba odstraniti“ poskrbel za kapljo čez rob, ki je na noge dvignila priseljence po vsej državi. V času predvolilne kampanje je Sarkozy samo še povečal napetost, ko je v primeru svoje izvolitve napovedal precej strožjo politiko do priseljavanja, a je do drugega kroga volitev svoja stališča precej omilil. Ne glede na to, koliko se bo držal svojih predvolilnih obljub, pa zgodba iz pariških predmestij še zdaleč ni končana.

Ségolène Royal

Jacques Chirac

Kdo bo novi premier? Še isti hip, ko so se v nedeljo zaprla volišča in ko je bil znan zmagovalac, so se začela ugibanja o sestavi prihodnje francoske vlade. Sarkozy je v ponedeljek dopoldne napovedal, da bo odšel na nekajdnevni dopust na Korziko, kjer namerava razmišljati predvsem o veliki odgovornosti, ki so mu jo zaupali volivci. Že pred uradnimi izidi volitev pa so francoski mediji v primeru Sarkozyjeve zmage

napovedali, da bodo glavne vloge v prihodnji francoski vladi zupane predvsem tistim ljudem v stranki, ki so mu v času kampanje najbolj stali ob strani. Imena, ki se najpogosteje pojavljajo v javnosti v povezavi s premier-skim stolčkom, so Michèle Allot-Marie, aktualna ministrica za obrambo, Xavier Bertrand, vodja Sarkozyjeve volilne kampanje, in Jean-Louis Borloo, ki je bolj kot Sarkozyju blizu aktualnemu pre-

ranja predsedniškega kandidata. Royalova je namreč le za las premagala svoja tekmeča Laurenta Fabiusa in Dominiquea Strauss-Kahna, ki sta želela nastopiti kot predsedniška kandidata stranke, po izvolitvi Royalove pa sta jo večkrat v javnosti glasno kritizirala. Njune kritike so se po porazu socialistov še okrepile. Struss-Kahn je tako v ponedeljek dejal, da „je PS zamudila priložnost okrepiti svoje vrste in

Sarkozyjeva glavna naloga bo v prihodnje poenotenje francoskega ljudstva, ki ga je volilna kampanja povsem razdvojila.

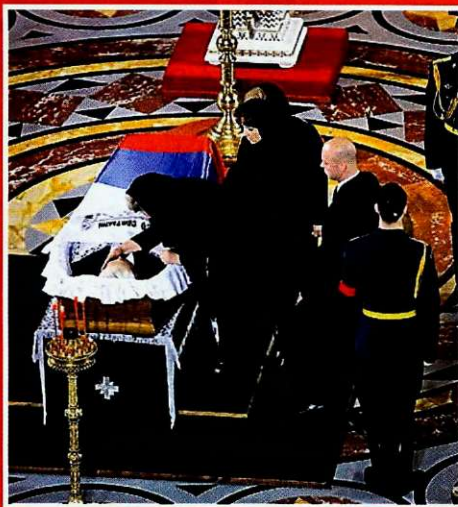
mierju De Villepinu. Iz stranke UMP pa prihajajo tudi namigovanja, da se bodo pri sestavljanju vlade povezali s sredinskim Bayroujem, čigar volivci naj bi nagnili tehtnico v prid desnice, čeprav je Bayrou dejal, da sam v drugem krogu ne bo volil Sarkozyja. Možnost, da bodo mesta v vladi pripadla tudi pripadnikom leve, prav tako ostaja odprta.

Pranje umazanega perila Skupaj z izidi volitev, ki so Ségolène Royal uničili sanje o prvi predsednici Francije, se je znotraj njene socialistične stranke začel lov na čarovnice oz. notranje obračunavanje in iskanje krivca za volilni poraz. Treba je poudariti, da francoska levica pod vodstvom PS že nekaj let neuspešno išče svojo identiteto, kar se je pokazalo predvsem v času izbi-

tako francoska levica še nikoli ni bila tako šibka kot sedaj. Večina „stare garde“, kamor nedvomno spada tudi Strauss-Kahn, je namreč že nekaj časa nezadovoljna ne samo z Royalovo, temveč predvsem z njenim življenjskim partnerjem Françoisom Hollandom, ki je glavni sekretar PS in hkrati velja za njenega čedalje vplivnejšega ideologa. Slednji se je na kritike odzval z besedami, da ne bo trpel pranja umazanega perila v javnosti, a kaj drugega mu glede na čedalje glasnejše kritike niti ne bo preostalo. Francozi bodo namreč letos še enkrat odšli na volišča; junija bodo parlamentarne volitve in po zadnjih javnomnenjskih raziskavah UMP uživa močno prednost pred socialisti, ki jim bo njihovo polaganje računov na oči javnosti še znižalo število potencialnih volivcev. **D**

Slovo legendarnega ruskega predsednika

Na zgodovinskem moskovskem pokopališču Novodevičje so 25. aprila pokopali nekdanjega ruskega predsednika Borisa Jelcina. Pogrebne slovesnosti v čast temu legendarnemu ruskemu politiku, ki ima največ zaslug za demokratične reforme v Rusiji in odcepitev nekaterih njenih držav, se je udeležila večtisočglava množica, med drugim ruski predsednik Vladimir Putin, nekdanja ameriška predsednika Bill Clinton in George Bush starejši ter številni drugi tuji voditelji. Kot je v poslovilnem govoru dejal Putin, je Jelcin kot predsednik naredil vse, da bi izboljšal življenje milijonov Rusov, pohvalil pa je tudi njegovo »požrtvovalnost in pogum«, s katerima je po razpadu Sovjetske zveze leta 1991 začel uvajati demokratične reforme v

državi. Prav slednje je izpostavil tudi eden izmed pravoslavnih škofov, ki so vodili celoten obred. V Jelcinovi usodi se zrcali dramatična zgodovina 20. stoletja. "Želja ljudi, da bi živeli v svobodi, je bila zelo močna. Boris Nikolajevič je to čutil in pomagal urediti. Kot močna osebnost je prevzel odgovornost za državo v težkih in nevarnih časih za radikalne spremembe," je dejal škof.

Pogrebna slovesnost se je začela v pravoslavni katedrali Kristusa Odrašenika v središču Moskve, kjer je že pred tem pokojnemu spoštovanje izrazilo okoli 20.000 ljudi. Iz katedrale so krsto s truplom prepeljali na Novodevičje, kjer so jo nato ob zvokih ruske himne in treh streljih iz bližnjih topov položili v grob.

Več napadov Po podatkih ameriškega zunanega ministrstva je število terorističnih napadov po

svetu v preteklem letu glede na leto 2005 naraslo za 25 odstotkov. Napadi so zahtevali okoli 20.000 smrtnih žrtev, od tega 13.000 v Iraku, kjer je bilo 45 odstotkov vseh napadov po svetu. Sicer pa

se število terorističnih napadov razen na Bližnjem vzhodu v zadnjih dveh letih ni bistveno povečalo. Ugotavljajo še, da Iran ostaja največji podpornik teroristov, skupaj s Sirijo pa še vedno podpira skrajno libanonsko gibanje Hezbolah in palestinske skrajneže, ki izvajajo napade v Izraelu. Iran naj bi prav tako zagotavljal orožje in urjenje skrajnežem, ki izvajajo teroristične napade v Iraku.

Pustolovca Belgijska pustolovca Alain Hubert in Dixie Dansercoer sta po 53 dneh pešačenja prispela na severni pol. Moška sta

prepešala 3.200 kilometrov od skupno 4.300 kilometrov dolge poti od Sibirije prek severnega pola do najjužnejše točke na Grenlandiji. Odprava Arktična mavrica se je začela 1. marca, in ko se bo končala, bo to najdaljše

potovanje po polarnem območju. Potovanje bo trajalo približno 110 dni. Ekspedicija je tudi znanstvenega značaja; Hubert in Dansercoer vsak dan merita debelost snežne odeje z namenom preučevanja globalnega segrevanja. Sicer pa je letos tudi mednarodno polarno leto.

Ostanki Skupina arheologov, ki izkopavajo na najdišču Desilo na območju ornitološkega rezervata Hutovo Blato, je našla sledove naselja, ki po prvih ocenah datira v 1. stol. pred Kr., med fragmenti keramike pa so našli tudi popol-

TUJI TISK

The New York Times

Železni arhivi

Od časov, ko se je končala hladna vojna, zgodovinarji raziskujejo arhive nekdanje Sovjetske zveze v želji, da bi razvozlati naravo sovjetskega imperija in njegovega globalnega vpliva. Dokumenti razkrivajo vohunsko delovanje Rozenbergov

pa tudi odnose med Moskvo in revolucionarnimi gibanji v drugih državah. Toda po tako imenovanem zlatem veku v 90. letih se je dostopnost do arhivov spet zmanjšala. Dostop do arhivov je navadno barometer za to, kako je katera vlada privržena transparentnosti, saj so najbolj podvrženi političnim pritiskom. Politične spremembe v Rusiji temu problemu dodajajo še emocionalni pečat. Boris Jelcin je vrata arhivov na široko odprl, da bi diskreditiral strmoglavljeni komunistični režim. Toda sredi devetdesetih so spet zaprli mnoge arhive, nekateri pa, vključno z arhivi zunanje in vojne špijonaže ter arhiv obrambnega ministrstva, za večino raziskovalcev sploh niso bili nikoli odprti.

The Guardian

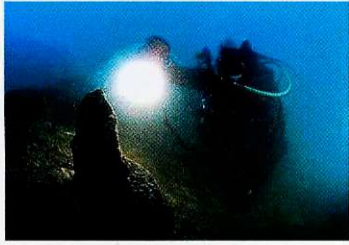
Vrnili bodo vid

Britanski znanstveniki nameravajo najprej izvesti klinična testiranja metod genske terapije za zdravljenje otroške slepote. Preizkusili jih bodo na prostovoljcih, ki trpijo zaradi redke oblike dedne slepote. Pri tej obliki sle-

pote mutirani gen izzove postopno distrofijo mrežnice in otroci oziroma mladostniki do 20. leta postopoma popolnoma oslepijo. Dedna slepota te vrste prizadene enega od 80.000 Britancev. Pacientom, ki bodo sodelovali pri preizkušanju metode zdravljenja, bodo v oči vbrizgali virus, ki bo nosilec zdravega gena. Ob tem se bo slabšanje vida predvidoma ustavilo ali pa se bodo poškodovane strukture celo izboljšale. V prvi etapi preizkušanja bodo uspešnost metode merili z 12 odstotki. Raziskava bo potekala na Inštitutu za oftalmologijo univerzitetnega collegea v Londonu. Posebno pozornost bodo posvečali varnosti tega načina zdravljenja.

noma ohranjeno in izjemno dragoceno bronasto fibulo. Zaradi nizke vode bo ekipa arheologov do jeseni ustavila dela na ilirskih plovilih, prvih, ki so jih našli do-

slaj, razen če bo poletje deževno. Nadaljevali pa bodo dela na grobovih, ki so jih našli nedaleč stran od kraja, kjer so našli plovila. Za grobove predvidevajo, da so iz bronaste ali železne dobe. Pred njihovim odprtjem bodo utrdili območja okrog njih.

Jantar V Nacionalnem arheološkem muzeju v Neaplju so pripravili obsežno razstavo o jantaru. Pod naslovom Jantar, transpa-

rentnost od antike je združenih okrog 1.000 izdelkov, ki datirajo v čas od bronaste dobe do zgo-

dnjega srednjega veka. Jantar pogosto prištevajo k poldragim kamnom, čeprav v resnici ne gre za mineral ali kamen, ampak za okamnelo smolo izumrlih iglavcev. Razstava ponuja vpogled v značilnosti jantara in v načine, kako so iz njega oblikovali umetniške predmete, odprta pa bo do 10. septembra.

Nebotičnik V Dubaju načrtujejo graditev prvega »zelenega« nebotičnika na svetu. 312-metrski nebotičnik bo namreč proizvedel

več energije, kot je bo porabil. Po celotni zgradbi bodo nameščene vetrne turbine in sončne celice za zbiranje solarne energije, zaradi česar bo nebotičnik popolnoma neodvisen od zunanjih virov energije. Varovanje okolja je eden glavnih ciljev načrta, ki so ga predstavili Združeni arabski emirati. Med drugim vključuje tudi varovanje ekološko pomembnih točk, vode ter smotno rabo energije in drugih virov.

Račanovo slovo Družina in najožji prijatelji so se na zagrebškem pokopališču Mirogoj poslovili od nekdanjega hrvaškega premierja in nekdanjega predsednika Hrvatske socialdemokratske stranke (SDP) Ivice Račana. Datuma njegovega pogreba niso razkrili prej, saj je na željo umrlega potekal v krogu njegovih najbližjih. Račan se je umaknil iz politike in javnega življenja 31. januarja, ko so zdravniki ugotovili, da ima raka, po poslabšanju zdravja pa je 11. aprila uradno odstopil kot predsednik SDP. V svet politike je

vstopil leta 1972, leta 1989 pa je prevzel vodenje stranke, s katero je leta 2000 zmagal na parlamentarnih volitvah. V njegovem štiriletnem mandatu predsednika vlade je Hrvaška začela proces demokratizacije ter tudi pogajanja o pridruženju EU.

Princ v Irak

Harry, 22-letni princ in tretji v vrsti za britanski prestol, bo odpotoval v Irak, čeprav obstaja možnost, da bi tam lahko postal tarča iraških upornikov. Britanska vojska je namreč že februarja sprejela odločitev, da Harryjev polk Blues and Royals pošlje v Irak, šestmesečno misijo pa naj bi začel maja. Blues and Royals je najstarejša in najbolj cenjena četa britanskih vojaških sil, v zadnjih letih pa so njeni člani sodelovali v številnih akcijah, med drugim v iraški vojni, v BiH ter na Kosovu. Udeleževanje v vojski je med člani kraljeve družine v Veliki Britaniji tradicija, Harry pa je prvi član kraljeve družine, ki ga bodo po 25 letih poslali na območje spopadov.

Vir: STA

TUJI TISK

Daily Telegraph

Odvečna teža

V Britaniji bodo na BBC posneli nov resničnostni šov, v katerem bo moralo deset najstnikov, ki trpijo zaradi prevelike telesne teže, v avstralskih stepah s kopjem loviti kengurje, nastavljeni pasti kuščarjem in odirati kače. Vsega

tega jih bodo naučili avstralski domorodci. Serijo iz šestih delov z naslovom Debeli najstniki ne morejo loviti ali Fat Teens Can't Hunt bodo predvidoma predvajali konec letošnjega ali v začetku prihodnjega leta. Udeleženci bodo morali zamenjati hamburgerje, čips in pico za kuščarje, mangrovske črve in ožgano kengurjevo meso. Če ne bodo mogli ujeti hrane v naravi, bodo ostali lačni. Snemanje se bo začelo avgusta na severu Avstralije, udeležilo pa se ga bo pet fantov in pet deklet, starih od 16 do 19 let. Ves čas snemanja bo poleg zdravstvena ekipa. Ideja za tak resničnostni šov se je rodila po zgledu že posnete serije z naslovom Debeluh ne more loviti.

Mignews

Slikarije

Raziskovalci so v Nepalju severno od Anapurne odkrili celo vrsto jam, polnih okrasnih predmetov in okrašenih s slikarjami z budiističnimi motivi. Mednarodna skupina znanstvenikov, arheologov in alpinistov je raziskala 12 jamskih

kompleksov na nadmorski višini 4300 metrov. Najdišče leži približno 125 kilometrov severozahodno od Katmanduja. V jamah so slike, ki jih datirajo v 13. stoletje, pa tudi Tibetanski svitki, napisani s črnilom, srebro, zlato in lončarski izdelki iz predkrščanskega obdobja. Najdbe potrjujejo bogastvo tradicije tibetanskega budizma, ki je za toliko stoletij utonila v pozabo. Jamski kompleksi so med seboj oddaljeni nekaj ur hoda, nekatere od njih so uporabljali kot grobnice, zato je mogoče pričakovati še več dragocenih najdb. V vsakem jamskem kompleksu je okoli 20 sob, številna nadstropja so med seboj povezana z navpičnimi prehodi in stopnicami, ki zahtevajo precej hribolazniške spretnosti.

Marjeta Cotman

Vedno bom poudarjala, da je Slovenija socialna država

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Marjeta Cotman, univ. diplomirana prav-nica in mati dveh otrok, je bila na mesto ministrice za delo, družino in socialne zadeve na predlog premierja imenovana 18. decembra 2006. Za seboj ima bogate strokovne izkušnje. Po naravi je pravica izredno človeško in socialno razvito noto. Ko se človek pogovarja z njo, spozna, da premier boljšega kandidata za vodenje tega občutljivega, obsežnega in zelo zahtevnega resorja ni mogel najti.

Delo ministrstva ste poznali že prej, pa vendar, kaj je bilo tisto, čemur ste po prihodu na ministrstvo in nato po imenovanju za ministrico namenili največ pozornosti?

Delo na ministrstvu me je v bistvu že prej zanimalo, saj sem pred tem že več let delala kot sekretarka in voditeljica službe komisije za peticije v državnem zboru, kjer je bil največji poudarek prav na kršenju socialnih pravic oziroma področju socialnih pravic. S socialno tematiko sem se torej seznanila že takrat in v bistvu deset let delala na tem področju ter poznala tudi probleme, ki so bili odprti na ministrstvu. Ko smo prišli na ministrstvo in ko sem nastopila funkcijo državne sekretarke, smo najprej začeli pripravljati sistemski zakon o istospolnih partnerskih zvezah, nadaljevali smo z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Potem je prišel sveženj vojnih zakonov, ki pa se je ustavil v državnem zboru. Po zamenjavi ministra sem prevzela funkcijo ministrice in v bistvu nadaljevala delo. Takrat so namreč zastala pogajanja zakona o delovnih razmerjih pa tudi študentska zakonodaja. Slednja mi je še posebej blizu, ker sem se s študenti pogajala še kot sekretarka.. Sicer pa je vlada po mojem imenovanju že sprejela zakon o štipendiranju, zakon o študentski prehrani, seveda pa so v teku pogajanja o delovnih razmerjih. V začetku je bilo nekaj težav, sedaj, ko so se pogajanja spet začela, pa potekajo tedensko. Partnerji bogato vsebinsko razpravljajo in mislim, da bomo na koncu prišli do rešitev, s katerimi bodo zadovoljni vsi.

V javnosti veljate kot ministrica, ki ji sindikalisti oziroma pogajalci zaupajo. Kakšne bodo bistvene spremembe delovne zakonodaje?

Pogajanja so zastala predvsem pri vprašanju, ali naj ostane čas za malico v delovnem času ali ne in ali naj se povrnejo stroški za prevoz na delo. Odločila sem se, da v zakonu o delovnih razmerjih ne moremo govoriti oziroma določati cene delovne sile, ampak moramo govoriti o fleksibilni varnosti, zagotoviti, da je trg dela fleksibilen in imajo delavci tudi socialno varnost. Zato smo ti dve uvodoma omenjeni vprašanji črtali iz predloga in pripravili zakon, ki je evropsko primerljiv, ki upošteva načelo fleksibilne varnosti, predvsem pa zasleduje cilj vseh treh pogajalcev: vlade, delodajalcev in sindikatov. Cilj vseh nas pa je povečati blaginjo državljanov, zaposljivost in omogočiti konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Predvsem to smo želeli z novim predlogom sprememb zakona doseči in to so tudi izhodišča za nadaljnja pogajanja. Pogajanja so trda, sindikati vztrajajo pri svojem, delodajalci tudi, ampak cilj vseh treh partnerjev je, o tem sem prepričana, večje zaposlovanje in večja varnost zaposlenih. Ne postavljam se ne na eno ne na drugo stran, kajti cilji so pač takšni, kot sem jih našela. Seveda pa bom vedno poudarjala, da je Slovenija socialna država, da moramo ohraniti socialno načelo in ga uresničevati. Če bi bil zakon sprejet takšen, kot smo ga pripravili, bi bilo, o tem sem prepričana, absolutno upoštevano načelo socialne države, kajti s tem ne bi zmanjševali pravic delavcev. Nasprotno, omogočili bi jim večje možnosti zaposlovanja, kar pa je v dobro samih delavcev.

Kdaj naj bi bil zakon o delovnih razmerjih sprejet?

Najprej se morajo seveda končati pogajanja. Predvidevam, da bodo ta v mesecu maju končana in da bi bilo pred počitnicami mogoče zakon poslati v zakonodajni postopek.

EU nas opozarja, da je fleksibilnost odpuščanja delavcev premajhna. Kako je s tem?

Prav v ta zakon o delovnih razmerjih vnašamo spremembo člena na področju odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov. Pripravili smo spremembe, da v primeru, ko dobi delavec odpoved zaposlitve iz poslovnih

razlogov in mu zavod za zaposlovanje ponuja drugo primerno delo, nima pravice do denarnega nadomestila, ki je v bistvu socialni korektiv. Če delavec v času odpovednega roka, ko še dela, dobi ponudbo iz zavoda za zaposlovanje za drugo primerno zaposlitev, ni potrebe po denarnem nadomestilu. S tem ko mu je zagotovljeno drugo delo, mu je namreč zagotovljena tudi socialna varnost. V tem primeru mu delodajalec ne bi bil dolžan izplačati odpravnine in to bi bila novost. Ker je zadnjem času na zavodu za zaposlovanje veliko ponudbe delodajalcev in je primeren trenutek, ko je tudi gospodarska rast visoka, gospodarstvo se dobro razvija in so razmere na trgu dela takšne, da se je začela ponudba povečevati, je povsem realno, da zavod za zaposlovanje v takšnem primeru delavcu najde primerno zaposlitev.

Število brezposelnih se zmanjšuje, zavod za zaposlovanje uvaja nekatere novosti. Ob tem me zanima, kakšno je vaše stališče do zavoda, ki je vsa leta veljal za okostenelo ustanovo s pomanjkljivim informacijskim sistemom. Se to zdaj kaj spreminja?

Zavod za zaposlovanje je zelo pomembna ustanova na področju zaposlovanja in je bil v zadnjih letih mogoče preveč zapostavljen. Želimo predvsem aktivirati njegovo delovanje. Že takoj po nastopu svoje funkcije – skoraj sočasno se je zamenjala tudi direktorica zavoda – sem se z direktorico srečala. Predvsem sem jo opozorila, da se mora povečati vloga zavoda na področju zaposlovanja. Sodelovanje z vodstvom zavoda je dobro, tedensko sodelujemo, se slišimo in načrt tako našega ministrstva kot zavoda je, da obiščemo vse območne službe zavoda za zaposlovanje; to priložnost izkoriščamo ob obiskih vlade v neki regiji. Takrat obiščemo posamezne območne enote zavoda v tistem kraju in se seznanimo s povpraševanjem, težavami na tem področju, predvsem pa dajemo poudarek temu, da se zavod pravočasno odzove na njihove potrebe. Ponudba delodajalcev je vsak dan večja in zavod se mora dnevno odzivati na potrebe delodajalcev. To seveda izvaja tako, da povečuje število sestankov z delodajalci, ki potrebujejo ▶

Cilj vseh nas je povečati blaginjo državljanov, zaposljivost in omogočiti konkurenčnost slovenskega gospodarstva.

► novo delovno silo. Z Revozom na primer je zavod v dnevnik stikih, tako da svetovalci iz posamezne območne službe zavoda spremljajo dnevne pogovore med delavci in kadrovske službe Revoza, s čimer že sami ugotovijo, ali delavec želi delati ali zavrača delo, hkrati pa varujejo delavca pred morebitnimi nepravilnostmi. Včasih namreč Revoz želi samo mlado delovno silo in že pri pogovoru izključi nekoga, ki je starejši; dobro je, da so svetovalci zavoda navzoči pri pogovorih o zaposlitvi in poskrbijo, da ne pride do diskriminacije glede na starost. Doslej je pogovore o zaposlitvi opravilo že skoraj tisoč delavcev, svetovalec z zavoda za zaposlovanje pa deluje v korist delavca, predvsem v korist njegovih pravic in konec koncev skrbi za to, da ne pride do zlorabe pravic brezposelnih oseb.

V času svojega ministriovanja ste predstavili tudi spremembe zakona o zaposlovanju tujcev. Kaj se bo v njem spremenilo?

Pri tem zakonu gre predvsem za odpravo administrativnih ovir. Odpravljamo nepotrebna dokazila, nekatera dokazila zamenjamo z ustrežnejšimi, poenostavljamo postopke za stranke in za zavod. Na nekatere stvari nas je opozorilo tudi ministrstvo za javno upravo, ki je pristojno za odpravljanje

administrativnih ovir. Pri zaposlovanju tujcev je bilo treba priložiti številna dokazila in zdaj smo te postopke poenostavili.

Ali to pomeni, da bo prišlo več tujcev Slovenijo?

Pomembno pri tem je, da imamo študente iz drugih držav, njihovo znanje pa je za nas dobrodošlo. V naši družbi vidimo prihodnost v znanju, zato dajemo temu velik poudarek. Cilj privabljanja raziskovalcev in študentov omogoči tudi enostavnejši vstop na slovenski trg dela, oboji imajo možnosti dobiti osebno delovno dovoljenje za tri leta, če po končanem študiju oziroma raziskovalnem delu najdejo delodajalca, ki jih je pripravljen zaposliti. Če je nekdo, ki je prišel iz tujine, pri nas študiral ali delal na raziskovalnem področju, smo zainteresirani, da ga obdržimo, zato mu olajšamo delo pri nas. To je novost. S spremembami pa zaostrujemo pogoje za tujce, ki si želijo urediti status samostojnega podjetnika ali registrirati osebno gospodarsko družbo. Ti morajo za vpis v poslovni register poleg druge dokumentacije, ki je bila potrebna že doslej, predložiti še dokazilo o lastništvu poslovnega prostora ali najemno pogodbo za prostore, kjer imajo sedež. S temi pogoji bodo odpravljeni fiktivni naslovi in težave različnih

inšpekcijskih služb v primeru, ko tujcev ni bilo na naslovu, kjer so imeli prijavljen sedež obratovalnice. To so bili res primeri fiktivnih družb, zato zdaj zahtevamo dokaz za poslovni register, da se vzpostavi red, da omogočimo inšpekcijskim službam lažji nadzor nad temi družbami. Novost je tudi, da se lahko tujci zaposlijo z osebnim dovoljenjem z veljavnostjo do treh let, veljavnost delovnega dovoljenja se s štirih mesecev podaljšuje na eno leto, večino dokazil, ki so jih morale prej predložiti stranke, pa zavod za zaposlovanje pridobi po uradni dolžnosti. To so glavne novosti.

Študente ste že omenjali; kakšne novosti ste pripravili na področju subvencioniranja študentske prehrane?

Novost je v tem, da bo vrednost študentskega bona za prehrano po novem določena v fiksnem znesku, ta čas je to 2,35 evra. Usklajevanje višine bo potekalo skladno z določili zakona o socialnih transferjih, to je enkrat letno in tako, kot se usklajujejo ti transferji. Kot vemo, je bila vrednost bona prej vezana na višino plače v gospodarstvu. Povečuje se število mesečnih bonov za prehrano za študentske družine, in sicer za pet bonov na mesec, za toliko se povečuje število tudi za invalide študente in otroke tistih staršev, ki so padli v osamosvojitveni vojni. Večji bo nadzor nad evidencami bonov za prehrano tako na strani uporabnikov kot izvajalcev. Novost je tudi javni razpis za ponudnike prehrane, to je za gostince, ministrstvo pa pripravlja razpis skladno z določili o izvrševanju proračuna. Prej je bilo to urejeno po predpisih o javnih naročilih. Na slednje nas je opozorilo računsko sodišče. Na novo se določa obveznost visokošolskih zavodov, da sporočajo izvajalcu podatke o tem, ali ima nekdo status študenta ali ne. Novost je tudi to, da se bo, če bodo ugotovljene nepravilnosti pri ponudniku oziroma gostincih, to sankcioniralo. Zdaj sankcije niso urejene, omenjene so bile le v poslovniku, podzakonski akt pa ni obvezujoč, zato te stvari zdaj urejamo v zakonu. Zakon je sprejela vlada in je zdaj v parlamentarnem postopku. Kdaj bo začel veljati, je odvisno od uvedbe elektronskega poslovanja ŠOUS, zadnji rok pa je prihodnje šolsko leto.

Vaše je tudi področje invalidov, o katerih so ZN pred kratkim sprejeli posebno konvencijo. Kaj to pomeni za našo državo?

Na generalni skupščini Združenih narodov je bila sprejeta konvencija o pravicah invalidov. To je bil zelo pomemben dogodek tako za invalide kot za našo državo. V bistvu je to prva konvencija o človekovih pravicah v tem tisočletju, sprejeta na generalni skupščini, in prva konvencija sploh o človekovih pravicah na področju invalidov. Pri nas te konvencije ne bo težko ratificirati, saj smo

že od osamosvojitve dalje ogromno naredili za invalide bodisi v zakonodaji, bodisi na področju zaposlovanja, izobraževanja, socialnega varstva in tudi finančnih pomoči invalidom. Tako večino členov, ki so zapisani v konvenciji, pri nas že uresničujemo. V njej je omenjena tudi prepoved diskriminacije. Že v 14. členu ustave smo zapisali prepoved diskriminacije tudi na področju invalidnosti in smo veseli, da je bila konvencija sprejeta, saj si ves čas prizadevamo za boljše vključevanje invalidov v družbo in ureditev njihovega položaja. Ne smemo pa pozabiti, da same norme, zapisane v različnih dokumentih, tudi v tej konvenciji ali zakonu niso življenjske niti učinkovite, če so samo zapisane in se ne izvajajo v življenju. Zavzemamo se, da to, kar je zapisano v zakonu in v konvenciji ZN, ne ostane na papirju in da vse uresničujemo v življenju tako, kot smo doslej.

Bo kljub temu treba spreminjati obstoječe zakone?

Lahko se pohvalimo, da smo pri uresničevanju pravic invalidov med evropskimi državami na prvem mestu in da si prizadevamo še izboljšati ta položaj. To pa pomeni, da nam ne bo težko izpolnjevati te konvencije. Če pa bi po ratifikaciji videli kakšen nov izziv oziroma ugotovili, da je treba našo zakonodajo dopolniti, bomo to z veseljem storili.

Kaj pripravljate na področju starševske politike, veliko vas sprašujejo tudi glede strategije rodnosti?

Na ministrstvu se zavedamo, da je področje starševske politike povezano z demografsko problematiko. V EU se demografija pojavlja med prednostnimi vsebinami predsedovanja in tudi mi ji namenimo veliko pozornost, kajti število starejših prebivalcev se povečuje, število rojstev pa zmanjšuje. S tem se seveda soočajo vse evropske države in tudi Slovenija. Še naprej si bomo prizadevali, da bomo vzporedno vodili politiko povečanega zaposlovanja mladih in da starejši ostanejo čim dlje delovno aktivni. Temu rečemo medgeneracijsko sožitje, ko moramo povezati mlade generacije s srednjo in seveda starejšo. Brez te povezave ni demografske politike. Ko omenjamo demografijo, se seveda soočamo tudi s problemom rodnosti. Na ministrstvu ne nameravamo pripravljati nove strategije rodnosti, kajti po anketah, ki so bile izvedene, se mladi odločajo za rojstvo otrok predvsem takrat, ko imajo stanovanje in zaposlitev. Ker zaposlovanje spada v naše področje, si bomo še bolj prizadevali, da pospešimo zaposlovanje mladih. Prav zaposlovanje mladih naj bi bila tudi rdeča nit našega predsedovanja EU.

Kaj pa se dogaja pri zaposlovanju mladih?

Nekaj je že bilo narejenega na tem področju. V zakonu o zaposlovanju in zavarovanju

v primeru brezposelnosti smo uvedli subvencije za delodajalce, ki zaposlujejo mlade do 26. leta, prijavljene na zavodu za zaposlovanje, oziroma do 28. leta, če imajo suficitarni poklic in so prijavljeni dalj časa na zavodu za zaposlovanje. Pri usklajevanju družinskega in poklicnega življenja oziroma za večjo zaposljivost mladih in žensk oziroma mater smo uvedli subvencije za delodajalce. Delodajalcu, ki zaposli brezposelno osebo, ki nadomešča mlado žensko v času porodniškega dopusta najdlje 15 mesecev, vrnemo prispevke. To so že prvi koraki za reševanje problema zaposlovanja mladih in žensk.

Kaj pa družinska politika?

Mislim, da je odločanje za rojstvo vedno osebna odločitev dveh, ki sta si ustvarila družino, država pa pomaga pri zaposlovanju in ureditvi stanovanjskih razmer. Na področju družinske politike smo sprejeli številne ukrepe. Povečali smo dodatek za velike družine, s štirimi otroki in več, omogočili krajši delovni čas za starše. Staršem, ki imajo invalide otroke, država plačuje socialne prispevke, imamo očetovski dopust, dopust za nego in varstvo otroka, ki je najdaljši plačani dopust v Evropi, primerno pa so urejene tudi druge pravice na področju starševske politike in družine. Prizadevali pa si bomo, da olajšave dobijo otroci, ne pa starši. Kaj to pomeni? Zavzemam se za to, da bi bile

nagrajene družine z več otroki, s tem da bi zmanjšali nekatere datavte staršem na področju šole v naravi ali vrtcev, ne pa da povečujemo denarne prispevke. Če povečamo denarne prispevke, se lahko ta denar porabi za druge namene, ne pa za otroke.

Že prej ste omenili rdečo nit predsedovanja EU na svojem področju. Kako se torej pripravljate na predsedovanje in kaj to pomeni za ministrstvo?

Zelo velik poudarek dajemo predsedovanju EU. Ko smo se začeli pripravljati na 18-mesečno predsedovanje, zdaj smo namreč v trojki z Nemčijo in Portugalsko, smo se odločili, da bomo v času predsedovanja predvsem pozorni na področje varnosti zaposlenih, določeno v zakonu o delovnih razmerjih, potem na področje demografije in večjega zaposlovanja. Pri nas bo rdeča nit zaposlovanje mladih, na področju enakih možnosti in izboljšanja postopkov pa učenje drug od drugega v okviru strategije zaposlovanja in metode koordinacije na področju socialnega varstva. Naše ministrstvo bo eno prvih ministrstev, ki bo organiziralo neformalni svet ministrov za zaposlovanje, in sicer že v prvih dneh januarja 2008. Pričakujemo, da se bodo tega dogodka udeležili prav vsi ministri iz EU. Predvidevamo tudi, da bo ministrstvo gostilo še nekaj drugih dogodkov in konferenc. Seveda pa je naše predsedovanje odvisno tudi od

V zakonu o delovnih razmerjih ne moremo govoriti oziroma določati cene delovne sile, ampak moramo govoriti o fleksibilnosti in socialni varnosti delavcev.

predsedovanja Portugalske in od tega, kako bo ta država zastavila svoj program oziroma ga izvedla, kajti mi bomo nadaljevali t. i. odprte teme portugalskega predsedovanja. S portugalskim ministrom za delo, ki prihaja v Slovenijo v začetku maja, se bova dogovorila, kaj bodo prednosti njihovega predsedovanja, katere vsebine, katere direktive bodo odprli, ker pa ni rečeno, da jih bodo tudi končali, jih bomo morali nadaljevati mi. 8. marca sem se v Nemčiji srečala z resornim komisarjem v evropski komisiji (vsak uradni obisk v Bruslju ali Berlinu izkoristim tudi za takšna srečanja) in mu predstavila, kaj bi bila vsebina oziroma tema našega predsedovanja. S predstavitevijo je bil zelo zadovoljen, ve pa, da smo vezani na Portugalsko. A ne glede na portugalsko predsedovanje bodo vsebine, ki sem jih naštel, prav gotovo prednostne, ker so že zdaj prednostne na našem ministrstvu in se bodo zagotovo nadaljevale tudi v času našega predsedovanja EU. Mislim pa, da bosta glavni temi demografske spremembe in področje zaposlovanja. ■

Šmarje - Sap

Od Harlanda do Šmarja - Sapa?

V. M., foto: arhiv Demokracije

Šmarje - Sap leži ob dolenjski avtocesti med Ljubljano in Grosupljim. Leta 2004 so praznovali 500-letnico prve šole v kraju. Častljivo obletnico so počastili s številnimi prireditvami in z izdajo obsežnega zbornika.

Zbornik, ki so mu dali naslov *Šmarska knjiga*, nosi letnico 2007, vendar je za »zamudo« dober razlog; vidimo ga lahko že ob pogledu na knjigo, ki obsega 657 strani, v njej pa je objavljenih 36 prispevkov. Hvale vredno je, da so avtorji vsi strokovnjaki za temo, o katerih pišejo. Pridobiti toliko strokovnjakov za lokalni (krajevni) zbornik pa nikakor ni (bilo) lahko delo. To je v Sloveniji doslej uspelo le redkim. Šmarjesapčanom je, zasluge za to pa ima več ljudi. Najprej Matjaž Trontelj, ki ni bil samo predsednik občinskega odbora za proslavljanje jubilejne 500-letnice, ampak je kot grosupeljski občinski svetnik dosegel denarno podporo za ta veliki kulturni projekt. Denar je bil dobro upo-

rabljen, saj je Šmarje - Sap dobil zbornik, s kakršnim se lahko pohvali zelo malo krajev takšne velikosti, predvsem pa je to naložba za prihodnost. Šmarje - Sap res ni

gospodarsko razvit kraj, saj ima značaj tako imenovanega spalnega naselja, ker se štiri petine zaposlenih vozi na delo zunaj kraja, večinoma v bližnjo Ljubljano. Po-

leg Trontlja velja omeniti urednika zbornika Jakoba Müllerja, ki je najbolj zaslužen, da je v zborniku toliko kakovostnih prispevkov.

Šmarski presežniki In kaj vsebuje ta debela in vsebinsko zelo raznolika in bogata knjiga? V njej je šmarska deželica zaokroženo in poglobljeno predstavljena v devetih razdelkih: *Narava, Arheologija, Cerkevna zgodovina, Šolska zgodovina, Umetnostna zgodovina, Družbena zgodovina, Jezik, Osebnosti kulture* in *šmarska bibliografija*. Na koncu je še seznam osebnih in krajevnih imen, slik in risb, zemljevidov, tabel in grafikonov ter avtorjev.

Vhod v Turenček

Urednik Jakob Müller je že v uvodu izpostavil nekaj značilnosti tega območja. V šmarski pokrajini se robovi alpskega sveta stikajo z začetki nizkega dolenskega krasi. Tu se po njegovo končuje evropski Zahod in začenja Balkan. Vsaj geografsko. Šmarje - Sap je izrazito prehodno območje, saj prav ozki pas ozemlja, kjer je naselje, omogoča najlažji prehod proti Dolenjski in dalje na Balkan. Tudi danes skozi kraj tečejo vse tri glavne prometnice: stara cesta, železniška proga proti Novemu mestu in trasa avtoceste, ki je večinoma speljana po »stari« hitri cesti, zgrajeni pred štirimi desetletji.

Nad Šmarjem - Sapom je znamenita arheološka lokacija Magdalenska gora, na kateri je pred 2500 leti živela etnično različna skupnost. Poleg Štefana Pehlarja, prvega znanega šmarskega učitelja izpred petih stoletij, je urednik izpostavil še domačina Janeza N. Primca, jezikoslovca, ki je prvi zagovarjal nadnarečno integracijo slovenskega knjižnega jezika in je prvi uporabil naddeželno ime Slovenija.

Magdalenska gora Prispevki v *Šmarski knjigi* so tako kakovostni, da si zaslužijo vsaj omembo. Pred kratkim preminuli geolog Stanko Buser je prikazal geološko zgradbo širše okolice Šmarja - Sapa. Mauro Hrvat in Maja Topole pišeta o naravni in družbeni geografiji šmarske pokrajine. Ozemlje župnije Šmarje na zemljevidih in v katastrih je prikazal Jože Miklič.

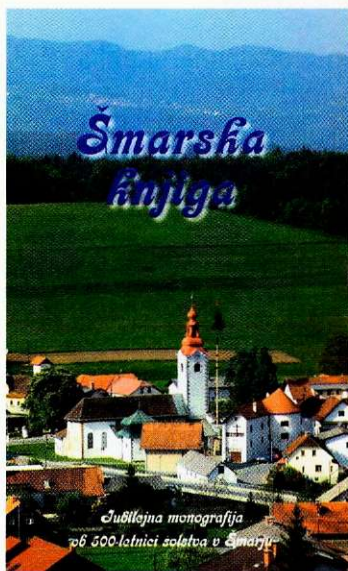
Magdalensko goro v prazgodovini je prikazala Snežna Tecco Hvala. Biba Teržan pripoveduje o situlski umetnosti z Magdalenske gore. O Magdalenski gori in okolici v rimski dobi piše Gregor Štibernik.

Janez Höfler prikaže nastanek župnije Šmarje. V prispevku načne vprašanje imena Harland oziroma Lanišče po slovensko, kakor naj bi se bilo Šmarje imenovalo v najzgodnejših pisnih virih. Obstaja namreč veliko vprašanje, ali se je Šmarje nekoč imenovalo Lanišče, pri čemer povzroča »težavo« bližnji kraj s tem imenom. Duhovnike župnije Šmarje v 15. in 16. stoletju je raziskala Lilija-

Cerkev Marijinega rojstva v Šmarju - Sapu; desno Turenček

na Žnidaršič Golec. Utelesitev (inkorporacijo) župnije Šmarje v stiškem samostanu v obdobju 1497–1538 je prikazal Metod Benedik, stiške duhovnike v župniji Šmarje p. Anton Nadrah, vključitev župnije Šmarje v ljubljansko škofijo pa France M. Dolinar.

Učitelj Štefan Pehlar Pet prispevkov je namenjenih zgodovini šolstva, ki je dala podlago temu zborniku. Jože Ciperle prikaže šolske ustanove Katoliške cerkve in elementarni pouk v Šmarju v začetku 16. stoletja. France Baraga piše o Štefanu Pehlarju, prvem šmarskem učitelju, v listinah (1504). Stane Okoliš je raziskal Staro šolo v Šmarju (1774–1869), Tatjana Hojan šmarsko šolo v Avstro-Ogrski in Kraljevini Jugoslaviji (1869–1945), Olga Meglen pa šmarsko šolo v socialistični Jugoslaviji in samostojni Sloveniji (1945–2004).

Trije avtorji pišejo o umetnostni zgodovini. Robert Peskar je prikazal stavbo zgodovino župnijske cerkve Marijinega rojstva v Šmarju - Sapu. Jure Mikuž je raziskal sporočilo freske dvojnega posredništva na pročelju župnijske cerkve, Peter Fister

Spominska kapela pred cerkvijo

piše o pomenu protiturškega tabora v Šmarju, na katerega danes spominja lepo obnovljena stavba z imenom Turenček. V njej ima prostor tudi kulturno-raziskovalno društvo Turenček, ki je založnik zbornika.

Harland ali Lanišče Pet avtorjev se dotika družbene zgodovine. Stane Granda oriše gospodarske in socialne razmere v Šmarju v 19. stoletju, Jurij Perovšek družbenopolitično podobo Šmarja med dvema svetovnima vojnima, Andrej Vovko pa piše o članih Družbe sv. Mohorja in Slovenske matice v župniji Šmarje do leta 1918. Šmarske prometnice je prikazal Peter Verlič, zgodovino cestnega prometa skozi Šmarje do prve svetovne vojne pa Eva Holz.

Šmarskemu jeziku sta namenjeni dve raziskavi. Vera Smole piše o šmarskem govoru, urednik zbornika Jakob Müller pa je napisal zelo zanimiv prispevek o toponimih šmarske župnije. V njem ▶

ŽRTE KOMUNISTIČNEGA NASILJA 1941 - 1945			
PARADIŠČE		ZGORNJA OLIVNICA	
KRAMAR JOŽE	1921	BOH FRANC	1922
MEHLE ANTON	1902	BOH STANE	1927
PERČIĆ FRANC	1919	DOLINSEK FRANC	1921
PERČIĆ IVAN	1924	DOLINSEK IVAN	1929
STRUBELJ JOŽE	1904	PERČIĆ STANE	1926
STRUBELJ ALDIZ	1908	PETRIĆ FRANC	1910
STRUBELJ JANEZ	1910	PREBALIČ RUDI	1917
STRUBELJ JOŽE	1914	PEROVŠEK JOŽE	1920
		SKUBIĆ JANEZ	1922
PODGORICA		MALI VRH	
BOŽJA JOŽE	1906	ZGONC JOŽE	1928
BOŽJA JAKA	1915		
BOŽJA JANEZ	1922		
BOGLEZ FRANC	1923	TLAKE	
BOGLEZ ANTON	1925	SELAN LUDVIG	1917

JE ŽALOST V SRCU SOLZNE SO OČI
V SPOMINIH ŽALOSTNIH SMO Z VAMI VDI

Kapelo so komunistične oblasti dale porušiti.

Ena od dveh plošč z imeni žrtev revolucije na kapeli

Na starem pokopališču v Šmarju - Sapu lahko vidimo zanimivo »sim-biozo« dveh grobov. Levo je grob treh žrtev »črne roke«, moža in žene Bučar ter njune hčerke, desno pa je grob brez napisa, kamor so pokopali žrtev partizanskega nasilja, pravnika Franca Casarja, pri čigar umoru je v času partizanskega napada na Turjak sodeloval Tone Bučar, zaradi česar je potem prišlo do maščevanja »črne roke«.

► je poskušal razrešiti tudi vprašanje imen Harland oziroma Lanišče, kakor se je Šmarje prvotno imenovalo. Podrobneje je prikazanih osem znamenitih osebnosti, rojenih na območju Šmarja - Sapa. Marijan Smolik piše o organistu in učitelju Jožefu Ambrožiču (1737–po 1793), Kozma Ahačič o ljudskem pesniku Matježu Kračmanu (1773–1853), Jožica Narat o jezikoslovcu Janezu N. Primcu (1785–1823), Patricia Walsh o pisatelju Ivanu Zormanu (1889–1957), Andrijan Lah o pisatelju Ivanu Lahu (1881–1938), Ljubo Vihar o igralcu Maksu Furjanu (1904–

1993), Špelka Valentinčič Jurkovič o arhitektu Janezu Valentinčiču (1904–1994), France Pibernik pa o zdamskem pisatelju Ludvetu Potokarju (1923–1965). Na koncu je objavljena obširna bibliografija, v kateri je Drago Samec

predstavil literaturo, ki govori o Šmarju - Sapu, kar bo koristilo vsem, ki bodo raziskovali preteklost tega kraja.

Interdisciplinarni prikaz Zgodovinar dr. Boris Golec je Šmarsko knjigo označil z naslednjimi besedami: »Dandanes redko naletemo na tako celovit interdisciplinarni prikaz nekega območja od najzgodnejše dobe (geologija) do najnovejših dni (narečja) kot v Šmarski knjigi. Še posebej velja izpostaviti prodorno duhovno razlago podob na situli z Magdalenske gore, točnejše biograme šmarskih duhovnikov 15. in 16. stoletja, novo stilno utemeljeno datacijo šmarske župnijske cerkve, izčrpno raziskavo prvega stoletja šmarske državne šole (1782–1869), temeljiti jezikoslovni študiji o šmarskem govoru in krajevnih imenih ter obsežno domoznansko bibliografijo, ki bo nadvse koristen in uporaben pripomoček tako za raziskovalno kakor tudi za publicistično delo.«

Izogibanje vojni Seveda še tako zajetna knjiga ne more izčrpati vseh tem. Prav zanimivo je opazovati, kako so se v zadnjih letih v mnogih podobnih krajevnih zbornikih izognili obdobju druge svetovne vojne in povojnega nasilnega sistema. Verjetno se želijo s tem izogniti neprijetnim temam, ki bi lahko

vzbujale nezadovoljstvo nekaterih, vendar je to stanje povsem nenormalno. Resnica, zakaj je tako, je pravzaprav veliko hujša: za objektivne prispevke o tej temi preprosto nimamo kvalificiranih raziskovalcev. Tu je zgodovinska stroka, še posebej njen izobraževalni del, povsem odpovedala. Nekoč je v podobnih krajevnih zbornikih prevladovala t. i. partizanščina (v ospredju je bil NOB). Razlog, zakaj se danes tej temi izogibamo, je predvsem v tem, ker niti na državni ravni nimamo opravljenih temeljnih raziskav o tem obdobju. Nima mo kritičnih študij ne o politiki KPS, ne o revoluciji, ne o arhitektih in izvajalcih revolucije, ne o medvojnem in povojnem nasilju, ne o akterjih tega nasilja.

Tako je bilo na primer središče Šmarja - Sapa na koncu vojne zelo uničeno. Med drugim je veliko škode povzročilo »zavezniško« bombardiranje kraja, pri čemer je hude poškodbe utrpela tudi izjemna šmarska cerkev. Naši publicisti – podobno je pri gradovih – dogodek, kot je bilo bombardiranje, omenijo le mimogrede v kakšni polovički stavka.

Seveda ta opomba ni namenjena zmanjšanju izjemne vrednosti Šmarske knjige, ki bo poslej v ponos tako Šmarčanom kot tudi občini Grosuplje, Šmarčani pa bodo ob njej še bolj samozavestno živeli s svojim krajem. **D**

27. srečanje PRO-jevcev in radijskih poslušalcev v soboto, 19. maja, na Ptuj.

- 10.40 litanije
- 11.00 sveta maša v cerkvi sv. Petra in Pavla
- po njej ogled razstave Dobrote slovenskih kmetij
- prijateljsko srečanje pred restavracijo Gastro

**Iz Ljubljane in Kranja posebni vlak.
Rezervacije: 01/512-11-26.**

**Pojdite z nami
na majski izlet na Ptuj!**

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **7 aparatov GSM Samsung SGH-X680.**

Vsi dosedanji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 6 dodatnih aparatov GSM. Nagradna igra traja do 30. junija 2007.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.

2. Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-X680:

teža: 90 g, velikost: 88 x 44 x 19 mm,
čas pogovora: do 360 minut,
čas pripravljenosti: do 250 ur,
30 MB vgrajenega spomina,
snemanje videoposnetkov,
zvočna beležka (diktafon),
barvni grafični zaslon (65.536 barv),
koledar.

MMS³

MP3

Slika je virtualna

tednik
DEMOKRACIJA

☐ Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

☐ mesečno* ☐ 4 x letno ☐ 2 x letno ☐ 1 x letno
(9 % popusta) (10 % popusta) (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

☐ upokojenec ☐ invalid ☐ brezposeln ☐ študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

☐ NE

☐ DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

*Podpisani/a se zavežujem, da bom
naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj
eno leto od datuma naročila.*

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Bogati vodja delavstva

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Josip Broz Tito, predsednik socialistične Jugoslavije, je vse svoje življenje, čeprav je predstavljal delavsko gibanje, živel v blaginji. Že pred prihodom na oblast je razpolagal s precej denarja, pozneje pa so bile njegove možnosti neomejene.

V začetku maja se spominjamo smrti in (verjetno) tudi začetka življenja maršala Josipa Broza Tita. Pokojni dosmrtni predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije, maršal, ustanovitelj gibanja neuvrčenih, branilec enotnosti in bratstva vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti, pokrovitelj sistema delavskega samoupravljanja, največji prijatelj mladine, svojih, se pravi »Titovih pionirjev« pa še posebej, vrhovni poveljnik Jugoslovanske ljudske armade, vodja Zveze komunistov Jugoslavije pa še to in ono je bil tudi nosilec častnih doktoratov glavnih univerz Jugoslavije in neuvrčenih držav ter nosilec najrazličnejših državnih odlikovanj od reda narodnega heroja navzdol. Pa še kupa tujih za povrh. In fama se lahko začne.

Od kmečkega sina do socialista

Josip Broz se je domnevno rodil 7. maja 1892 v skromni kmečki družini v hrvaškem Zagorju. Po kratkem uku za natakarskega vajenca se je podal med kovinostrugarje. Izučil se je obrti, hkrati pa postal predan socialist.

Leta 1913 je bil vpoklican v cesarsko-kraljevo vojsko, med pešake. Med služenjem roka naj bi bil prejel prvo odlikovanje, kot piše v njegovi uradni biografiji. Srebrno medaljo za drugo mesto na sabljaškem prvenstvu avstro-ogrske armade! Kako je nekdanjemu natakarskemu vajencu in strugarškemu mojstru po nekaj mesecih urjenja uspelo premagati izbranice izmed več

Tito se je najraje razkazoval v maršalski uniformi.

tisoč plemenitih oficirjev, ki so se sabljanja učili vsaj nekaj let v kadetnici, če ne že od otroštva, je seveda skrivnost. Ob tem pa tudi, zakaj bi se kot navaden pešak sploh učil sabljanja. Morda je skrivnost srebrne medalje v tem,

naj bi jo bil zaslužil kasneje, ko se je ob izbruhu prve svetovne vojne bojeval na srbski fronti, kar je seveda v svojih spominih pozabil povedati. Uradno je namreč sodeloval le na ruski fronti, bil tam ranjen in ujet, pa ne s strani

ruskih bratov, pač pa krvoločnih Čerkezov. V ujetništvu je prišel v stik z boljševiki, postal to tudi sam in z novim nazorom se je vrnil v rodni kraj.

Bogat funkcionar Po svojih besedah nikjer ni dobil dela zaradi svojega prepričanja, zato se je v celoti posvetil revolucionarnemu boju. Zvezda dneva je postal leta 1928, ko ga je v najdražji zagrebški kavarni kot visokega funkcionarja komunistične organizacije aretirala policija. Zaradi konspiracije menda nikoli ni obiskoval delavskih četrti in tamkajšnjih birtij. Pri aretaciji so pri njem našli tako zajeten šop dolarjev in frankov, da bi lahko z njim kupil manjšo hišo. Tito je tudi omenil, da bi streljal na policiste, če bi imel pri sebi pištolo. Pištolo in za nameček še štiri bombe so našli pri preiskavi njegovega stanovanja. Potem ko je Tito prevzel oblast, bi človek že zaradi takega šopa deviz, zaradi špekuliranja s tujo valuto lahko dobil kakšnih dvajset let zapora skupaj s stranskimi kaznimi, kot je zaplemba celotnega premoženja, izguba državljanskih pravic in podobno. Če upoštevamo še namen napada na organe (streljal bi nanje) in terorizem zaradi posesti bomb, pa bi gotovo odšel na najbližje morišče. Tito pa je dobil vsega štiri leta, potem ko je na sodišču izjavil, da ga sploh ne priznava, saj je buržoazno in ne partijsko. To si je lahko privoščil, kajti predsednik sodišča dr. Ribar je bil skriti simpatizer boljševikov. Sodnikov sin Ivo Lola Ribar je bil kasneje celo vodja komunistične mladine.

Tito je torej za rešetkami preživel štiri leta, pri tem pa je bil kot politični zapornik ločen od navadnih kriminalcev, sprejemal je lahko obiske, pakete in knjige

Vojska, policija, sodstvo, tajna policija in mediji so bili pod popolnim nadzorom, tako da je Tito postal vsemogočni gospodar Jugoslavije.

skoraj neomejeno in stražarji so ga morali celo vikati.

Vodja komunistov Po izpustu iz zapore je Tito odšel v Moskvo, zibelko komunističnega gibanja. V sovjetskem glavnem mestu je preživel velike čistke med komunisti konec tridesetih. Komunisti so tudi tedaj kot vse leta, odkar so prišli na oblast, odstranjevali predvsem nekomuniste, prav konec tridesetih pa se je veliki vodja Stalin odločil, da malo počisti tudi lastno partijo. Za vsak primer. Od približno osemsto jugoslovanskih komunistov jih je manj kot sto ostalo živih. Med njimi je bil Tito, ki je kot generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije nasledil Milana Gorkića, ki ga je odnesla čistka.

Po srečnem odhodu iz Moskve je Tito postal vodja jugoslovanskih komunistov. Med drugo svetovno vojno je vodil narodnoosvobodilni boj in bil poveljnik partizanskih odredov. Že dolgo pred koncem vojne so ga somišljeniki imenovali za maršala ne glede na to, da tedanja partizanska vojska klasičnih vojaških činov še ni imela. Kasneje so tudi uradno objavili, da Titovo maršalstvo ni vojaški čin, ampak le naziv. Se pravi, da je bil Tito po vojaški lestvici le rezervni vodnik, kot je bil v avstro-ogrski armadi. No, zakaj pa ne, saj je rezervni poddesetnik v tistem času poveljeval še precej večji vojski, kot je bila Titova.

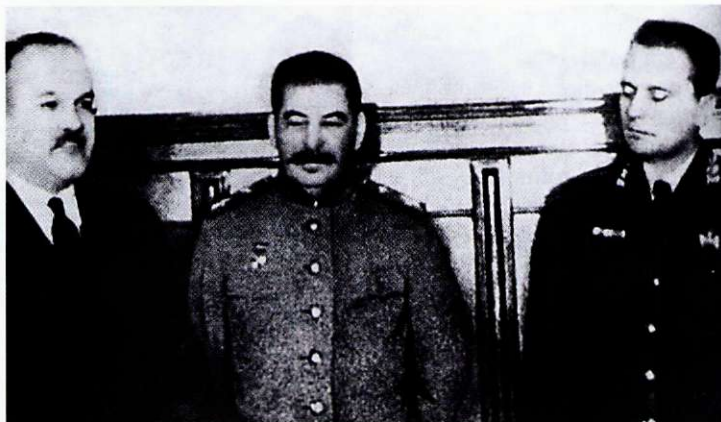
Vse za revolucijo Drugo svetovno vojno je jugoslovanski komunistični vrh s Josipom Brozom

na čelu vsekakor želel izkoristiti za izvedbo revolucije. Vendar so bili na začetku druge svetovne vojne do boja proti nacistom in fašistom še zadržani. Vzrok je bil v tem, da je v tistem času Stalin kot vodja svetovnega komunizma paktiral z nacističnim diktatorjem Hitlerjem. Komunisti vseh dežel so bili tako združeni v čakanju. Potem pa je 22. junija 1941 prišlo do spopada med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Šele tedaj so se na Stalinov poziv komunisti, tudi jugoslovanski, zganili in začeli akcije proti nacistični Nemčiji in njenim zaveznicam.

Tito je, kot že rečeno, v zakulisju narodnoosvobodilnega boja snoval svojo revolucijo. Najprej si je prilastil izključno pravico do boja proti okupatorju; vsi, ki bi se bojevali zunaj nadzora komunistov, bi bili »izdajalci«. Potem je razglasil kralja za begunca in mu prepovedal vrnitev v domovino – na začetku iz političnih razlogov – do konca vojne, saj še ni vedel, ali bo revolucija uspela ali ne. Ob koncu vojne, ko mu je uspelo pridobiti podporo vseh zavezniških držav, pa je kralja in vlado v Londonu razglasil za kapitulantsko in izdajalsko, v Jugoslaviji pa so se začele čistke vseh, ki so bili njegovi nasprotniki ali pa bi to lahko postali.

Najprej si je zagotovil, da so zavezniki vrnili slovenske domobrance, hrvaške ustaše in domobrane ter četnike, ki so se zatekli v Avstrijo. Glede njih je takoj po vojni na balkonu ljubljanske univerze dejal, »da ne bodo nikoli več gledali naših prelepih gora, če pa jih bodo, jih bodo le kratek čas«. Njihova usoda je bila tako zapečatena. Iz Avstrije vrnjene nasprotnike so večinoma brez sojenja postrelili po raznih grapah. Prihranili so nekaj najvišjih in jim sodili na bolj ali manj vnaprej odločenih sodnih procesih, nekaj pa je bilo srečnejših, ki se jim je uspelo izogniti krogli in so jo odnesli z dolgimi zapornimi kaznimi.

Kmalu po teh streljanjih so prišli na vrsto vsi tisti, ki bi lahko bili komunistom trn v peti. Podjetniki, nekomunistični intelektualci, obrtniki, bogati kmetje. Manjši del le-teh so postrelili, večinoma pa so jih obsodili na

Sovjetski diktator Stalin je bil Josipu Brozu v marsičem vzornik.

Titov govor v Ljubljani je prikrito napovedal povojne poboje.

Pred odhodom na večletno robijo

Z romunskim diktatorjem Ceaușescujem sta bila ideološka prijatelja.

► zaporne kazni in predvsem na odvzem premoženja.

Opozicija je bila zlomljena. Vojska, policija, sodstvo, tajna policija in mediji so bili pod popolnim nadzorom, tako da se kakšna nova opozicija sploh ni mogla formirati, Tito pa je postal vsemogočni gospodar Jugoslavije. Po sporu s Stalinom je tako imenovane informbirojevce pošiljal v zloglasno komunistično taborišče na Golem otoku.

Kult osebnosti Po uspešno dobljeni vojni je Tito postal legenda. Predvsem zato, ker kmalu ni bilo nobenega, ki bi si upal o tej legendi podvomiti. In prav kmalu tudi nobenega, ki bi jo sploh lahko spodbijal. V času, ko je padel Stalinov kult osebnosti, se je začel Titov šele prav graditi. V Sovjetski zvezi so spreminjali imena mest, vasi, gorskih vrhov, kolhozov in vsega, kar je nosilo Stalinovo ime, v Jugoslaviji pa so jih po Titu šele začeli imenovati. Res pa je, da je začel Tito delovati skoraj trideset let kasneje kot Stalin.

A res je tudi, da ima dandanes Stalin v državah nekdanje Sovjetske zveze bolj malo častilcev. Ob-

Mrtvega diktatorja Josipa Broza Tita je na poslednjo pot pospremil tudi tovariš Milan Kučan.

časno se ob njegovem rojstnem dnevu pojavi na trgih nekaj sto dedkov in babic, ki vzneseno mahajo z zastavami in obujajo njegov spomin. Pri nas pa množice; njihov dobršen del je sestavljen iz mladcev, ki se v Titovem času še rodili niso, zdaj pa valijo kamenje po gorskih pobočjih in sestavljajo napise Titu v čast. Človeku gre na smeh, če pomisli, kaj bi dejali ljudje v nekdanji Sovjetski zvezi, če bi se našla skupina tipov, ki bi valili skale na vrh Pamirja ali Ura-

partijami, katera bi se mu bolj priliznila. V ta namen so začeli v Beograd prihajati luksuzni avtomobili, dragocene slike in podobne premičnine. Ne le premičnine, maršalu so prilizovalci podarjali tudi hiše, plačane iz žepov navadnih državljanov. Ker je bilo maršalu posestvo premalo, si je za svoje letovišče prisvojil celotno otočje. Brioni so postali svojevrstno letovišče tudi za pripadnike najožjega maršalovega kroga in najljubše tuje goste.

Razsuta dediščina Do konca šestdesetih let je uspelo Titu potisniti na stranski tir vso staro gardo njegovih sodelavcev. Med redkimi je ostal le Edvard Kardelj, ki pa se je povsem umaknil v teoretično razglabljanje o samoupravnem socializmu in maršalovi oblasti ni bil neposredno nevaren. Zadnji iz stare garde, ki je imel še kaj moči, je bil šef tajne policije Aleksandar Ranković, ki ga je Tito odstavil na dvodnevem na hitro sklicanem sestanku leta 1966 na idiličnih Brionih.

Po padcu trdorokega Rankovića je zavel rahel vetrni liberalizma, a ga je Tito prav kmalu zadušil. V zadnjih letih svojega življenja se je maršal čedalje bolj naslanjal le še na vojsko, ki je imela že tako privilegiran položaj v državi, ta pa se je zaradi Titovega pokroviteljstva le še krepil.

Tito je zbolel konec sedemdesetih in leta 1980 je postalo njegovo stanje kritično. Po težki operaciji je 4. maja 1980 umrl v Ljubljani. Njegovo smrt so prikrivali več ur, saj so se bali, da bi prišlo do razpada sistema.

Titov pogreb je bil svetovni spektakel, na katerem se je zbralo več ducatov članov vladarskih družin, predsednikov držav in vlad pa seveda brez števila delegacij iz celotne Jugoslavije. Maršalovo mesto je poskušalo prevzeti osemčlansko predsedstvo, in čeprav so razglašali »po Titu Tito« in začasno še celo ohranili nekaj starih navad, med drugim štafeto mladosti, se je Titova dediščina čedalje bolj sesipala, dokler ni končno razpadla v krvi in ognju. ■

Maršalovo mesto je poskušalo prevzeti predsedstvo, in čeprav so razglašali »po Titu Tito« in začasno še celo ohranili nekaj starih navad, se je njegova dediščina čedalje bolj sesipala, dokler ni končno razpadla v krvi in ognju.

Radio VIVA
FM 102.1
99.5
stereo
RDS
M.Sobota tel: 02/537-1949

Slavko Klavžar 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
http://www.radio-viva.com
e-mail: viva@radio-viva.com

la in sestavljali napis Naš Stalin. Skoraj vsak bi ob pogledu nanje najverjetneje zavzdihnil »durakčudak« in zvrnil svojo vodko.

Vdan razkošju Razlika med Titom in njegovim mladostnim vzornikom Stalinom je bila tudi v tem, da je bil sovjetski diktator vsaj navzven precej skromnejši. Tito pa se je že kmalu po prevzemu oblasti začel obdajati z razkošjem. Nekdanji kraljevi dvor v Beogradu kmalu ni več zadostoval za njegove apetite po postavljanju. Nekdanjemu dvoru je sledilo eno pa potem še drugo lovsko posestvo, zaseženo nekdanjim izgnanim monarhom. Tekmovati so začele tudi republike in pokrajine, seveda skupaj z republiškimi

Na Brionih je maršal zasnoval gibanje neuvršenih in na ta način postal neformalni vodja tako imenovanega tretjega sveta. Ta vloga mu je prinesla seveda tudi zunanji blisc, tako v obliki daril kot častnih doktoratov iz neuvršenih držav. Tito je bil tudi navdušen gost, ki je pogosto potoval v tujino. Delno v ta namen si je omislil jahto, slavnega »Galeba«, s katerim je obiskoval svoje neuvrščene prijatelje. In da bi bil varen na svojem potovanju, ga je na potovanjih ne redko spremljala kar glavna jugoslovanske nadmorske vojaške flote in tako praktično pustila državno morje skoraj nebranjeno. Maršala je bilo treba bolj varovati kot državo!

Prihodnost je na naši strani.

Prihodnost je na strani preudarnih in pogumnih,
premišljenih in drznih.

Po osvojenih ciljih smo si zastavili nove, še zahtevnejše.
Odličnost, nenehne izboljšave in neprekinjen razvoj nam kažejo smer.
Pripravljeni smo na nove korake.
Z njimi bomo rasli in še nadalje presegali pričakovanja vseh, ki smo
jim zavezani: zaposlenih, kupcev, partnerjev, delničarjev in okolja.

Družbe Poslovne skupine Sava:

- Sava, d.d. • Savatech, d.o.o. z zunanjetrgovinsko mrežo • Sava-GTI, d.o.o. • Sava Rol, d.o.o. • Sava IP, d.o.o. • IP Nova, d.o.o.
- IP Nova A, d.o.o. • Sava IPN, d.o.o. • PC AG, d.o.o. • Sava IMG, d.o.o. • Sava Nova, d.o.o. • Sava Medical in storitve, d.o.o.
- Energetika Sava, d.o.o. | • Sava-Schäfer, d.o.o. | • Golf in kamp Bled, d.d. • Grand hotel Toplice, d.o.o.
- G&P Hoteli Bled, d.o.o. | • Terme 3000, d.d. • Terme Radenci, d.o.o. • Terme Ptuj, d.o.o. • Terme Lendava, d.d.

Portorož

Petra Janša, foto: STO/ B. Kladnik, J. Skok, U. Trnkoczy, Arhiv Hotelov Morje in Palace

Portorož je največje in najpomembnejše obmorsko letovišče v Sloveniji. Tesno je povezano z bližnjim Piranom, srednjeveškim mestecem, ki je pridobilo slavo in bogastvo s pridelavo soli v solinah. Danes je Portorož priljubljen kraj tako za delo kot za oddih in zabavo. O tem priča množica udobnih hotelov z modernimi bazeni, bogata ponudba restavracij in prireditve, ki privabljajo obiskovalce.

Te dni je v portoroški Marini **12. mednarodna razstava navtike - Internautika 2007**, ki bo trajala vse do nedelje, jutri pa se začne **mednarodna jadrnalna regata Internautica Cup**. V Portorožu bo zanimivo tudi konec tega meseca, saj se nam od 26. do 27. maja obeta **Praznik vrtnic Porto rož**, ki med drugim ponuja cvetlične in umetniške razstave, poskušanje slaščic in pijač z vrtnicami, ličenje, cvetlične poslikave teles ter obilo dobre glasbe in cvetličnih koktajlov.

Zaliv svetega Lovrenca Ime Portorož izhaja iz imena Madonna delle Rose, ki se prvič omenja že v dvanajstem stoletju v zvezi z **benediktinskim samostanom**, ki je stal v bližini sedanjega hotela Metropol. Zgodovinski viri trdijo, da je prav zavetrni Zaliv svetega Lovrenca (danes Portorož) privabljal ladje, da so tja pribežala pred neurji. Tako se je vanj leta 1202 zateklo ladjeve beneškega doža Enrica Dandola.

Kot zdraviliški kraj, predhodnik pravega turizma, je Portorož postal znan že v trinajstem stoletju. Že takrat so namreč benediktinci iz samostana svetega Lovrenca zdravili nekatere bolezni z morskovo vodo in z blatom iz bližnjih solin. K te vrste zdravljenju so se radi zatekali zlasti revmatiki in si, kot je v sedemnajstem stoletju zapisal škof Tomasini, »z blatom mazali bolne dele telesa, se sončili in kopali v solinski vodi«. Zanimiv je tudi podatek iz analov leta 1689, v katerih je omenjen praznik, ko so v portoroškem zalivu priredili veslaška in jadrnalna tekmovanja ter umetni ogenj.

Kljub temu pa Portorož kot naselje nima dolge preteklosti. Kot letoviški kraj je postopoma nastal šele v devetnajstem stoletju. Takrat so zdravilne lastnosti blatnih in slanih kopeli znova odkrili. Prvi bolniki so začeli prihajati neorganizirano, že leta 1830 pa so postavili prvo zdraviliško zgradbo za zdravljenje avstro-ogrskih oficirjev, Vilo San Lorenzo in prvo kopališče, kljub temu pa je bil Portorož do leta 1885 predvsem izletniška točka in je bil pomembnejši kot industrijski kraj. V kemični tovarni, tam, kjer stoji danes hotel Palace, so namreč iz slanice pridobivali najrazličnejše surovine, pozneje pa le še grenko sol.

Vsekakor gre prav zdravilnim učinkom morskega blata in slanice zaslug, da se je v kraju, ki je bil zaradi klimatskih in razmer, prometne lege in morfoloških

pogojev kot ustvarjen za počitek in okrevanje, začel razvijati turizem. Najprej seveda v zdraviliški obliki.

Hotel Palace, najlepši in največji na Jadranu

Največjega pomena za uveljavitev Portoroža pomeni v letih 1908 do 1912 dograjen **hotel Palace**, za Excelsiorjem v Benetkah tedaj najlepši in največji hotel na Jadranu. Že njegovo odprtje je pomenilo družabni dogodek posebne vrste, saj se ga je udeležila smetana avstrijskega dvora. Habsburški Dunaj pa je vplival tudi na arhitektonsko in vsebinsko podobo hotelov nasploh.

Palace je bil zaradi svojega razkošja namenjen najzahtevnejšim gostom. Zgradili so ga v zdraviliško-turistične namene. V svojem zadnjem delu je imel kabine z blatnimi kopelmi – terme, ki so bile z zaprtim hodnikom povezane s hotelom. Poleg hotela je bil zgrajen velik bazen z morskovo vodo (slanico).

Pristanišče vrtnic v 20. stoletju Portorož je bil mondeno letovišče z nadvse raznoliko ponudbo. Pred prvo svetovno vojno so zgradili tudi igralnico San Lorenzo, več manjših hotelov in penzionov ter približno sto zasebnih in na-

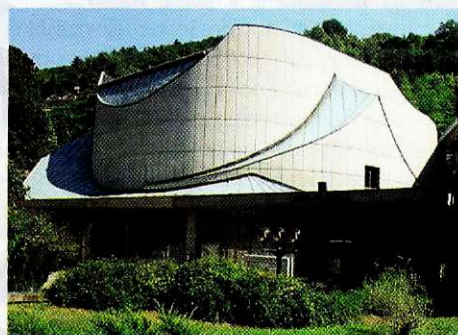
jemniških vil. K hitremu razvoju turizma je pripomogla tudi graditev komunikacijskih objektov. Poleg tramvaja je bila zgrajena udobnejša cesta ob obali, prometne zveze po kopnem in morju so bile izboljšane. Omeniti je treba tudi uvedbo plina, električnih luči in postavitev velikega beton-skega pomola.

Delovale so kavarne, gostilne, gostišča, restavracije, zdraviliški dom, zobozdravnik, frizer, fotografi. Sama ponudba je bila takšna, da se je niti danes ne bi sramovali. Gostje so imeli možnost veslati, jadрати, jahati konje in osle, prirejali so športna tekmovanja: streljanje s puškami, regate, teke, kolesarske dirke, sabljanje; organizirane so bile razne kulturne in zabavne prireditve, kot so koncerti, plesi, zabave, dirke z oslički in konji, ribiška tekmovanja, serenade ob mesečini, praznik cvetja, teniški turnir, bitka s cvetjem na morju, modne revije ...

Obisk je naraščal, tako da je bilo leta 1913 rekordnih 7.250 gostov. Žal pa je vse to pretrgala vojna. Vzrok zanjo je znan, malokdo pa ve, da je bil prestolonaslednik Ferdinand pred odhodom v Sarajevo na petnajstdnevem zdravljenju v Portorožu. V času avstrijske oblasti je bilo na področju turizma v Portorožu veliko narejenega.

Med obema vojnama Portorož ni bistveno napredoval, toda pridobil je letališče na morju za hidroplane, ki so vzdrževali zveze z več italijanskimi mesti. Izredno hitro se je kraj razvil v letih 1970–80, ko so bili zgrajeni hotelski kompleksi Emona, Metropol z igralnico in Bernardin. Vzporedno z bivalnimi zmogljivostmi so umetno širili tudi obalno kopališko ravnico.

Sodoben letoviški kraj Danes Portorož ponuja turistom vsestranske možnosti za zdravljenje, rekreacijo in zabavo skozi vse leto. Zdraviliško tradicijo ohranja **portoroški center Terme & Wellness Palace** s specializiranimi centri za lepoto in dobro

Auditorij Portorož

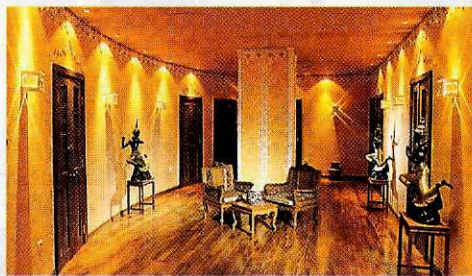
Ostanki cerkve nekdanjega samostana sv. Bernardina

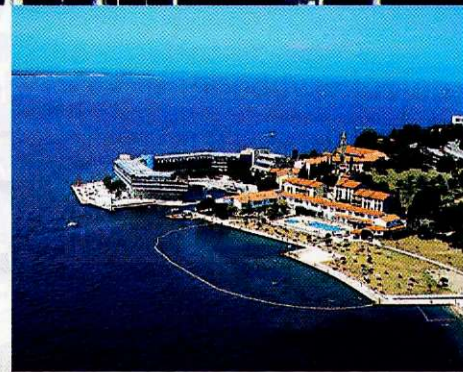
poučtje, edinstveni Sauna Park, center za tradicionalno tajsko masažo Wai Thai ter bazeni z morsko in s termomineralno vodo. Portoroška marina na območju opuščeni

nih solin v Luciji je ena največjih ob Jadranu in je sodobno pristanišče za jahte ter idealno izhodišče za križarjenja med tisočimi otoki v Jadranskem morju. V **Marini Portorož** je na voljo več kot tisoč privezov za plovila, dolga do 22 metrov in z ugrezom do 3,5 metra v morju, na kopnem in v dveh halah, s priključki za vodo elektriko, z obsežnimi parkirišči, sanitariji in s črpalko za gorivo.

Pet kilometrov od Portoroža je med Sečoveljami in solinami **mednarodno turistično in športno letališče**. Leži na 2 metrih nadmorske višine, dolžina vzletno-pristajalne steze je 1200 m x 30 m, smer pristajanja je 15-33, opremlje-

Center Wai Thai

Letovišče in Konferenčni center Bernardin

V Marini je več kot tisoč privezov za plovila

Sejna soba Vasco da Gama

no je tudi z osvetlitvijo za nočne polete. Manjše turistično pristanišče je med Piranom in Portorožem, kjer je velik **zaokrožen turistično-kongresni kompleks Bernardin**.

Sredi stavb je ohranjen **zvonik cerkve nekdanjega benediktinskega samostana iz 15. stoletja**. Za dodatno turistično ponudbo skrbi **Kongresni center Auditorij Portorož**, kjer so številni hoteli, trgovine in restavracije kakor tudi wellness centri in termalno zdravilišče. Obiskovalcem so na voljo različne dejavnosti na morju in na kopnem.

V Portorožu je tudi igralnica **Grand Casino Portorož**, kjer mnogi obiskovalci preizkušajo srečo ob poskakovanju kroglice, šelestenju kart ali žvenketu igralnih avtomatov.

Portorož je izhodišče za izlete v še neodkrito, malo poseljeno in divjo notranjost istrskega zaledja ter v obalne kraje v Istri in sosednji Italiji.

Mednarodno in športno letališče Portorož

Bazeni v Termah Palace

O gojenju svobode

Študentska založba

Američan Michael Novak je predstojnik katedre za religijo, filozofijo in javno politiko na American Enterprise Institute. Njegova knjiga *O gojenju svobode* s podnaslovom *Razmišljanja o moralni ekologiji daleč presega obrambo tržnih institucij*, saj ponuja celostno vizijo svobodne družbe v vseh njenih razsežnostih: politični, moralni in kulturni pa tudi gospodarski. Namen knjige je poudariti to širšo razsežnost Novakove misli z objavo različnih esejev o tem, »kako poskrbeti, da bo republika delovala«. Če je svobodna družba zmagala v razpravi s socializmom, ni zmagala v razpravi s sabo: če želimo ustvariti ali ohraniti svobodno družbo, je treba skrbno paziti na to, kar Novak imenuje »moralna ekologija«, saj lahko le tako preprečimo, da bi jo spridil moralni relativizem. V knjigi zbrani esei ostro kritizirajo moralni nered, ki demokratične družbe kljub njihovi izjemno veliki produktivnosti in svoboščinam ogroža z razkrojem družin, čedalje večjim kriminalom, in razbohoteno oblast, ki krni človeškega duha. Knjiga je izšla v zbirki *Claritas*, spremno besedo z naslovom *Uresničevanje demokracije, kapitalizma in krščanstva v Sloveniji* pa je napisal dr. Bojan Žalec.

Dalmatinske neveste

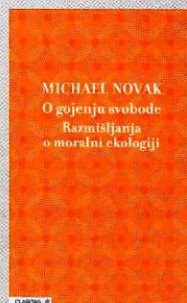
ZRS

Znanstvenoraziskovalno središče iz Kopra je v zbirki *Knjižnica Annales* izdalo knjigo Vilme Malečkar *Dalmatinske neveste*. Delo temelji na terenski etnografski študiji procesa ženskih ženinjskih migracij iz zadrškega zaledja (Ravni Kotari) v Brkine, ki se je začel v šestdesetih letih 20. stoletja in se končal z neodvisnostjo Slovenije. Šlo je za enostransko migracijo: iz perspektive kmečkih deklet iz zadrškega zaledja, ki so imele doma slabše možnosti za poroko, je bila poroka na brkinsko kmetijo – v razvitejšo kmečko okolje – precej sprejemljiva rešitev. Na drugi strani je bil tudi za brkinske kmečke sinove oziroma njihove starše – dediče kmetije – »uvoz« neveste iz Dalmacije s staljša nadaljevanja kmetije sprejemljiv, če doma ni bilo mogoče najti neveste.

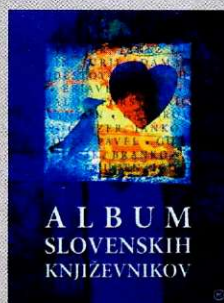
Album književnikov

Založba Mladinska knjiga

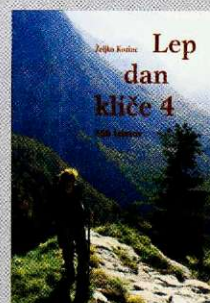
V *Albumu slovenskih književnikov* je predstavljeno več kot 200 najvidnejših slovenskih književnikov od Primoža Trubarja dalje. Album sledi načelu zapisovanja stvarnih podatkov o avtorju in njegovem delu, pri tem pa poudarja le bistvene, najpomembnejše biografske podatke in osrednja literarna dela. To podoba dopolnjuje slikovno gradivo s podobo pisatelja in njegove

1.

2.

3.

4.

vega domačega kraja ali s prikazom najzanimivejših in najlepših knjižnih izdaj. Sledijo kratki mnenjski zapisi poznavalcev ali samega avtorja. Zbrala in uredila jih je Aleksandra Lutar Ivanc, recenzirala in uvod napisala Helga Glušič.

Marijino življenje

Založba Kud Logos

Rainer Maria Rilke (1875–1926) je bil eden največjih pesnikov 20. stoletja. Ciklus pesmi *Marijino življenje* je sestavljal trinajst pesmi, ki jih je napisal leta 1912 (v istem času kot njegove znamenite *Devinske elegije*). Idejo za ciklus je pesniku dal prijatelj slikar, da bi skupaj izdala knjigo s podobami in pesmimi, vendar je Rilke pesmi potem tiskal samostojno. *Marijino življenje* je zaslovelo po uglasbitvi skladatelja Paula Hindemitha. Pesmi je pesnik navezal na več plasti krščanskega izročila, z drzno metaforično inovativnostjo, tako da ima bralec vtis, da gre za odmik od običajnega krščanskega verovanja. Vendar je Rilkejev zastavek globlji. Slovenski prevod je opravil Gorazd Kocijančič, ki je napisal tudi spremno besedo, s podobami pa ga je opremil slikar Jožef Muhovič.

Lep dan kliče 4

Založba Modrijan

Željko Kozinc velja za enega najboljših piscev izletniških poti. Njegova prva knjiga o poteh po različnih slovenskih krajih, izdana leta 1999, je čez noč postala knjižna uspešnica, enako pozornost pa sta doživeli tudi njegovi naslednji knjigi izletniških tur, *Lep dan kliče 2* (2001) in *Lep dan kliče 3* (2003). Zdaj je tu *Lep dan kliče 4*. Tudi tokrat je Kozinc izbor izletov posebej naklonjen manj znanim ali celo neznanim, vendar dostopnim in ne prenapornim izletniškim točkam. Avtor je nekaj več pozornosti namenil morda izraziteje obarvanim planinskim ciljem in različnim točkam, ki veljajo za zdravilne. Še vedno pa njegove opise v neponovljivem slogu prežemajo osebnostna doživetja in sproščeni kome-

tarji. Novih sto izletov je podkrepljenih z ugodnim preglednim zemljevidom in s številnimi manjšimi orientacijskimi zemljevidi, z natančnimi opisi dostopov, s seznamom bližnjih izletov in z mnogimi barvnimi fotografijami.

CD: Baltazar

Goga, Novo mesto

Zgoščenka glasbene zasedbe Baltazar band prihaja s sedemletno zamudo. Toliko let je namreč minilo od takrat, ko so člani zasedbe, ki se večinoma predstavljajo na zgoščenki, nehali sodelovati. Naslov zgoščenke *Šest poti* je simboličen, saj je pri njeni izdelavi sodelovalo šest glasbenikov izvirne zasedbe, na njej pa je predstavljenih šest skladb. Izpostavili bi skladbi *Odpleše* in *Škratno nebo*.

Dekle iz kleti

Založba Učila

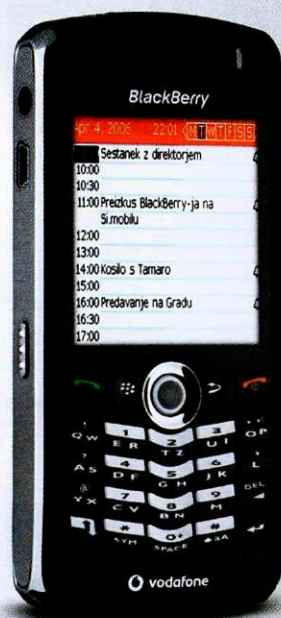
Potem ko je Nataschi Kampusch 23. avgusta 2006 po osmih letih ujetništva v navidez povsem vsakdanji avstrijski predmestni hiši uspelo pobegniti na svobodo, je njena zgodba svet navdala z grozo. Kako je preživela otroštvo, zaklenjena v klet? Kakšna mlada ženska je prišla iz te kleti? Kakšen človek je bil Wolfgang Priklopil, njen ugrabitelj, in kaj vse je zahteval od nje? Ker so minevali dnevi in tedni in ker televizijski intervju z Natascho radovednosti ljudi ni potešil, so se začela porajati nova vprašanja. Kakšen odnos sta imela ugrabitelj in njegova ujetnica? Zakaj je Natascha tako dolgo čakala, ko pa se zdi, da je tudi pred tem že imela možnost za beg? So Nataschini starši poznali Priklopila, preden je ugrabil njihovo hčer? Vprašanja radovednežev so neskončna. Še bolj neskončna je človekova strast po spekulacijah, ki pogosto ustvarjajo najbolj izkrivljena »vprašanja« in celo »ugotovitve«. Allan Hall in Michael Leidig, oba publicista, sta spremljala Nataschino zgodbo od začetka, ko je desetletnica izginila. V knjigi *Dekle iz kleti* sta se ob pogovorih z vsemi, ki so bili blizu dogajanju, zgodbi približala, kolikor je bilo to mogoče.

Raje ga zamenjajte za novega ...

paketi
Smart

... in začnite klicati ceneje!

STORITEV BLACKBERRY
ŽE ZA 4,75 EUR/MESEC.

BLACKBERRY® 8100 PEARL
170 €*

- telefon, email, WAP/WEB brskalnik in organizator
- EDGE
- Bluetooth™
- fotoaparati z 1,3 milijona točk, vgrajen flash in 5x digitalni zoom
- priložene stereo slušalke in 128 MB spominska kartica

* Cena 170 € (45,531,6 SIT) za BlackBerry® 8100 velja za nove naročnike, ob sklenitvi naročniškega razmerja na kateremkoli Smart paketu za najmanj 24 mesecev in hkratnem naročilu storitve BlackBerry®. Cena 4,75 €/meseč (1,138,29 SIT/meseč) predstavlja mesečno naročnino na storitev BlackBerry®. Osnovni in ne vključuje prenosa podatkov. Prenos podatkov v Sloveniji se obračuna po tarifi 0,00042 €/kB (0,10 SIT/kB), pri čemer je obračunski interval 10 kB. Prenos podatkov v tujini se obračuna po veljavni tarifi. Cena izlopa storitve BlackBerry® je 8,34 € (1,998,60 SIT). BlackBerry® iz Vodafona je zaščiten blagovna znamka, aparat ni na voljo s slovenskimi meniji. Poročilo telefona velja do 31.5.2007 oz. do razprodaje zaloga. Si-mobil si pridržuje pravico do spremembe cen. Vse cene vključujejo DDV. Dodatne informacije o ponudi BlackBerry® dlančnikov in uporabi ter ceni storitve BlackBerry®, tudi za obstoječe naročnike, dobite na www.simobil.si, 080 40 40 40 in na prodajnih mestih Si-mobil - Vodafone. Si-mobil d.d., Smartinska 134b, SI - 1000 Ljubljana.

Ujemi svet

Nagrada z reškega festivala

Lucija Horvat, foto: Barbara Čeferin/SMG

Katarina Stegnar je s 14. mednarodnega festivala malih odrov na Reki odšla z nagrado za najboljšo mlado igralko. Nastopila je v predstavi *Fragile* Slovenskega mladinskega gledališča v režiji Matjaža Pograjca.

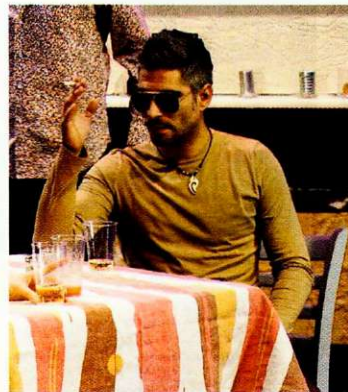
Tjaša (Katarina Stegnar) je prispela v Evropo kot žrtev trgovine z belim blagom.

Katarina Stegnar, ki je kot plesalka sodelovala s skupinama Betontanc in Foruklor, kot igralka pa med drugim v raziskovalnih in konceptualnih gledaliških projektih Sebastijana Horvata, Emila Hrvatina in Bojana Jablanovca, velja za inovativno in eksperimentalno igralko, o kateri so podeljevalci nagrade zlata ptica, ki jo je umetnica prejela za leto 2005, zapisali, da zanjo v umetnosti in gledališču ne obstaja nikakršna samoumevna senzibilnost ali nekaj, o čemer bi si ne bilo mogoče postaviti še enega vprašanja. Napisali so še, da »je njeno umetniško delo vedno zavezano konceptualni doslednosti, raziskovanju in inovativnim načinom uprizarjanja. Je igralka,

performerka, plesalka, izvajalka, ustvarjalka, umetnica torej, ki zelo dobro pozna širino in zahtevnost raziskovalnega in eksperimentalnega umetniškega dela«.

Reški festival Na 14. reškem festivalu malih odrov, ki ga je v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku odprla predstava Zagrebškega gledališča mladih S druge strane Bobe Jelčiča in Nataše Rajković, se je od 29. aprila v konkurenci zvrstilo 10 predstav iz sedmih držav. V strokovni ocenjevalni komisiji so bili igralci Voja Brajović, Helena Buljan in Vili Matula, režiserka in scenografka Meta Hočevar ter dramaturginja Željka Turčinović. Selektor reškega festivala je bil Hrvoje Ivanković. Konceptijsko

je dal poudarek predstavam, ki tematizirajo osamljenost, odtujenost in zavrženost posameznika ali majhnih skupin. Vse nagrade komisije – razen nagrade za najboljšo režijo, ki nosi ime Andjelka

Erik (Sebastian Cavazza)

Štimca – so poimenovane po reškem igralcu iz preteklega stoletja Veljku Maričiću. Andjelko Štimac pa je bil režiser v reškem HNK sredi in v drugi polovici 20. stoletja. Nagrada za scenografijo nosi ime pokojnega reškega scenografa Doriana Sokolića. Festival je bil ustanovljen leta 1994 kot Hrvaški festival malih odrov, ki je poskušal občinstvu predstaviti najboljše dosežke komornega gledališča na Hrvaškem, od leta 1999 dalje pa v svoj program vključuje tudi predstave iz tujine.

Druge nagrade Laskavi naslov najboljšje predstave 14. reškega mednarodnega festivala malih odrov je prejela predstava Samljeveninestao madžarskega gledališča Katona Jozsef v režiji Viktorja Bodoja. Nagrado za najboljšo režijo je prejel Alvis Hermanis za predstavo Sonja Novega riškega gledališča iz Litve. Za najboljša igralca so enakopravno razglasili Tamasa Keresztesa, ki je zaigral v predstavi Samljeveninestao, in Borisa Isakovića v predstavi Odumiranje, Ksenija Marinković, ki je igrala v predstavi S druge strane, pa je obveljala za najboljšo igralko. Strokovna ocenjevalna komisija je poleg tega za najboljšo epizodno igralko izbrala Anito Mančić v predstavi Cirkus historija. Nagrado za dramaturgijo si delita Nataša Rajković in Bobo Jelčič za predstavo S druge strane, za najboljšega scenografa je obveljal Bagossy Levente, najboljšo kostumografko pa Krisztina Berzsenyi, oba za madžarsko predstavo Samljeveninestao. Predstava Odumiranje Ateljeja 212 iz Beograda se je najbolj prikupila občinstvu, Gundarsu Abolinšu, ki je nastopil v naslovni vlogi v predstavi Sonja, pa je reški Novi list prisodil svojo nagrado mediteran za najboljšega igralca. **D**

Muzeji na prostem

Posočje je bogatejše za nov muzej na prostem. Bovško društvo 1313 je s pomočjo fundacije Poti miru v Posočju na Čelu nad vasjo Kal - Koritnica obnovilo avstro-ogrsko topniško utrdbo iz prve svetovne vojne. To je že tretji tovrstni muzej v Posočju, do konca leta se mu bodo pridružili še trije, vse pa bodo povezali s potjo miru, ki bo združila zgodovinske, naravne in arheološke znamenitosti od Loga pod Mangartom do Mosta na Soči. Topniško utrdbo na Čelu, ki leži 20 minut hoje nad vasjo Kal - Koritnica, so Avstrijci začeli graditi leta 1914. Bila je del obrambnega sistema pred morebitnim italijanskim napadom, saj se od tam odpira pogled na celotno bovško kotlino, vključno s cestami proti Vršiču in Predelu. Društvo 1313 je utrdbo, v kateri sta bila dva topova pa tudi kaverna in 400 metrov obrambnih strelskih rogov, v zadnjih letih očistilo in obnovilo ter preuredilo v muzej na prostem. V okviru fundacije Poti miru v Posočju so že odprli podobna muzeja

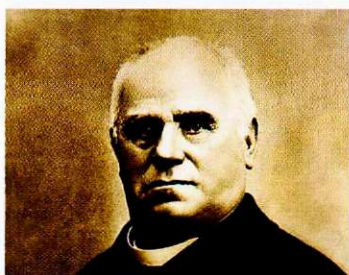
Topniška utrdba na Čelu

na avstro-ogrskih in italijanskih položajih iz prve svetovne vojne na Mengorah in Ravelniku. Letos bodo sledili muzeji na Kolovratu, Mrzlem vrhu in planini Zaprikraj nad Drežnico. Vse bodo vključili v pot miru, ki jo bodo slovesno odprli 30. junija v trdnjavi Kluz, ko bodo predstavili štirijezični vodnik in zemljevid poti. Ta bo povezala zgodovinske, naravne, kulturne in arheološke znamenitosti Zgornjega Posočja, prehoditi pa jo bo mogoče v štirih dneh. Sicer pa bo fundacija Poti miru v Posočju v Kobaridu še ta mesec odprla pisarno, kjer bodo obiskovalcem na voljo informacije o poti in muzejih na prostem. L. H.

Obudili spomin na Aljaža

Četrtega maja leta 1927 je umrl duhovnik, navdušen planinec, pisec, pesnik in skladatelj, predvsem pa zaveden Slovenec Jakob Aljaž. Ob 80. obletnici smrti znamenitega "triglavskega župnika" je bila v kulturnem domu na Dovjem, kjer je Aljaž dolga leta opravljal svojo duhovniško službo, slavnostna akademija s Slovenskim oktetom. Jakob Aljaž se je rodil 6. junija 1845 v Zavrhu pod Šmarno goro. Po končani gimnaziji v Ljubljani je leta 1866 na Dunaju začel študirati filozofijo, a je že leto pozneje vstopil v semenišče in se preselil v Ljubljano, kjer je končal študij teologije. Med

letoma 1871 in 1880 je bil kaplan in ravnatelj štirirazrednice v Trziču, nato je bil do leta 1889 župnik na Dobravi pri Kropi, od koder se je preselil v župnijo na Dovjem, kjer je ostal vse do smrti. Na glasbenem področju je bil Aljaž slogovno romantik in je komponiral izključno krajše zborovske skladbe. Najiskrenejše se je izpel v pesmih, ki izražajo domovinsko ljubezen in opevajo slovenske gore: Triglav, moj dom in Slovan, na dan. Dragocena je njegova vloga v razvoju slovenskega planinstva. Verjetno njegovo najbolj znano dejanje je odkup zemljišča na vrhu Triglava od občine Dovje na lastne stroške. Tam je 7. avgusta 1895 postavil stolp iz debele pocinkane pločevine. V obdobju tekmovanja slovenskih in nemških planinskih društev v Julijskih Alpah je tako Aljaž najbolj zaslužen, da je Triglav ostal slovenski in je še danes simbol slovenstva. Aljaž je odpiral in popravil tudi številne planinske poti ter pisal planinske spise. Pokopan je na Dovjem. L. H.

Duhovnik Jakob Aljaž

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 10. 5. 2007

19.30 Slovenska filharmonija: Ana Pesar Jerič, sopran, Jelena Boljubaš, klavir – klasična glasba

19.30 Mestni muzej: Irena Kavčič, flavta & Matic Smolnikar, kitara; Godalni kvartet Violonti – klasična glasba

19.30 Cankarjev dom: Orkester italijanske Švice

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

PETEK, 11. 5. 2007

19.30 Šentjakobsko gledališče: M. Bor: Vrnitev Blažonovih

20.00 MGL: Petr Zelenka: Zgodbe vsakdanje norosti

20.30 Cankarjev dom: Societas Raffaello Sanzio (Italija): Hej, punca! Hey Girl! – gledališka predstava

SOBOTA, 12. 5. 2007

19.30 Cankarjev dom: Folklorna skupina Tineta Rožanca z gosti – letni koncert

19.30 SNG Drama: Ivo Svetina: Ojdip v Korintu

20.00 Slovenska filharmonija: Mešani mladinski pevski zbor Veter Ljubljana

NEDELJA, 13. 5. 2007

17.00 Mini teater Ljubljana: J. Ribičič, Rokre, J. Souček: Miškolin – gledališko-lutkovna predstava

19.00 Cankarjev dom: Letni koncert zborov Škofijske klasične gimnazije in Zavoda sv. Stanislava

20.00 Ljubljanski grad: Adam Klemm Band – džez

PONEDELJEK, 14. 5. 2007

20.00 MGL: Kim Komljanec: Škart

21.00 Cankarjev dom: Dušan Teropišič: Sam v žepu; Branko Potočan: Območje za pešce – sodobni ples

TOREK, 15. 5. 2007

20.00 Ljubljanski grad: Renato Chicco kvartet – džez

20.00 Narodna galerija: Klasicizem na Slovenskem – klasična glasba

SREDA, 16. 5. 2007

20.00 Ljubljanski grad: Erik Marenčič trio – džez

20.00 MGL: F. Schiller: Spletkarstvo in ljubezen. Gostuje Prešernovo gledališče Kranj.

20.30 Križanke: Oliver Dragojević (Hrvaška) – pop

RADIO ZELENI VAL

93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Drkajva skupaj

Monika Maljevič

Umetnostna drsalca Chazz in Jimmy sta tekmeča, njuna tekmovalnost doseže vrhunec na olimpijskih igrah, kjer si delita – prvo mesto! Neprijetnemu dejstvu sledi pretep.

Disciplinska komisija jima za vse življenje prepove drsati med posamezniki. Tri leta kasneje se nekdanja sovravnika spet srečata in po spletu nenavadnih okoliščin odločita, da bosta znova stopila na drsalke, vendar morata zaradi kazni to storiti kot prvi moško-moški drsalni par v zgodovini tega športa. Naloga zблиžanja mačističnega Chazza in pomehkuženega Jimmyja je seveda uvod v niz zabavnih katastrof.

Noben drugi šport ni tako lep kot umetnostno drsanje parov. Dober rezultat je kombinacija moči, spretnosti in miline, poguma in umetnosti, mišic in prefinjenosti. Na svetovno prvenstvo vedno pridejo le najboljši in vsa ta tekmovalna so rezervirana za smetano umetnostnega drsanja. No, vsaj doslej so bila ...

Ko mačo Chazz Michael Michaels (Will Ferrell) stopi na led, izpod njegovih drsalok pršijo zameti kristalčkov, okoli drsalščica pa vrečijo trume navdušenih oboževalk.

Edini, ki se lahko kosa z njim (vsaj na ledu, če že v ženskih srcih ne), je zagnani nekdanji čudežni otrok Jimmy MacElroy (Jon Heder). Osirotili fantič, ki je že v otroštvu na zamrznjenem ribniku ob sirotišnici izvajal težke figure, se je kmalu znašel v svetu, ki ga zapolnjujejo neskončni treningi.

Michaels in MacElroy sta se že nekajkrat potegovala za zlato in se bojevala za prevlado na ledeni ploskvi, toda njuno zadnje srečanje na svetovnem prvenstvu je sodu izbilo dno. Dolgoletno rivalstvo se konča s skrajno primitivnim pretepom. Spor seveda ne mine brez posledic. Zlato, ki sta si ga delila, jima odvzamejo in jima dosmrtno prepovejo tekmovali.

Zdaj, tri leta in pol pozneje, še vedno iščeta svoj prostor pod soncem in poskušata živeti brez drsanja, ki jima je pomenilo vse. Michaels je postal zapit zabavljač,

Blades Of Glory

Režija: Josh Gordon, Will Speck

Scenarij: John Altschuler in Craig Cox

Produkcija: Marty Ewing, Ben Stiller, Stuart Cornfeld

Igrajo: Will Farrell, Jon Heder, Will Arnett, Amy Poehler, Jenna Fischer, William Fichtner, Craig T. Nelson, Romany Malco

Premiera: 10. 5. 2007

Distribucija: Karantanija Cinemas

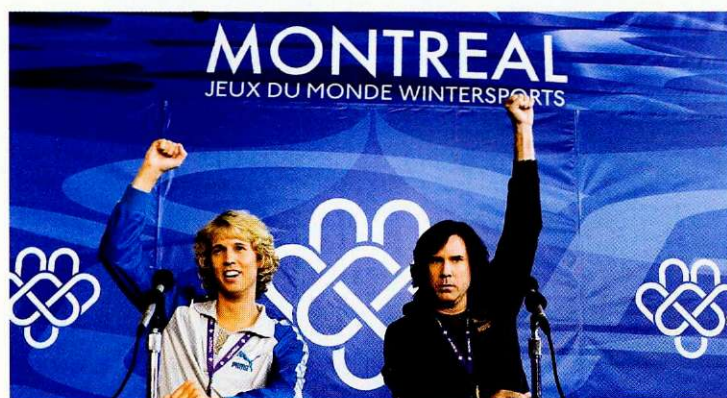
Opomba v zvezi z naslovom filma: iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika: **drkati** -am nedov. (r) zastar.; 1. večkrat zdrsniti, zdrkniti: potne kapljice so mu drkale po čelu; 2. drsati se: gledala je, kako fantje drkajo po ledu; otroci so se hodili na potok drkat. Pojasnilo glede prevodov filmskih naslovov: prevod filmskega naslova je izbira distributerja in ne prikazovalca.

ki se preživlja kot zlobni čarovnik v otroški drsalni reviji, MacElroy pa prodaja športno obutev.

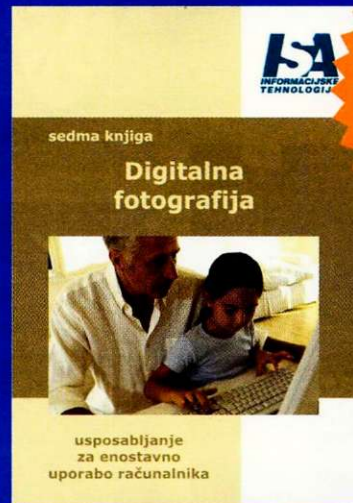
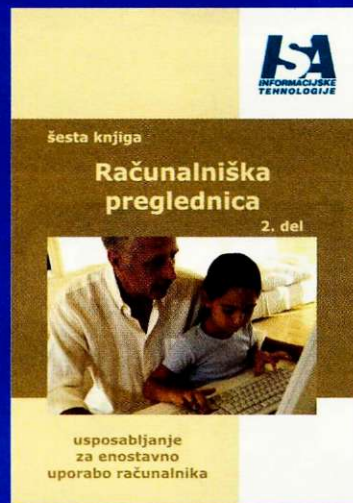
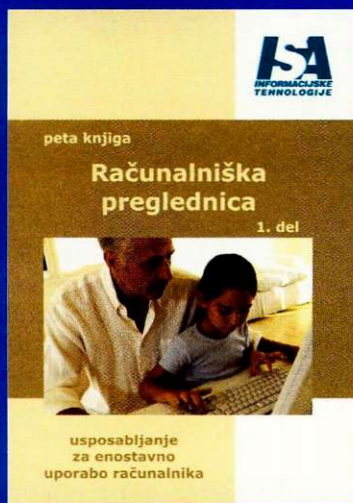
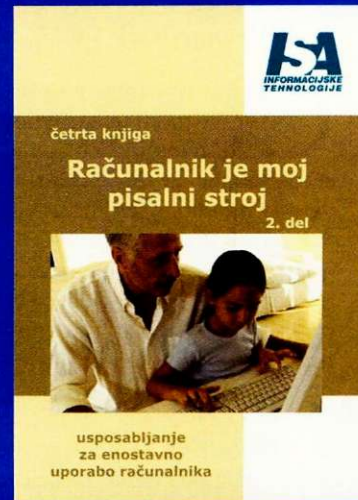
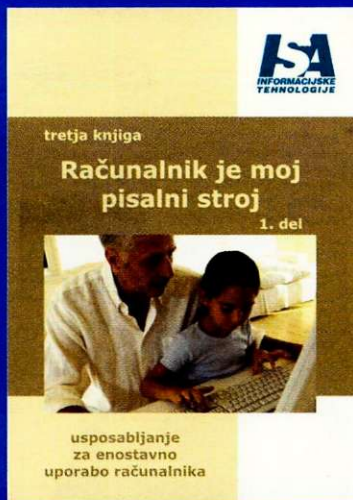
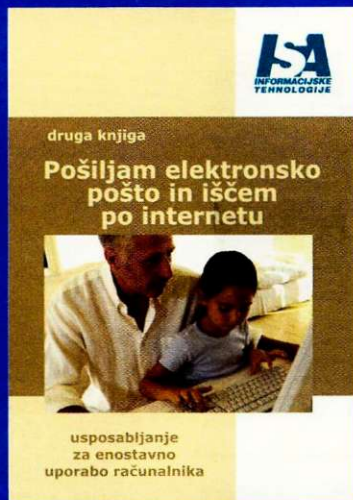
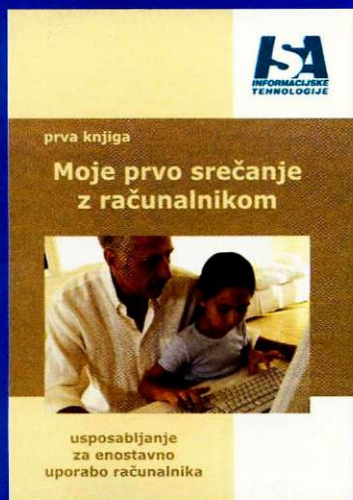
Tedaj pa se jima nasmehne sreča. Jimmyjev veliki oboževalec in nekdanji zalezovalac najde luknjo v sistemu. Odkrije način, kako lahko oba nekdanja šampiona znova zablestita v tekmovalnem športu, vendar morata zato pozabiti na nekdanje razprtije in postati prvi moški par v umetnostnem drsanju v zgodovini tega športa – če bo seveda šport to prenesel.

Športni muzikal Za začetek je treba zapisati, da film ni samo komedija, v kateri se izkaže kopica talentov, ki jih poznamo že iz filmov in s televizije. Kljub komičnim in včasih skoraj parodičnim trenut-

kom je to tudi športni film, ki razkriva vso lepoto in težke trenutke umetnostnega drsanja. Filmska ekipa se je dela lotila, kot bi snemali muzikal na ledu. Pri tem jim je bil šport izziv in jim je postavljali hude omejitve. V filmih, kjer nastopajo superjunaki, lahko le-ti letijo in se gibljejo na številne neizvedljive načine, pa je prizor še vedno verjeten, saj tovrstnega gibanja v resničnem življenju ne poznamo. Umetnostno drsanje pa poznamo vsi. Radi ga spremljamo, in tudi če nas ta šport ne zanima pretirano, vemo, kakšne piruete in skoki so v resnici izvedljivi in kaj je preprosto nemogoče. Igralci so morali delovati usklajeno, elegantno, sicer film ne bi bil komedija, temveč parodija, tega pa niso želeli. **D**

Zbirka priročnikov za enostavno uporabo računalnika

**VSAKO
SREDO
ZA SAMO
4,15 EUR**

Ob nakupu Večera si lahko zagotovite priročnike:

- 9. 5. Moje prvo srečanje z računalnikom
- 16. 5. Pošiljam elektronsko pošto in iščem po internetu
- 23. 5. Računalnik je moj pisalni stroj, 1. del
- 30. 5. Računalnik je moj pisalni stroj, 2. del
- 6. 6. Računalniška preglednica, 1. del
- 13. 6. Računalniška preglednica, 2. del
- 20. 6. Digitalna fotografija

NAGRADNO ŽREBANJE

Kupci in naročniki kompletov sodelujete v nagradnem žrebanju za nagrade:

- 1. LCD-monitor 17"
- 2. brezžična miška
- 3.-7. USB-ključek

VEČER

www.vecer.com/trgovina

Naročniki Večera lahko knjige naročite ob delovnih dneh po telefonu 02 23 53 326, 02 23 53 322 ali 02 23 53 500, e-pošti knjiga@vecer.com, ali na naslov ČZP Večer, 2504 Maribor. Knjige-je vam bo prinesel raznašalec, plačilo bo po položnicah za Večer.

Razlika je v zadku

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Audi A3 sportback 1,6 FSI attraction

Čeprav so karavani še vedno v modi in znajo biti tudi zelo privlačni, pa je Audi, ki mu na tem področju ne moremo oporekati izkušenj, na cesto postavil še nekaj drugačnega. Manjšega, še vedno uporabnega, na pogled zelo privlačnega, z odličnimi voznimi lastnostmi in pomenljivim imenom – A3 sportback.

Ni le podaljšek Res je, v bistvu gre le za podaljšano različico modela A3, vendar na račun večje prostornosti in dodanega para vrat, hkrati pa tudi za zanimiv model, ki ravno prav odstopa od drugih avtomobilov. Koncept so že načeli pri Mazdi in se je izkazal za zelo zanimivo

kombinacijo, ki sedaj navdušuje tudi kupce takšnih audijev. Mešanica dinamičnih kombijevskih in kupejevskih karoserijskih potez, kot jim pravijo pri Audiju, se odraža z ravno strešno linijo in s proti kratkemu zadku dvigajočimi se boki, ki so krivi za slabo preglednost nazaj, ampak nekaj šteje tudi videz. Za športni zadek brez prask si bo pač treba omisliti še parkirni senzor. Prirastka dolžine je v primerjavi s trivratnim A3 68 milimetrov, kar pomeni, da je opazno več prostora za noge potnikov na zadnji klopi, prtljažni prostor pa požre 20 li-

trov več prtljage. Na novo obliko maske ste se verjetno že navadili, dejstvo pa je, da je zelo opazna in prepoznavna, tako da sedaj audiji bolj izstopajo od drugih avtomobilov na cesti, kar je tudi želja marsikaterega kupca. Sploh če si omisli avto z malce višjo ceno.

Kakovost se pozna K osnovni opremlitvi, ki ni najbolj bogata, lahko dokupite še precej dodatne; alučetvice zunaj, odlični radio 'concert', predvsem pa lita platišča, saj se kolesni pokrovi ne podajo avtomobilu tega ranga. Kljub visokim cenam pa je sportback še vedno cenejši od najbližje konkurence in še vedno brezhibno izdelan. Obdelava materialov je na pričakovani ravni, o brezhibni sestavi in sami kakovosti morda včasih zbuja dvom kakšen ropot iz ozadja armaturne plošče. Večini bo všeč počutje, ki daje pravi občutek varnosti in dobre izdelave. Volanski obroč je z debelino in usločenostjo za roke in palce odličen, servoojačevalnik pa med

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	AUDI A3 SPORTBACK 1,6 FSI
vrsta motorja	štirivaljni, vrstni, bencinski,
	4 ventili na valj
prostornina v ccm	1595
moč v kW (KM) pri vrt./min	85 (115) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	155 pri 4000
menjalnik	ročni, šeststopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4286 x 1765 x 1423
medosna razdalja v mm	2578
prtljažnik v litrih	370/1120
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1265 (560)
največja hitrost v km/h	196
pospešek 0-100 km/h v s	11,1
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,8/5,3/6,6
poraba na testu v l/100 km	11,2
cena vozila v EUR	22.560

trim menjavanjem smeri lahko sportback kar prehitro zapleše z zadkom. Seveda se dovolj hitro vmeša ESP, da ne bi koga zaskrbelo. Večini bo malo trše podvozje verjetno všeč, najde pa se tudi kupec, ki bo raje doplačal za mehkejšo podvozje.

Vsakomur po meri Voznik se za volanom odlično znajde, saj sta volanski obroč in sedež izdatno nastavljiva, tako da udobno sedijo tudi višji. Za tiste z občutljivimi hrbtenicami bo morda premajhna ledvena opora, ki se žal ne da nastavljati, sicer pa sedež odlično objame telo in ga trmasto drži tudi v hitrih ovinkih. Prostorninsko najmanjši agregat v ponudbi ima 1,6 litra in napreden sistem neposrednega vbrizgavanja goriva FSI, ki naj bi obljubljal nižjo porabo in čistejši izpuh. Ravno pri prvi so zadeve vprašljive. Če ste zahteven voznik, poraba ne bo prav nič nizka, nasprotno, lahko preseže celo enajst litrov kot na testu, ker mora motor delovati v režimu, ko vozniku ponuja več zmogljivosti. Z veliko odrekovanja pa je mogoče doseči tudi tovarniške številke. Sicer gre za tih stroj, ki nima težav z vrtenjem v visoke vrtiljaje in ki ponuja povsem spodobne zmogljivosti velikosti karoserije. Še dobro, da ima menjalnik šest stopenj, ki so lahko bolj na kratko izračunane, sicer bi pomanjkanje navora že lahko motilo zahtevnejše kupce. Če je takšen audi odličen kompromis športnega počutja in uporabnosti, je še pomembnejše, da z imidžem, ki ga znamka ima, zna ugajati svojim lastnikom. **D**

boljšimi, saj kljub elektronizaciji, ki sicer obljublja nižjo porabo, a v večini primerov poslabša občutek, voznika dobro zalaga z informacijami. Podvozje se je izkazalo že pri drugih modelih koncerna Volkswagen, saj na njem temelji kopica modelov. S trikotnimi vodili spredaj in štirivodilno premo zadaj je vodljivost zelo dobra, lega na cesti pa varna, čeprav med hi-

Novici

OPEL ANTARA Če želi avtomobilski izdelovalec svojo blagovno znamko prenoviti in približati mladim, mora preprosto ponuditi nekaj novega. Segment vozil 'crossover' raste v Evropi najhitreje in nismo presenečeni, da se Opel odpravlja tja, kjer so dolgo kraljevali izdelovalci z Daljnega vzhoda. Z antaro sedaj sami želijo na avtomobilski Olimp. Na voljo so štirje različni motorji. Dva dizla z enako dvolitrsko prostornino, bencinski agregat s štirimi valji in 2,4 litra prostornine ter bencinski šestvaljnik V-oblike z 227 konjskimi močmi. Močan antarin adut je vsekakor obsežna serijska oprema, ki vključuje pogon na vsa štiri kolesa z nadzorom nad zdrsanjem koles. Oblika je ustroj različnih kontrastov; dinamična in športna, robustna in klasična hkrati. Če je letošnji načrt prodaja okoli 120 vozil, naj bi kar 90 odstotkov te pogače vzela različica z močnejšim dizelskim motorjem, katere cena se začne pri 31.430 evrih, osnovno z bencinskim motorjem pa lahko domov odpeljete za 27.530 evrov.

BMW CONCEPT CS Pri BMW so predstavili svetovno javnost in predstavili študijo prestižnega predstavnika razreda GT z legendarno oznako CS, ki je izvedena v štirivratni maniri v skladu z zadnjimi modnimi trendi. Oznaka 'CoupeSport' se je na kupejih znamke BMW prvič pojavila že v zgodnjih šestdesetih letih preteklega stoletja. Prestižni bavarski kupe z dolžino 5,10 metra kljub svoji velikosti deluje zelo skladno. Potovalnik iz Münchna je namenjen le štirim potnikom, kar dokazuje tudi namestitev centralne konzole, ki se razteza po dnu potniškega prostora in pregradi prostor med potnikom v drugi vrsti. Vsak izmed enojnih sedežev v športno in elegantno urejeni notranjosti je opremljen s pregibnim 'ovratnikom', ki omogoči individualno uresničitev želja po zabavi in komunikaciji. Premagovanje dolgih razdalj s takšnim avtomobilom bi štirim potnikom nedvomno zagotovilo veliko užitkov, vprašanje o vrsti ter moči pogonskega agregata pa ostaja BMW-jeva skrivnost. Lepotec, ki je bil predstavljen v Šanghaju, počiva na 21-palčnih kolesih.

GARMIN zūmo 550 za motoriste

GPS NAVIGATOR ZA MOTORISTE

- Na dotik občutljiv zaslon s posebno velikimi ikonami in meniji - pripravljen za uporabo v rokavicah, robusten in vodotesen (IPX7)
- Brežžična tehnologija Bluetooth omogoča poslušanje glasovnih napotkov v združljivi Bluetooth celadi in hkrati prostotočno telefoniranje v povezavi z mobilnim telefonom
- Priložen motorni anti-vibracijski nosilec s pritrdilnim zaklepom za varno pritrditev naprave na motor in avtomobilski nosilec z vgrajenim zvočnikom
- Prednaložena cestna kartografija Evrope
- Možnost namestitve uporabniških točk, vključno s prometnimi radardi
- Izmenjava, pregled sledi in poti na Google Earth
- Vgrajen MP3 predvajalnik in pregledovalnik JPEG slik (veča za 50 kartico omogoča radijskega pomnilnika in izmenjavo podatkov)
- Funkcija Garmin Lock - zaklepanje naprave

www.garmin.si

► ► ► be guided by

GARMIN

Pravilna obutev – zdrave noge

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

Pogosto nas pri nakupu obutve vodi zunanji videz čevljev. Pomembno se nam zdi, da je čevljev privlačen in moden. Toda nakup obuvala je opravilo, ki se mu je treba posvetiti, saj je od tega, kar nosimo na nogah, odvisno naše zdravje.

Ste postali žrtve mode?

Slabi čevlji lahko povzročijo manjše, a precej zoprne neprijetnosti, na primer žulje. Poleg tega se lahko pojavijo resnejše težave: obolenja ven, skle-pov in celo hrbtenice. Zato sta dve pravili za izbiro obutve zelo preprosti: ne skoparite in se raje odpovejte lepim, a neudobnim čevljem. Novih čevljev ne smemo kupovati jutraj. Zvečer noge navadno narahlo otečejo in čevlji, ki so bili kupljeni jutraj, se lahko izkažejo za tesne ali celo premajhne. Pri izbiri se prepričajte, ali so vam čevlji zares prav, ali se

tesno oprijemajo noge in je hkrati ne stiskajo. Tesni čevlji lahko izzovejo motnje krvnega obtoka, vraščanje nohtov ali izkrivljanje prstov, zato jih raje ne kupujte v upanju, da se bodo med nošenjem raztegnili. Seveda pa ne smemo nositi niti prevelikih čevljev, v katerih noga »pleše«. Zaradi takšnih čevljev lahko dobimo žulje, mišice pa so ves čas napete.

Merjenje čevljev Pri merjenju vedno obujte oba čevlja in se sprehodite. Med hojo morate s prsti na nogi narahlo čutiti konec

čevlja, vendar pa se vanj ne smete opirati. Izbirajte obutev z dovolj mehkim in gibljivim podplatom. Pripognite čevlje v rokah. Pri kvalitetnih čevljih se podplat rahlo zvije, vrh čevlja pa se pri tem ne deformira preveč. Z zelo

tankim podplatom je mogoče hoditi samo po gladkih tleh in sprehod v takih čevljih bi komajda lahko imeli za prijetnega, saj se skozi tanke podplate čuti vsak kamenček. Za vsak dan je bolje izbirati čevlje s široko peto, ki ni previsoka. Tudi visoka peta lahko škoduje nogam.

Visoka peta Visoka peta ni škodljiva samo za sprednji del stopala, ampak tudi za sprednji in zadnji del. Težava je v tem, da se obremenitev stopala med nošenjem čevljev z visokimi petami razporeja povsem nefiziološko. Nekateri deli stopal so preveč obremenjeni, drugi pa preveč razbremenjeni. Poleg tega je vsak korak v visokih petah udarec po hrbtenici, kar se kaže v osteohondrozi, krušenju vretenčnih diskov, to pa povzroča bolečine v hrbtenici brez razloga. Zato je priporočljivo nositi pete, ki so visoke največ štiri centimetre. Nedvomno lahko kdaj pa kdaj obujemo čevlje z 12-centimetrovskimi petami, vendar naj taka obutev ne bo vsakdanja. Priporočljivo je tudi, da bi vsaka obutev imela vložek ali polvložek. Naloga vložka je, da zadržuje nogo in preprečuje njeno drsenje v čevlju.

Za vročino in mrz Najboljši izbor obutve za vsako sezono je kakovostna obutev, izdelana iz naravnega materiala, ki ne ovira dihanja kože. Priporočljiva je obutev iz naravnega usnja, semiša in tekstila. Tekstil je v tej sezoni tudi moderen. Obutev iz umetnega usnja lahko škoduje zdravju, posebej če je iz

Otroku do petega leta priskrbite ortopedske čevlje.

njega narejena poletna obutev. Pod vplivom visokih temperatur začnejo različne kemične sestavine tega materiala, na primer barvila, reagirati s kožo na nogah, poleg tega taka obutev ni prepustna za zrak, zato se lahko razvijejo glivice. Če vseeno kupujete obutev iz umetnih materialov, se prepričajte, da je usnjen ali tekstilen vsaj vložek. Za ohranjanje zdrave kože na nogah je posebej pomemben material, s katerim prihaja noga najprej v stik. Vložek v čevlju pa mora poleg tega vpijati tudi neprijetne vonjave in vlago ter ubijati bakterije, zato je pomembno, da je prepojena z antibakterijskim sredstvom. Ne pozabite, da se naravni materiali v nasprotju z umetnimi, obnosijo in dobijo obliko stopala. Ko boste kupovali poletno obutev, računajte tudi s tem, da stopala v vročini rahlo zatečejo. Poleti se je bolje odpovedati lakastim čevljem, ki slabo prepuščajo vlago in zrak. V lakastih čevljih se lahko odpravite na kakšno slovesnost, toda za vsak dan si le privoščite odprte sandale

iz naravnih materialov. Za pomlad in jesen je pomembno, da čevlji ne prepuščajo vode in da hkrati pustijo nogam »dihati«. Če se čevlji za prehodni letni čas zapenjajo z zadrgo, se le-ta ne sme začeti prenizko, sicer si boste ob kakem nalivu zmočili noge. V nasprotju s poletnimi čevlji se škornji ne smejo pretesno prilegati nogi, saj jih ne boste nosili brez nogavic. Pri zimskih čevljih ali škornjih so zelo pomembni podplati, ki morajo biti dovolj debeli in s protektorjem proti drsenju. Pomembno je, da so podplati zimskih čevljev gumijasti. Tople noge najlažje ohranimo v usnjeni obutvi, podloženi z naravnim krznom.

Žrtve mode Nedvomno bi bila vsaka ženska rada modna in elegantna. Obutvena industrija ponuja celo vrsto načinov, da bi bile noge videti lepše oblikovane in daljše: visoke, koničaste pete, ozke konice čevljev, zadebeljeni podplati. Zagotovo so noge v takih čevljih videti lepše, ali so takšni čevlji zdravi in varni, pa

je drugo vprašanje. Da so visoke pete škodljive, smo že zapisali, čevlji z zadebeljenimi podplati ali s končastimi petami pa tudi niso priporočljivi, saj si v njih lahko prav grdo zvijemo nogo. Poleg tega je v takšnih čevljih zelo težko voziti avtomobil. Peta se lahko zatakne ob predpražnik in moti pri prestavljanju noge s pedala na pedal, zaradi zadebljenega podplata pa ni mogoče pravilno čutiti moči pritiska noge na pedal. Še ena modna muha

Če nosite pretesne čevlje, lahko pride do deformacije stopal.

je zelo priljubljena pri ženskah – to so koničasti čevlji. Takšni čevlji stiskajo prste, da so zato preveč tesno skupaj, posledica pa so vsaj žulji in otiščanci, če že ne poškodbe in deformacije prstov.

Otroška obutev Pomembnejše od lastnega zdravja je lahko le zdravje otroka. Nepravilno izbrana obutev za otroka je nevarna ne le zaradi neudobja, ampak tudi zato, ker mora biti za otroške noge v času rasti na razpolago dovolj prostora, sicer se lahko razvijejo ploska stopala. Otrok ne sme nositi prevelikih čevljev pa tudi tesni ne smejo biti. Zaželen je trd, reb-rast podplat, zimska, spomladanska in jesenska obutev mora biti visoka. Tudi čevlji za otroke do starosti petih let naj bodo iz naravnih materialov ter ortopedski predvsem zaradi preprečevanja deformacij stopal in omogočanja pravilnega razvoja nog. **D**

NAJBOLJŠI GLASBENI
MIKS
ZA VSO SLOVENIJO

Dajte radio
na glas ob 7:07

102.4, 103.7
RADIO CENTER

RADIO **CENTER**
Najboljše glasbeni miksi za vso Slovenijo

America's Cup

Kristijan Stranščak, foto: arhiv Demokracije

America's Cup ne velja le za najprestižnejšo lovoriko v jadraniu, ampak je najstarejše športno tekmovanje nasploh. Po več kot 150 letih je švicarski jadrnici Alinghi to znamenito lovoriko končno uspelo spet pripeljati v Evropo.

Dvoboji v t. i. Match Raceu so zelo zanimivi.

Tekmovanje za pokal 100 gvinej, kot se je sprva imenovalo, je 22. avgusta leta 1851, ob svetovni razstavi, prvič organizirala angleška kraljica Viktorija. V jadralni meki, angleškem mestu Cowes na južni angleški obali, je bil start in cilj regate, ki je potekala okoli otoka Wight. Zmagovalka regate je bila ameriška jadrnica America, ki je porazila številno floto njenega veličanstva. Od leta 1931 lokalni jadrni klub znova organizira flotno regato okoli otoka Wight. Regata pa danes velja za najštevilnejšo na svetu. Pokal v obliki starega srebrnega čajnika je jadrnica America odpeljala v domaći New York. Po šestih letih, leta 1857, ga je edini še živi član posadke George L. Schuyler podaril New York Yacht Clubu in z njim sklenil posebno darilno pogodbo, tako imenovani Deed of Gift.

Ta dokument je še danes podlaga tekmovanj za America's Cup, kot se tekmovanje od takrat imenuje po jadrnici, ki ga je osvojila prva.

»Deed of Gift« določa, kakšna mora biti jadrnica, kdaj so lahko regate, koliko časa mora preteči, da lahko klub izzivalca izzove klub branilca, javno se mora vedeti, kdo je lastnik, ime jadrnice, oblika in vse mere, za katere pa seveda veljajo nekatere omejitve. O datumu tekmovanja, regatnih poljih, potrebnem številu zmag, pravilih in vsem drugem se klub izzivalca in klub branilca pokala dogovorita. Takšen dogovor se danes imenuje »America's Cup Protocol«. V različnih obdobjih so se pojavljala tudi različna tolmačenja »Deed of Gift«. V današnjem času po tolmačenju New Zeland Yacht Squadrona velja, da se smejo uporabljati vodni bazeni za simulacijo plovbe na modelih

in vetrni tuneli tudi zunaj domovine. Prav tako se smejo uporabiti tuji materiali, za katere v domovini ni ustreznih izdelovalcev. Na ta način poskušajo tudi klubom iz manjših držav omogočiti dostop do visokih tehnologij in s tem enakopravnejše možnosti pri projektiranju in graditvi bark. Dogovori med branilci in izzivalci so bili skozi čas različni. Moč vsiljevanja svojih zahtev pa je bila predvsem v začetku na strani branilcev pokala.

Prvi izzivalci Prvi izzivalec je bil Londončan James Ashbury, ki je tudi prvi uporabil izraz America's Cup. Svoj izziv je poslal New York Yacht Clubu (NYYC) leta 1868, tekmovanje pa je bilo organizirano leta 1870. Takrat se je Ashburyjeva Cambria pomerila s celo floto domačih jadrnic, med katerimi je prva prijadrala v cilj

jadrnica Magic in obranila pokal. Ashbury je naslednjič poskušal pokal osvojiti že leta 1871. Posebej za to tekmovanje je zgradil novo jadrnico Liovonion. V pogajanjih z NYC je dosegel, da je le ta lahko branil pokal s »samo« štirimi jadrnicami. Ashbury je regato znova izgubil. Ker je menil, da tekmovanje enega proti štirim ni pravično, se je odrekel nadaljnjim poskusom osvojitve pokala. Naslednji izzivalci pa so dosegli, da je tudi branilec America's Cupa lahko nastopil le z eno jadrnico, kar je pomenilo začetek sodobnih regatnih dvobojev (match race). Leta 1899 se je na regatnem polju pred New Yorkom pojavila jadrnica Shamrock. Njen lastnik je bil sir Thomas Lipton, Irec iz Glasgowa, ki je kot petnajstletnik pobegnil v Združene države Amerike ter tam kot trgovec in strokovnjak za

marketing obogatel in postal milijonar. Leta 1898 mu je kraljica Viktorija podelila angleški plemiški naslov. Kot lastnika mnogih hitrih jadrnic, ki jih je uporabljal za prevoz čaja, ga je za športno jadranje navdušil angleški princ Edvard VII. in sir Thomas Lipton si je kmalu zadal nalogo osvojiti pokal Americe. Na njegovo žalost pa mu to nikoli ni uspelo.

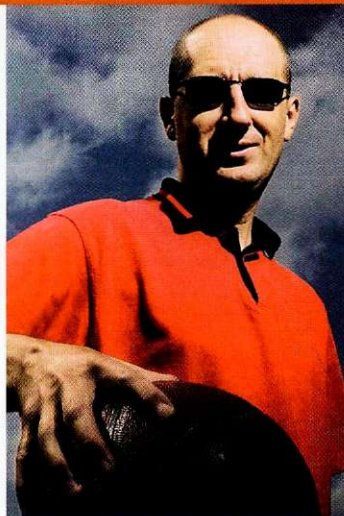
Mister America's Cup Leta 1970 so bile uvedene kvalifikacije izizvalcev. Kvalifikacije izizvalcev je prvič leta 1983 finančno podprla pariška hiša Louis Vuitton po kateri se danes tudi imenuje Louis Vuitton Cup. Prva dobitnica pokala Louisa Vuittona je postala avstralska jadrnica Avstralia II z Johnom Bertrandom za krmilom. Avstralska barka z revolucionarno krilato kobilico je v dvoboju proti Connerjevi Liberty že izgubljala z 1:3, na koncu pa zmagala s 4:3. Tako se je končalo 132-letno obdobje, ko je bil pokal v lasti New York Yacht Cluba in njegovih članov. Leta 1987 je Dennis Conner, ki je takrat jadrni klub iz San Diega, z lahkoto zmagal in pokal pripeljal nazaj v ZDA. V najbolj nenavadnem dvoboju v zgodovini tega tekmovanja leta 1988 ga je s katamaranom Stars & Stripes znova obranil. Takratni izizvalec, Novozelandski sir Michael Fay, ki je nastopil z ogromnim enotrupcem, se je pritožil nad uporabo katamarana in nastal je sodni spor, ki se je vlekel nekaj let. Kot posledica tega spora

je nastal nov jadrni razred International America's Cup Class (krajše IACC). Z jadrnicami tega razreda na tekmovanjih za America's Cup in Louis Vuitton Cup tekmujejo še danes.

Dennis Connerja, danes 60-letnega moža, imenujejo Mr. America's Cup. Prvič je nastopil leta 1974. Nihče še ni zmagoval in izgubljal ameriškega pokala kot on. Je edini Američan, ki ga je izgubil kar dvakrat (1983 in 1995). Štirikrat (1974, 1980, 1987 in 1988) pa je zmagal. Sodeloval je še leta 1992, vendar je izpadel med izločilnimi dvoboji branilcev pokala, ter leta 2000 in 2003, ko je izpadel med izločilnimi boji izizvalcev.

Prestizna trofeja v Evropo Ko je že vse kazalo, da so Novozelandski postali nova velesila v pokalu Americe in da bo ta ostal še kar nekaj časa v Aucklandu, pa je njihova ekipa začela razpadati. Skipper Russel Coutts je z nekaj najboljšimi možmi le nekaj mesecev po osvojitvi pokala leta 2000 prestopil v novoustanovljeno švicarsko ekipo Alinghi. Novozelandskem je ostal le konstruktor Tom Schnackenberg in drugi skiper Dean Barker. Novi švicarski ekipi je uspelo prepričljivo osvojiti pokal Louisa Vuittona (5:1 v finalu proti Oracle BMW iz San Franciscu), nato pa še America's Cup, ki so ga dobili kar s 5:0. V dvoboju z Novozelandski so Švicarjem obilno pripomogle tudi tehnične težave branilcev, saj so le-ti morali kar dvakrat odstopiti (zlomljen bum v prvi regati in zlomljen jambor v tretji), v zadnji, odločilni regati pa so zlomili tangun in ga nadomestili z rezervnim. Tako se je America's Cup po 152 letih v spopadu med učiteljem Russlom Coutsom in učencem Deanom Barkerjem znova vrnil v Evropo, in to v državo, ki nima morja.

Ta čas potekajo kvalifikacije za pokal Louisa Vuittona v Valenciji. Mesto si je izbral branilec naslova Alinghi. V teh dvobojih sodeluje 12 jadralskih klubov s svojimi jadrnicami, med njimi pa je po mnogih bojih ostal samo eden, ki se bo čez približno dva meseca v petih regatah pomeril z branilcem Alinghijem. Lahko samo upamo, da bo trofeja ostala v Evropi. **D**

Diego je eden

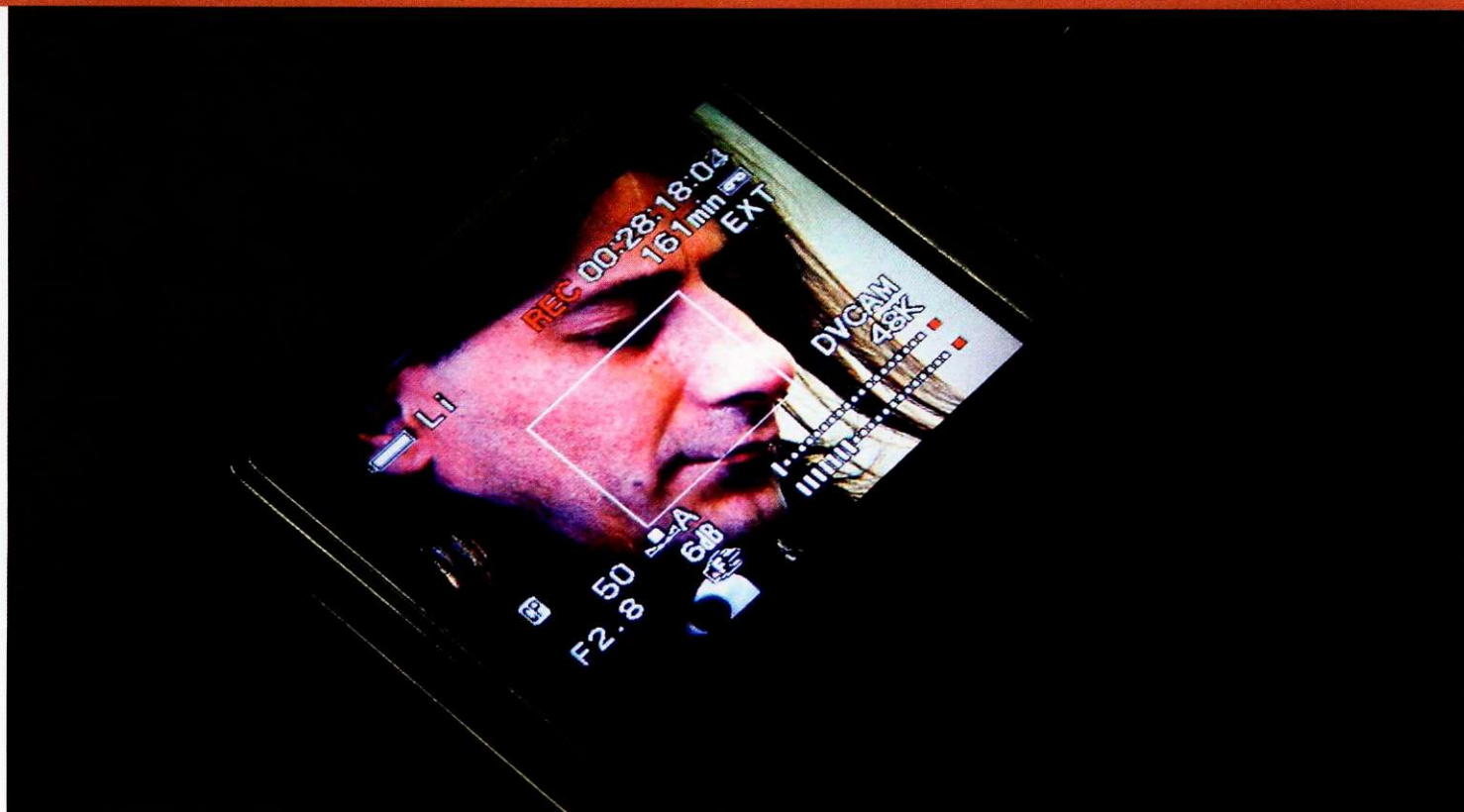
Esad Babačić

Eden tistih, ki nenehno dokazujejo, da je šport večji od življenja, je gotovo Diego Armando Maradona, ki je odigral še eno veliko tekmo s svojim zdravjem.

Po vseh obiskih klinik in različnih aferah se njegova karizma ni prav nič zmanjšala. Diego je nogometno božanstvo, ki ga je težko primerjati s še aktivnimi igralci, še posebej z najmlajšimi, ki šele lovijo vozovnico za večnost. Z iskanjem njegovega naslednika je tako nekako kot z izumljanjem novega Jordana; veliko jih je, ki so se mu približali, toda nihče se ga še ni dotaknil. Mali zeleni ni tako velik le zato, ker je igral nogomet za bogove, temveč predvsem zaradi svoje nore zgodbe. Kdor ga bo hotel preseči, bo moral pokazati tudi svoj človeški obraz, ne le virtuoznosti. Veliko igralcev je, ki so v trenutkih navdiha dosegli neverjetne zadetke, toda nihče med njimi ni dal publiki tistega, kar si ta najbolj želi: popolnega doživetja. Messi je že zdaj velikan nogometa in zdi se, da bo lahko svojo igro še izpopolnil. Dejstvo je, da je biti umetnik z žogo v današnjem nogometu veliko težje, kot je bilo v osemdesetih, toda kljub temu je primerjava med Messijem in njegovim vzornikom popolnoma neumestna. Maradona je za svoje poslanstvo plačal in še plačuje največjo ceno in slava mu gotovo ni v pomoč, toda več kot očitno je, da je sam prav toliko zasvojen z navijači, kot so oni zasvojeni z njim. Diego je velik navijač, ki se ogrne v argentinsko zastavo in gre pomagat svojim sonarodnjakom na velikih tekmovanjih. Pri njem niso na prvem mestu oboževalci, temveč navijači. Vsi, ki imajo svoj klub in zanj navijajo z vsem srcem, vedo, kaj je navijaška ljubezen. Spomnimo se, kako je pobesnel, ko na eno od tekem v Nemčiji niso spustili njegovih prijateljev. Da bi pokazal solidarnost in lojalnost do svojih, je stadion zapustil tudi sam. In prav to je tisto, kar preganja največjega vseh časov. Popolna pripadnost športu in ljudem, ki ga živijo. Zato tudi ni čudno, da so se mu zgodila vsa mogoča mamila, ki ga bodo na koncu verjetno tudi pokončala. Toda Maradona še vedno igra in že dobiva castrovske dimenzije. Tisto, kar je bil Ivanišević za tenis, je za nogomet Maradona, le s to razliko, da Gorana ni več na spregled, medtem ko je mali utrujeni povsod navzoč. Res neverjetno, kaj vse so pripravljeni storiti preprosti Argentinci, da bi ga vsaj za trenutek videli in se ga po možnosti dotaknili, ker je božji otrok, ki je svojemu narodu prinesel odrešitev, ko je skoraj sam premagal najhujšega sovražnika.

Prestizna 150 let stara trofeja

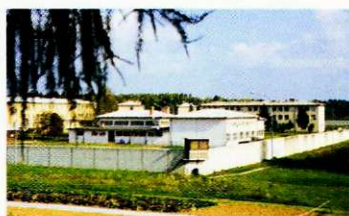
Plut si je sodil sam

Bogdan Sajovic, foto: Gregor Pohleven

V zadnjem letu najbolj razvpiti slovenski morilec Silvo Plut je v zaporu naredil samomor. Zbral je večjo količino pomirjeval in se na ta način izognil tridesetletnemu življenju za rešetkami.

Samomor Silva Pluta, zadnje čase najbolj razvpitega slovenskega zapornika, naj bi bil za uradne oblasti presenečenje. Tako vsaj pravijo uradne izjave, v katerih piše, naj Plut zadnje čase ne bi bil kazal nikakršne suicidalnosti. Plut je bil eden od »tridesetletnikov«. Se pravi tistih zapornikov pri nas, ki so si s svojimi kaznivimi dejanji prislužili najvišjo kazen, ki jo predvideva slovenski kazenski zakonik. Glede na to je bil seveda med tistimi, ki niso mogli dobro spati in se pomiriti, ko jim je skozi možgane ves čas švigala misel, da bodo morali za rešetkami preživeti cela tri desetletja. Zaradi tega so ga zalagali s pomirjevalnimi tabletami. Kot vse kaže, pa jih je Silvo Plut zbral za samomor. Za pomiritev svoje duše naj bi bil namreč dobival desetmiligramske apaurine, ki bi jih moral po predpisih ob podelitvi vedno zaužiti pred paznikom. Seveda je to tudi storil.

A paznik nima pristojnosti, da bi pregledal zapornikova usta, ali je tableto po zaužitju tudi pogoltnil. Tako je prav mogoče, da je Plut svoj dnevni odmerek pomirjevala skril pod jezik in ga po paznikovem odhodu shranil za svoj samomorilski načrt. Seveda so pazniki Plutovo samico, v kateri je čemel skoraj od priprtja februarja lani, potem ko so ga premlatili sozapravniki, redno pregledovali. A ne smemo pozabiti, da je bil Plut star zaporniški maček, ki je za rešetkami preživel dobrih trinajst let in tako seveda dobro vedel, kako se prepovedano skrije pred pazniškimi očmi.

Plut je že dvakrat prej poskušal narediti samomor. Ali je šlo za igro, za zburjanje sočutja ali ne, je vedel samo on. Vsaj v zadnjem primeru za to očitno ni šlo. Ne nazadnje je svoji prijateljici, ki ga je edina še hodila obiskovat v zapor, precej pred samomorom poslal pismo, v katerem je napovedal svojo skorajšnjo smrt.

Po Trobcu tudi Plut Plut je bil obsojen na trideset let zapor, ker je konec februarja lani na grozovit način umoril Ljubico Ulčar na Dolgem Brdu pri Ljubljani. Malce pred umorom je s smrtjo grozil tudi Ljubičinemu možu Mirku. Slednjega je nekaj dni pred tem pred lokalom pretepel. Poleg tega je bil Plut (v odsotnosti sicer) le dan pred svojim samomorom v Srbiji spoznan za krivega, da je novembra 2004 umoril Jasminko Djošić. Obsojen je bil tudi za poskus umora ter nekaj ropov in tatvin za na-

meček. Srbsko sodišče mu je tako odmerilo štirideset let zapor, ki pa jih ne bi odsedel, saj Slovenija in Srbija nimata sporazuma o medsebojnem izročanju zločincev.

Pismo z namero o samomoru je Plut poslal, še preden je slišal razsodbo srbskega sodišča. V njem zanika tako umor v Sloveniji kot tudi umor v Srbiji. Umor Ljubice Ulčar je zanikal tudi pred senatom ljubljanskega sodišča. Po njegovo naj bi mu bili vse podtaknili.

Ne glede na vse pa je Plut letos že drugi množični morilec v Sloveniji, ki si je sodil sam. Na začetku leta si je namreč zanko okoli vratu zadrnil Metod Trobec, ki je zaradi umorov in poskusov umorov v zaporu preživel že sedemindvajset let. Mnogi državljani so v obeh primerih menili, da bi bila smrtna kazen edina primerna za takšne zločine. A očitno je tudi opcija tridesetletnega čemenja za rešetkami zadostna, da si na koncu krivci sodijo sami. **D**

Pomiloščeni specialci

Predsednik Janez Drnovšek je pomilostil nekdanje policijske specialce, obsojene zaradi rop v Celovcu.

Trinajst let po razvpitem celovškem ropu je predsednik republike Janez Drnovšek pomilostil še zadnja dva izmed policijskih specialcev, ki so bili vpleteni v rop.

S tem odlokom sta Matjaž Kerrec in Darko Zidanski, njun kolega Domen Vivod je bil pomiloščen že prej, »čista« državljana. Na podlagi te odločbe se lahko spet zaposlita tudi na policiji.

Pred trinajstimi leti je skupina pripadnikov specialne enote policije odšla v Celovec. V noči na 23. maj 1994 so vstopili v hišo zakoncev Högler, ustrelili domačega psa čuvaja, zakonca pa zvezali. Vlomili so v zidni sef in odnesli nekaj tisoč šilingov ter pobegnili. Roparji so se razšli, a avstrijski policiji je uspelo ujeti Matjaža Kerca. Kerrec je izdal imeni svojih sodelavcev, ki jima je uspelo prečkati mejo in se izogniti aretaciji v Avstriji. Kerca so

na avstrijskem sodišču obsodili na osem let zapora. Pri nas je seveda zavladovala velika zadrega in tedanji predsednik vlade Janez Drnovšek je nemudoma zamenjal tedanjega notranjega ministra Iva Bizjaka, upokojil pa se je tudi Vinko Beznik, tedanji šef specialne enote policije.

Leta 1998 so Vivoda, Zidanskega in Kerca, le-tega so avstrijski organi po skoraj štirih letih vrnili našim, v Ljubljani obsodili vsakega na sedem let zapora. Vsi specialci so na sodišču zagotavljali, da so odšli v Celovec po službeni nalogi, in odrekli druga pojasnila, ker naj bi jih še vedno vezala službena prisega molčečnosti.

Pomilostitev, ki so je bili deležni, res sicer šele po trinajstih letih, in potem ko so odsedeli kazen, pa nekako potrjuje njihov zagovor, da so v Celovec odšli po službenem ukazu. B. S.

IZMIŠLJEN ROP Na lahek način je poskušal zaslužiti devetnajstletnik, ki je bil zaposlen na cestninski postaji Krtina. Zamislil si je, da bi prijavil rop in tako pobral denar, ki se je nabral med njegovo izmeno.

Okoli četrte ure zjutraj je obvestil policijo, da ga je napadel in oropal oborožen zlikovec. Neznani ropar naj bi bil pri tem odnesel tudi približno tisoč evrov, večerni izkupiček cestninske postaje. A policisti so prav kmalu ugotovili, da zgodba ni resnična.

Mladenec se je namreč dogovoril z dve leti starejšim kolegom in uprizorila sta lažni rop. Že naslednjega dne so možje v modrem domnevno naropani denar zasegli, mladeniča pa se bosta srečala tudi s sodnikom.

PONAREJENI EVRI V Mariboru sta dva tujca lepo nasmolila več trgovcev, saj jima je uspelo podtakniti ponarejene evre namesto pravih.

Zlikovca, visoka okoli sto osemdeset centimetrov, eden bolj svetle, drugi temnejše polti, sta se sredi dneva ustavila v več trgovinah v Mariboru. Eden je bil bolj molčeč oziroma je poskušal komunicirati v nekem neugotovljenem jeziku, drugi pa je govoril angleško in tudi hrvaško. Razne malenkosti sta plačevala s ponarejenimi bankovci za dvesto evrov. Ponaredki so bil tako dobri, da prodajalcem ni uspelo na prvi pogled ugotoviti, da denar ni pravi. Unovčevalca ponaredkov seveda policija željno išče.

Kronika 1
18.00

Kronika 2
21.30

KRONIKA

osrednja informativna oddaja

Tv program RTS lahko spremljate preko oddajnikov na Molekani, Hribu, v Bili, ter preko kablovskih sistemov na kanalih 5.9 (Maribor in okolica), K.03 (Ptuj), K.35 (Celje in okolica), 6.67 in 6.9 (Ljubljana in okolica), 2.21 (Murska sobota)

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
 Loke pri Zagorju 22
 1412 Kisovec
 www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
 trgovina EVJ Center Kisovec
 03-56-71-234
 trgovina EVJ Trbovlje
 05-90-23-203
 storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
 komerciala: 03-56-57-150
 uredništvo: 03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

107.8 MHz

www.radiovelenje.com

RADIO VELENJE

Modna Bleščica

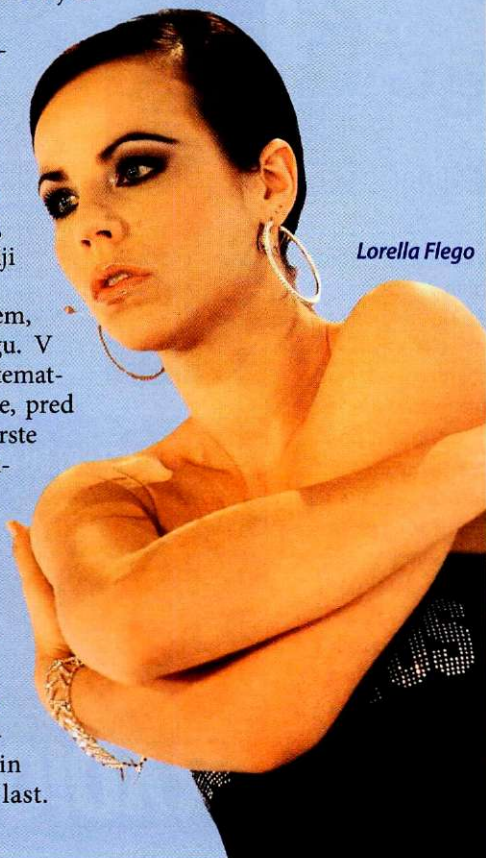
Na drugem programu Televizije Slovenija se je v ponedeljek začela nova oddaja o modi Bleščica, ki jo ureja in vodi Lorella Flego. 30-minutna oddaja je sestavljena iz kratkih in dinamičnih prispevkov o modi, lepoti, trendu in tako imenovanem lepem, bogatem in udobnem življenju, namenjena pa je predvsem ženski publiki.

Oddajo snemajo v Regionalnem RTV-centru Koper/Capodistria z namenom, da bi bila čim bolj mednarodno obarvana, s prispevki o slovenski, hrvaški in italijanski modi, seveda pa bodo v oddajo vključena poročila tudi z revij iz Pariza, Londona in New Yorka.

Poleg mode v oddaji predstavljajo novice o lepoti, dogodke, povezane z modo v Sloveniji (razstave, odprtja novih trgovin, splošen pregled nad domačo modno sceno), predstavljale se bodo najaktualnejše manekenke v tujini, trendi za modne dodatke (torbice, čevlji, nakit), predstavljajo se kreatorji, ki so v Sloveniji že znani, pa tudi tisti, ki šele obetajo.

Oddaja vsebuje tudi informacije o lepem, bogatem in udobnem življenjskem slogu. V tem kontekstu bodo občasno pripravili tematske prispevke o okrasitvi praznične mize, pred poletjem bodo predstavili različne vrste masaž, občasno pa bodo v studio povabili tudi slovenske kreatorje, ki jim je uspelo v tujini.

Gledalke oddaje lahko sodelujejo v nagradni igri, ki bo zmagovalki ponudila delno preobrazbo oziroma ličenje z najnovejšimi ličili in modnimi barvami ter novo pričesko z uporabo pripravkov, ki so najprimernejši za njene lase. Hkrati bo zmagovalka prejela bogato kozmetiko za nego obraza in las ter dekorativno kozmetiko v trajno last. Pa zablestimo!

Lorella Flego

Nova punca?

Britanski princ William se je pred slabim mesecem razšel z dolgoletnim dekletom Kate Middleton. Zdaj naj bi bil sveže zaljubljen.

Sveže zaljubljen?

Srečnica naj bi bila Holly Branson, hči milijarderja Richarda Bransona. Govorice so se začele pred kratkim, ko se je William s Holly udeležil poslovilne zabave princa Harryja, ki bo kmalu odpotoval v Irak.

William in Holly se poznata že več let. V otroštvu sta skupaj preživela marsikatero počitnico, zato ni presenetljivo, da britanski mediji sedaj trdijo, da je Holly razlog za konec ljubezni med Kate in Williamom.

Halle Berry noseča?

Ugibanja o morebitni nosečnosti znanih ljudi so rumenemu tisku še posebej ljuba. Tokrat je »na tapeti« lepota Halle Berry. Temnopolto igralko so nedavno opazili v znanem butiku za otroke Bel-Bambini v Los Angelesu. Ko je zapuščala trgovino, je v rokah imela več polnih vrečk. Novinarjem je uspelo izvedeti, da je oskarjevka tisti dan za otroška oblačila zapravila tisoč dolarjev, kar je spet sprožilo govorice, da je noseča. 40-letna lepotica, ki je že kar nekaj časa zaljubljena v 31-letnega manekena Gabriela Auburyja, je že večkrat dejala, da želi postati mamica. Postavila si je celo rok, saj je dejala, da mora še letos zanositi. »Moj naslednji projekt je postati mamica. Dovolj sem že stara,« je takrat izjavila igralka in dodala, da razmišlja tudi o posvojitvi.

Sanja prepeva

Na radijske postaje je prišla nova skladba Varaj me, varaj, ki jo prepeva ena najlepših slovenskih mis, Playbojeva zajčica, manekenka, plesalka in pevka Sanja Grohar. Polno zaposlena in na mnogih področjih dejavna Sanja se je odločila, da se bo popolnoma posvetila glasbeni karieri in ustvarila svoj glasbeni slog. Pridružila se je hitmejerski ekipi producenta Raaya, ki je tudi avtor glasbe in aranžmaja njenega novega singla (v zadnjih mesecih je na glasbene lestvice lansiral hite Nuše Derenda, Mance Špik, Turbo Angels, Špelce in drugih), za besedilo pa sta poskrbela dva izmed najaktivnejših piscev besedil – Amon (ki je spesnil Drugo violino, To je ljubezen, Hišico iz kart, Vrni se nazaj) in nekdanji član skupine Bepop Simon Meglič (Modro morje, Hej, mali, na pomoč ...). Besedilo pesmi govori o tem, da se prav vsakemu lahko zgodi, da je v življenju prevaran in jezen, vendar ponavadi dobro premaga zlo ... Sanja po operaciji okreva doma in se pripravlja na predstavitev skladbe Varaj me, varaj po radijskih in televizijskih postajah. Za novo skladbo bo Sanja posnela tudi videospot, predvidoma v začetku junija. Skladba je sicer udarila kot strela z jasnega, saj se je z novo avtorsko-producentsko ekipo za dokončno sodelovanje dogovorila komaj pred dobrim tednom, doživela pa je že radijsko premiero in naletela na zelo dobre odzive. Kakor koli že, verjamemo, da Sanja ne bi bila rada prevarana.

Sanja s poletnim hitom

Alenka v Helsinkih

Alenka Gotar, naša predstavica na Evroviziji, je po prvomajskih praznikih že odletela v Helsinke, kjer se bo 10. in 12. maja 42 pesmi potegovalo za krono najboljši. Skupaj z Alenko je na Finsko odpotovala tudi delegacija RTV Slovenija. Ne manjkata Miša Molk in Mojca Mavec, ki zakulisje Evrovizije odlično poznata. Kmalu po prihodu je Alenko čakala prva vaja, s svojim Cvetom z juga pa se bo občinstvu prvič predstavila na predizboru 10. maja, na katerem bodo sodelovali »tekmovalci« iz 28 držav. Alenka bo nastopila kot 25., v finale pa se bo uvrstilo deset najboljših. Če bo med njimi Alenka, bo pesem še enkrat (ali pa morda dvakrat?) zapela 12. maja, ko bo v Helsinkih zadnje dejanje Evrosonga 2007. Držimo pesti!

Veliki finale je pred vrati.

Kakšno bo vreme čez 6 dni?

Vremenska napoved za 6 dni vnaprej!

Prva slovenska televizija s šestdnevno vremensko napovedjo.

Info TV je slovenska televizija, ki celodnevno predvaja poročila vsakih 15 minut. V naših informativnih oddajah lahko spremljate tako dogajanje doma kot po svetu. Info TV lahko sprejemate samo preko kabelskih sistemov. Program je popolnoma brezplačen. Za več informacij pokličite vašega kabelskega operaterja.

Vremenska napoved za 6 dni je na sporedu v novicah, ki so 15 minut do in 15 minut čez vsako polno uro.

Vremenska napoved "6 dni" najdete tudi na Mobilnem mobilnem portalu Planet (Info/Vreme).

Naročnik oglasa Info TV, d.o.o., Novo mesto

Anketi ne verjame

Magični gledalec

Na vročem stolu je sedel predsednik združenja borcev NOB dr. Janez Stanovnik. Dokazoval je, da Osvobodilna fronta ni bila zlorabljena za poveljno revolucijo.

Na nacionalkin vroči stol je sedel dr. Janez Stanovnik, zadnji predsednik predsedstva Slovenije, ki je bil izvoljen pod komunistično oblastjo. Stanovnik je, čeprav je že davno upokojen, še vedno politično aktiven. Kot predsednik borčevskega združenja. Sam trdi, da ne gre za politično aktivnost, ampak za družbeno dejavnost. Za združenje namreč meni, da je preprosto del civilne družbe in naj ne bi imelo nobene politične moči. A združenje, ki po njegovih besedah šteje okoli dvainpetdeset tisoč članov in je utemeljeno na vojnih tradicijah in na tradiciji politične opcije, ki je skoraj pol stoletja imela v državi monopolno oblast, bi pač težko imeli za društvo gojiteljev cvetja.

Temeljno vprašanje odaje je bilo, ali je bila leta 1941 Osvobodilna fronta zlorabljena za komunistično revolucijo ali ne. Stanovnik, ki je bil v tistem času član omenjene organizacije, to odločno zanika. Poudarja, da je bil ob začetku vojne krščansko usmerjen, saj je bil član krščanskih socialistov. Po njegovih besedah je bil tedaj ves slovenski narod praktično enoten v odporu proti okupatorju, razcep pa se je začel naslednje leto.

Kot že mnogokrat je Stanovnik tudi v zadnji oddaji trdil, da poveljnih pobojev ne gre pripisovati slovenskim partizanom. Po njegovo so bili slednji razpuščeni 15. maja 1945, poboji pa so se zgodili po tem. Kriva je torej Jugoslavija oziroma jugoslovanska vojska in tedanje vodstvo. V bistvu s tem Stanovnik zatrjuje, da je bil pobjev kriv Tito in krog okoli njega. Čeprav seveda ne tako naravnost; poboje poskuša tudi malce opravičevati, s tem ko pravi, da jih je izvedla

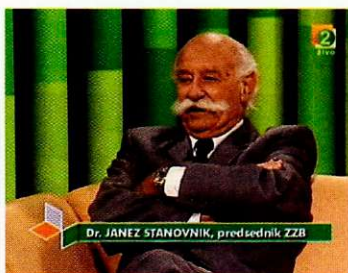
»mednarodno priznana država«. Kot da bi to kaj pomenilo. Saj je bila tudi Hitlerjeva Nemčija na primer mednarodno priznana, pa so bili nastiti vseeno obsojeni za poboje.

Zanimivo je tudi to, da je Stanovnik, predsednik združenja, ki prisega na komunistično tradicijo in katerega velik del članov zagovarja tako Tita kot Jugoslavijo, v kamere izjavil, da je bila Jugoslavija Slovencem krušna mati. Zanimivo, očitno ga to pol stoletja ni motilo, ko je na visokih političnih in upravnih funkcijah služil tej krušni materi.

Stanovnik torej zagotavlja, da Osvobodilna fronta ni bila zlorabljena za poveljno revolucijo. Pravi tudi, da borci poboje vsekakor obžalujejo, da sovraštvo nima prihodnosti in da je treba iti naprej.

Pri tem ni pozabil napasti aktualne oblasti, ki ni njegove politične opcije; zatrjeval je, da se izvajajo čistke, da je ljudi strah kaj reči, ker se bojijo za eksistenco in podobno, kar seveda ni res. Očitno se

ne zaveda, da gre zdaj za demokratičen proces v nasprotju s časom vladavine njegove politične opcije, ko so se dejansko izvajale čistke in ko se ljudje iz strahu za eksistenco, kaj eksistenco, za svobodo in celo življenje niso upali naglas govoriti. Revolucija po vojni je seveda bila, a glede temeljnega vprašanja, ali je bila Osvobodilna fronta zlorabljena zanjo ali ne, je bilo gledalstvo glede na izid ankete razdeljeno skoraj na pol. Dvainpetdeset odstotkov jih je menilo, da je bila Osvobodilna fronta zlorabljena, osemindeset odstotkov pa da ne. Stanovnik je nato vehementno izjavil, da na televizijske ankete ne da veliko. Očitno se ozira le na takšne, ki dajejo prav njemu. ■

Dr. JANEZ STANOVNIK, predsednik ZBB

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Pomislite in povežite dogodke med seboj, drugače se lahko zgodi, da se vam bo še kaj zapletlo. Od kolegov boste pričakovali veliko več, kot boste potem dobili. Ne bo vam lahko, toda prebili se boste, ker ste trdoživi.

Bik
21.4.-21.5.

Ponedeljek bo izjemno poln dogodkov in zaposleni boste na vso moč. Premisleka bo vredno vse, kar počnete, vendar za to ne boste imeli preveč časa. Bodite dobre volje, saj se bo le tako vse izšlo po vaših načrtih.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Čeprav bodo dnevi sivi in brez življenja, boste vseeno našli čas za romantiko. Pričakujte nekaj ekstremnih odzivov okoli ce, ki jih boste morali obvladati. Morali se boste sprijazniti, da ne bo šlo vse tako hitro, kakor ste si predstavljali.

Rak
22.6.-21.7.

Razjasniti boste morali nekatere nespo-rumne in boljše bo, če to naredite prej kot kasneje. Na nekatera dejstva se boste odzvali precej burno in ježno, vendar se boste hitro obvladali. Intuicija vas ne bo pustila na cedilu.

Lev
22.7.-21.8.

Ta teden bo veliko časa za gojenje prijateljstev in drugih pristnih medčloveških odnosov. Zelo prijetno bo, ker boste končno lahko koga povabili na obisk in se lepo pogovorili. Nedelja bo tiha in nadvse prijetna.

Devica
22.8.-21.9.

V sredini tedna boste opravili nekaj nujnih nakupov, ki vam bodo nekoliko osušili denarnico in zato v tem mesecu ne boste prihranili toliko, kot ste imeli v načrtu. Konec tedna bo minil kar doma, saj se vam nikamor ne bo ljubilo.

Tehtnica
22.9.-22.10.

V tem tednu vam bodo zvezde naklonjene v vsem, česar se boste lotili. Ker se boste ustrašili, da je neka oseba izgubila stik z realnim razmišljanjem, se boste zelo skrbno zavzeli zanjo. Dobro je, da ste tako domiselni.

Škorpion
23.10.-21.11.

Odločitve so včasih lahko zelo naporne. Ko bo ta teden prišel čas zanje, se vam bodo zašibila kolena. Kljub temu ste lahko prepričani, da bo vaša odločitev pravilna. Ne bodite presenečeni, če boste dobili občudovalca.

Strelec
22.11.-20.12.

Ker ste zelo družabni, lahko navežete zelo dobre stike z marsikom. Tako vam bo uspelo najti nekoga, ki bo lahko naredil veliko dobrega za vas in vaš projekt. Življenje se vam bo kazalo s prijetne strani in boste zadovoljni.

Kozorog
21.12.-19.1.

Zaželeno je, da se ne zapletate v spore, ki bi jih težko rešili sami. Raje izpusťte kakšen obisk kavarne in si namesto tega privoščite na primer savno. Modro ravnajte z denarjem, sicer ga lahko nepričakovano zmanjka.

Vodnar
20.1.-18.2.

Pustite odprto srce in oči, saj lahko nalezite na novega prijatelja. Vaša občutljiva narava bo prišla do izraza, ko bo nekdo govoril malo preveč naravnost o stvarih, nad katerimi niste posebej navdušeni. Brzdajte užaljenost.

Ribi
19.2.-20.3.

Poslovno srečanje mora potekati dobro in po načrtih, kar se bo zgodilo le, če boste mirno iskali skupne rešitve, ugodne za obe strani. Glede nasveta se pogovorite z oddaljenim prijateljem, še najbolje bo svetoval.

ENOTNI V ZMAGI
OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državnih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	VRSTA SMREKE	SREDOZEMSKI GRM ALI DREVO	ŠAHISTKA MARICEVA	REŽISER IN IGRALEC HOWARD	DEMOKRACIJA
SLOVENSKI PESNIK CVETKO						NIKA JUVAN
REKA V SIBIRIJI						
LETOVIŠČE NA ZAHODNI OBALI ISTRE						
GRŠKI BOG LJUBEZNI					DEBELO IN KOSMATO SUKNO	HRIB PRI BEOGRADU
INDIJSKI KNJIŽEVNIK						
JANKO KERSNIK				TRENJE	OLEG VIDOV	
IT. SLIKAR GUIDO					RIM. BOGINJA JEZE	
DESNI PRITOK DONAVE V NEMČIJI						
OROŽJE ZA IZSTRELEK PUŠČIC				PLANINSKA PTICA UJEDA		
REKA V RUŠIJI (IZ CRK EGANO)				POŠKODBA TELESA		
DANSKI OTOK				MESTO V ŠVICI (IZ CRK ORASA)	PRITOK ODRE NA POLJSKEM	ZAČIMBNA SREDOZEM. RASTLINA
RIBA HRUS- TANČNICA						MOŠKO IME (IZ CRK LESKA)
MORSKA PENA (IZ CRK VITAS)						TIP AVTOMOBILA TOVARNE LADA
VOZILO S KONJSKO VPREGO				IT. NOGO- METAŠ		
ARALSKO JEZERO				IGRALEC RANER		
ALPSKA SMUČARKA MAZEJEVA						
JOSIP IPAVEC					ANTON SOVRE	SLAVKO AVSENIK

Rešitev prejšnje križanke

PATINA, OTOLIT, MERANO,
LS, ROM, ATRI, SD, OONA,
KAPNIK, UVODNIK,
STRADIVARI, RAT, ILIN,
NADIR, ULE, ASESOR, MA,
VAR, ANT, PLAVUTKA, STA,
AONI, IORGA, TIN, CG, LA,
PART, ODEJA, VALENCIA,
RAKUL, PRAVO, SL

Nagrajenci 17. številke

- 1. nagrada:** **LUDVIK GLAVAČ,**
Jama 19, 4211 Mavčiče
- 2. nagrada:** **IVAN STREL,**
Za gradom 7, 5280 Idrija
- 3. nagrada:** **MARINKA LANGERHOLC,**
Tugomerjeva 76, 1000 Ljubljana

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 17. 5. 2007
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **7.5.1891** se je v Bohinjski Bistrici rodil slovenski skladatelj in pianist Janko Ravnik. Leta 1931 je režiral prvi slovenski celovečerni dokumentarno-igrani film V kraljestvu Zlatoroga.

➤ **7.5.1991** so začeli na republiški koordinaciji v Sloveniji z nepretrganim dežurstvom.

➤ **7.5.1991** je predsedstvo SFRJ ukazalo JLA, da se mora zaradi etničnih spopadov do 9. maja na Hrvaškem razporediti na vseh območjih, kjer je večinsko srbsko prebivalstvo.

➤ **8.5.1828** se je v Ženevi rodil Jean Henry Dunant, idejni ustanovitelj Rdečega križa.

➤ **8.5.1884** se je rodil predsednik ZDA Harry Truman. Mlad študent ga je vprašal: »Kako človek vstopi v politiko, gospod?« Truman je odgovoril: »Očitno si ti že vstopil. Živiš od denarja nekoga drugega, mar ne?«

➤ **8.5.1991** je slovenska skupščina obvestila skupščino SFRJ, da bo glede na zakon o plebiscitu najpozneje 26. junija razglasila samostojnost.

➤ **9.5.1945** je Ljubljana pričakala partizansko vojsko in tako kot preostala Evropa slavila konec največje morije v zgodovini stare celine.

➤ **9.5.1990** se je po prvih demokratičnih volitvah sešla novoizvoljena slovenska skupščina.

➤ **10.5.1497** se je italijanski pomorščak Amerigo Vespucci odpravil na svoje prvo potovanje v Novi svet. Po njem je dobila Amerika ime.

➤ **11.5.1797** so avstrijske čete zasedle Istro in Kvarnerske otoke, dan pozneje pa je tudi formalno nehala obstajati Beneška republika.

➤ **12.5.1842** se je rodil francoski skladatelj Jules Massenet.

➤ **12.5.1872** se je rodil najvplivnejši slovenski politik pred 2. svetovno vojno Anton Korošec.

➤ **12.5.1945** so se domobranske enote po preboju pri Borovljah vdale britanski vojski.

➤ **13.5.1717** se je rodila nemška cesarica, češka in madžarska kraljica Marija Terezija. Med letoma 1740 in 1780 je bila vladarica habsburških dežel.

➤ **13.5.1898** se je v Mačah rodila gledališka igralka Vika Podgorska s pravim imenom Hedvika Čus-Nučič.

➤ **13.5.1941** je prišlo do prvega spopada po italijanski okupaciji Slovenije. Voditelji Tigra so se spopadli z Italijani na Mali gori blizu Ribnice.

➤ **13.5.1944** je Josip Broz Tito ustanovil Ozno za boj proti notranjim sovražnikom.

➤ **13.5.2000** je papež Janez Pavel II. imenoval tri nove slovenske škofe. Pomožni škof za Ljubljano je postal Andrej Glavan, za Maribor dr. Anton Stres, za Koper pa dr. Jurij Bizjak.

POGLED NAZAJ (OD 7. 5. DO 14. 5.)

Oda radosti

Na Dunaju so **7. maja 1824** prvič izvedli Beethovno delo Oda radosti oziroma zadnji stavek njegove Devete simfonije v d-molu, opus 125. Leta 1972 je Svet Evrope Odo radosti razglasil za evropsko himno, leta 2003 pa je bila tudi uradno razglašena za himno Evropske unije. Zaradi množice jezikov na ozemlju unije za himno velja le Beethovnova melodija brez besedila. Besedilo je napisal Friedrich Schumann z naslovom Radost od

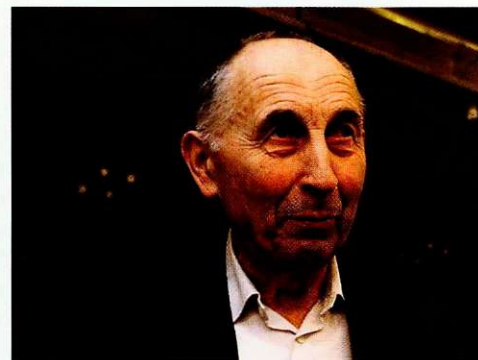

Boga nam dana, vendar obstaja več različnih trditev o avtorju besedila, na primer, naj bi Odo radosti leta 1785 napisal nemški pesnik Friedrich Schiller. Leta 1908 je Henry van Dyke na Beethovno melodijo napisal besedilo krščanske hvalnice Hvalnica radosti ...

Slovenska kmečka zveza

Leta 1989 so nastale nove slovenske politične stranke. Najpomembnejše opozicijske stranke so nastale spomladi 1989, po svoji idejni usmeritvi so predstavljale vse tri tradicionalne slovenske politične in svetovnonazorske tabore. Skupne so jim bile številne programske točke, predvsem zelo kritičen odnos do političnega in gospodarskega sistema ter do vladajočih političnih organizacij, zlasti do zveze komunistov in SZDL.

Prva je nastala Slovenska kmečka zveza, vendar ne predvsem kot izraz političnega organiziranja, temveč bolj kot stanovsko gibanje slovenskih kmetov in delavcev v kmetijstvu. Ustanovni zbor, ki je bil **12. maja 1988** v dvorani kina Union v Ljubljani, je organiziral Ivan Oman, kmet iz Zminca pri Škofji Loki, ki ni bil kot večina drugih opozicijskih politikov "nikoli dejanski ali namišljeni disident, ampak aktivni član družbe, ki je ostajal zvest svojim prepričanjem in idejam ter skušal v

okviru možnega izboljševati svoje in siceršnje kmečke in kmetijske razmere". Bil je "eden novih politikov z izdelanimi gospodarskimi, socialnimi in političnimi koncepti". Kasneje je bil tudi "boter" nekaterih drugih novonastalih političnih zvez. Slovenska kmečka zveza je delovala še v okviru SZDL kot frontne politične organizacije.

Orožje Teritorialne obrambe

Načelnik generalštaba oboroženih sil JLA Blagoje Adžić je **13. maja 1990** izdal ukaz slovenski Teritorialni obrambi o izročitvi orožja jugoslovanski armadi. Po številnih posvetovanjih je takratni republiški štab Teritorialne obrambe 15. maja izdal ukaz o izročitvi orožja, streliva in minskoeksplozivnih sredstev Teritorialne obrambe v skladišča Jugoslovanske ljudske armade. Ukaz je v imenu generala Ivana Hočevarja podpisal general Jože Ožbolt. Orožje so začeli izročati brez vednosti slovenske vlade, ker so se podredili vodstvu JLA, saj so bili takrat na čelu Teritorialne obrambe samo oficirji JLA, ki so menili, da so armadi tudi podrejeni. Z izpolnjevanjem ukaza je ostala slovenska Teritorialna obramba brez več kot 70 odstotkov orožja.

18. maja je sekretar za ljudsko obrambo Slovenije Janez Janša prepovedal oddajanje orožja slovenske TO v skladišča JLA. Čez en dan, to je 19. maja, je temu sledilo tudi predsedstvo Slovenije. Ustavilo je izročanje orožja slovenske TO JLA. Orožje so ohranile občine Brežice, Jesenice, delno Kranj, Krško, Litija, Mozirje, Murska Sobota, Radlje ob Dravi, Radovljica, Slovenske Konjice, Šmarje pri Jelšah, Škofja Loka, Trbovlje, Trzin, Velenje in Žalec.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

Manipulacija

Ob spremljanju TV-oddaje Vroči stol dne 27. aprila se zlepa nisem mogel znebiti občutka, da gre za načrtno zrežirano oddajo. Vse bolj sem čutil nekakšen podcenjujoč odnos televizije do gledalcev, češ, za tako naivne in politično neizobražene Slovence je vse dovolj dobro. Voditelj Vladimir Vodušek je spraševal svojega gosta tako, da mu je v bistvu "polagal odgovore v usta", zato vprašanemu ni bilo težko odgovarjati.

Pri pogovoru o kolaboraciji bi bilo na primer zelo umestno vprašati predsednika ZZB, kaj so na prvomajski paradi leta 1941 v Trbovljah pomenile nemške zastave v rokah komunistov; kdo je na demonstracijah v Mirni, Semiču in drugih vaseh vzhodno od Novega mesta zahteval priključitev Slovenije Nemčiji; kaj so se Titovi odposlanci (Koča Popović, Milovan Djilas in Vladimir Velebit) skrivno pogovarjali z Nemci 11. marca 1943 v Gornjem Vakufu in 17. marca v Zagrebu; zakaj je partija nasprotovala izkrcanju zaveznikov na Jadranski obali; kdo je na Dolenjskem leto dni kolaboriral z Italijani (Straža, Hmeljnik, Dolenje Kamenje, Srebrnič ...) in seveda v Grčaricah in Turjaku.

(O prostovoljni kolaboraciji partizanov z Italijani in Nemci

so pisali Kardelj in Mikuž pa tudi Djilas in drugi.)

V nadaljevanju sem pričakoval, da se bo voditelj odzval na Stanovnikovo popraviljanje zgodovine, ko je govoril, da je bil leta 1941 27. april praznik vseh Slovencev; da je bila na ustanovnem sestanku 27. aprila 1941 ustanovljena Osvobodilna fronta (OF) in ne Protiimperialistična fronta (PIF); da tega dne praznujemo dan upora (kdo in komu se je uprl 27. aprila 1941?). In če pomeni maša za fašistične zmage na Balkanu žalitev slovenskega narodnega ponosa, kot je govoril g. Stanovnik, kaj potem pomeni nad 20.000 pobitih Slovencev med vojno in predvsem po njej?

Predsednika borčevske organizacije bi vsekakor veljalo vprašati tudi naslednje: Če so bili domobranci zločinci, zakaj jim nova oblast ni javno sodila, če niso bili zločinci, zakaj jih je partija brez sodbe tajno pobila? Ne bi škodovalo postaviti tudi bolj hipotetičnega vprašanja: Če Hitler ne bi napadel Sovjetske zveze, kaj bi v tem primeru storili slovenski komunisti?

Ker je po mojem mnenju voditelj oddaje g. Vodušek (hote ali nehote) zamudil vrsto priložnosti, me upravičeno spremlja misel, da nam je televizija posredovala dobro pripravljeno manipulacijo ali pa voditelj našo polpreteklost premalo pozna oziroma za objektivno vodenje ni bil dovolj pripravljen.

Zadeva pa se je močno spremenila oziroma obrnila, ko je nastopil skriti gost g. Jože Dežman, ki je poskrbel za "prava" vprašanja. Gospod Stanovnik ni odgovoril niti na eno postavljeno vprašanje. Odgovarjal je v naslednjem slogu: Dežman: "Imamo spomenik revolucije, nimamo

pa spomenika zmage." Stanovnik: "Mi poboje, konfiskacije in nacionalizacije obsojamo." Dežman: "Partizansko gibanje je bilo osiromašeno prav zaradi revolucije." Stanovnik: "Zakaj niste na to vprašanje odgovorili v reviji Borec?" Dežman: "Vse je bilo pojasnjeno v študiji o partizanskem terorju leta 1993." Stanovnik: "Najprej recite vi mea culpa" (moja krivda). Dežman: "Ali mislite, da bomo prišli do kritične ocene revolucionarnega terorja?" Stanovnik: "Teror je vršil vaš stric Tonček!" In tako naprej.

Na koncu pa smo slišali še eno borčevsko mojstrovino: "Gospod Dežman, vi lažete!" Dežman je nestrpnega in razjarjenega predsednika borčevske organizacije poskušal potolažiti in je mirno dejal: "Gospod Stanovnik, vsaj to priznajte, da gre za bankrot tistih idealov, v katere sva oba kot komunistov verjela." Toda gospod Janez Stanovnik je sedel trdno v svojem sedlu. Poskrbel je, da je "vroči stol" ostal še naprej "vroč".

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Popoln nadzor in slovenska cenzura?

Popolno neznanje, verjetneje pa zakoreninjena kontinuiteta slovenskih novinarjev jugonostalgikov, morda novinarjev, podobnih poslancem anarholiberalcev, ki so iz lastnih interesov zapustili stranko, v katero so jih volivci izvolili, in odšli v druge, sorodne stranke. Taki kontinuiteti pripada tudi gospa ali gospodična Maja Vovk, ki piše neverjetne zgodbe v tedniku Dobro jutro. Nikar naj vas ne bo strah, gospa Maja, tako se obnašajo razpadajoči liberalci in poslanci iz SD, ki kar naprej izražajo nekakšen strah. Pred kom le? Gospa novinarka, nikar se ne bojte, nihče ne ogroža predsednika republi-

ke, če pa kdo koga ogroža, je to prav predsednik, saj počne stvari, ki jih ne bi smel početi in so že smešne, na žalost tudi zelo resne. Njegove misli niso take kot njegova dejanja, saj je sprl Slovence in njegova dejanja mejijo že na norost. Obnašanje predsednika se mi zdi kot obnašanje ihtavega in po malo hudobnega otroka, ki hoče za vsako ceno uveljavljati samo svojo voljo. Ljudje, ki jih predlaga za razne funkcije, so vsi tako kot njegovi svetovalci in sodelavci le liberalci, on pa govori o nestranskarstvu. To je zavajanje slovenskih državljanov volivcev.

Leta 1949 je George Orwell napisal stavek: »Big brather is watching you.« Verjetno vas še ni bilo na svetu, ko je komunistična partija z Udbo smela vedeti prav vse o nas. Danes, ko živimo v demokraciji (ki jo vi izpodbijate), seveda nekaj takega kot v času enoumja ni več mogoče, čeprav sumim, da bi tako stanje vam pravzaprav ugajalo, zato omenjate Sovo, ki je delovala v prid Udbi, napadate pa vlado, ki je pogledala v delo Sove in ima za taka dejanja vso pravico in tudi dolžnost! V zadnji številki tednika Dobro jutro pa spet govorite zavajajoče, saj vlada ne nadzira Sove, ki je seveda njena obveščevalna služba; če niste dojeli, kaj vlada odkriva, potem vam vaše novinarsko znanje ne more nič več pomagati. Bunkerje brez oken so imeli za zasliševanja in za krute zapore, vi pa govorite o prostorihih za seks!? V svojem tedniku ne pozabite omeniti Depale vasi, kar kaže, da še vedno niste dojeli, kaj je ta in za koga je kaj pomenila! Vaše pisanje v tedniku 31. marca o »popolnem nadzoru« in o ogroženosti predsednika republike ne drži! Neverjetno, kako si upate v tednik s takšno naklado (350.000 izvodov) napisati toliko neumnosti in laži!

► V vašem tedniku z dne 14. aprila take neumnosti še poglobljate, ko pišete o »slovenski cenzuri«, ki je v resnici ni, je le v frustriranih glavah nekaterih novinarjev, ki še vedno tiščijo glavo v enoumju. Kateri novinarji naj bi bili žrtve nove oblasti, je lepo napisal znani ekonomist g. Mičo Mrkaić v sobotnem Delu 14. aprila na str. 5 in v pismih bralcev tudi v Delu 9. 4. 2007. Odlično! Dobro bi bilo, da si ta članka preberete. Omenjate tednik Mladino, nič pa ne komentirate zamenjav v Mladini, ki so bile! O predsedniku republike je lepo in resnično napisal g. Dejan Steinbuch v Žurnal 6. aprila v članku »Negativci se gibajo počasi«. Preberite, ker je resnično, vaše pisanje ni! Zakaj se novinarka M. Vovk ne vpraša, zakaj so dosjeji SDV celo desetletje in več naŠovi? Zakaj se ne bi vprašala, ali niso morda za časa Drnovškove vladavine take dosjeje uničevali, ker so v njih imena ljudi, ki so jim zlagano sodili, jih zapirali, tudi pobijali, pošiljali na Goli otok in v druge zapore. Sedaj pa odkrivajo temnice, ki se jih bo gotovo še kdo spomnil, da je v njih preživel kakšen dan, če ni bil likvidiran. Navadni ljudje se ne bojimo Janševe vlade, nasprotno, vlada dela odlično in vsaj dolgoročno dela nam v prid. Bojimo pa se nestrokovnih, liberalistično usmerjenih novinarjev, ki namerno sejejo razdor med Slovence, tistih novinarjev, ki nikoli ne znajo pravično presoditi dogodkov, posebno ne v politiki. Prav take neumnosti počne predsednik Drnovšek, govori in na spletnih straneh piše vse drugače, kot v resnici dela! Podobno

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

je delal tudi prejšnji varuh človekovih pravic, ki je blatil Slovenijo skupaj z nekaterimi novinarji. V Evropi so tudi podobni tem, ki blatijo Slovenijo; ne poznajo razmer v Sloveniji, dokler je ne obiščejo, potem spremenijo mnenje. Pred dnevi je potekala razprava o nekakšnem »terorju« nad novinarji in Simona Rakuša je izjavila, da jo strašansko moti, ko ji nekateri pravijo, da ni nič drugače, kot je bilo prej, to je vsa znanost in problem, Rakuševa pa pravi, da je sedaj vse narobe! Ne zna pa povedati, kaj je v resnici narobe! Trditve, da le redki verjamejo, da je šlo pri kraji Drnovškovih računalnikov za klasični rop, ne držijo. Res ni šlo za poseben rop ali vlom, šlo je za vlom z namenom, da dobijo denar za mamila, to je vse! Ko ne bomo imeli več enoumnih novinarjev, bo v Sloveniji vsem lepše (v takem smislu tudi govori in piše Drnovšek), verjamem pa, da to ne bo tako kmalu. Da dvomim, da bi se to kmalu spremenilo, govorim iz izkušenj, saj že vsaj petdeset let gledam poslanca Potrča (prej seveda v drugačnih

vlogah) in še ni videti njegovega sestopa! V enoumju je govoril o vsemogočni komunistični partiji, sedaj govori o demokraciji! Da nam bo lepše, se bo moralo spremeniti tudi marsikaj na sodišču, ki še vedno dela prepočasi in po načelu enoumja, to je evidentno, saj smo pričeli marsikaterim poskusom ureditve sodstva v prid prebivalcem, vendar ne! Nostalgичno sodstvo noče nikakršnih sprememb, raje vedri v neredu. Pri tem ne mislim le na sodne zaostanke, ampak na nered v celotnem sodstvu. Nihče nima pravice ukazovati novinarjem, kako naj pišejo, vendar enostransko pisanje ni pošteno in takega smo imeli v enoumju dovolj, zato ga ne potrebujemo več.

Silvan Štokelj, Ljubljana

Neobjektivnost

Prva prostorska konferenca o novem stadionu v Stožicah, ki je bila na Magistratu, je minila v glavnem v znamenju majhnih in kratkih pripomb udeležencev. Te je ljubljanski DNEVNIK tudi naslednjega dne objavil. Obse-

žnih in natančnih argumentov dr. Borisa Gaberščika, našega predstavnika na konferenci, zakaj odklanjamo lokacijo stadiona v Stožicah, DNEVNIK ni omenil niti z besedico.

*Svet ljubljanske
Četrtna skupnosti Posavje*

Vrnitev s potovanja

Kako Turistična zveza Slovenije predstavlja domovino v tujini

Nedavno sem se vrnil s popotovanja po Španiji, kjer sem obiskal nekaj krajev in prirediteljev, ki so se jih udeleževali razni narodi. Tja turistične agencije pripeljejo svoje turiste na zabavne prireditve, kjer jih organizator pozdravi v jeziku države, iz katere prihajajo. Med zabavno oddajo orkester zaigra po eno skladbo, značilno za državo udeleženko. Ko smo prišli na vrsto Slovenci, so nam zaigrali jugoslovansko Marino, kot so jo igrali v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko sem se mudil tam. Presenečenje in ogorčenje, da imajo Slovenci za Jugoslovane! Sprašujem vodstvo Turistične zveze Slovenije, kaj je

PRIMORKA
tv

Trstelj - 67. kanal

Obala - S23 - kabelski sistem v Kopru

DNEVNIK TV PRIMORKA

Od ponedeljka do petka ob 20.00

storilo, da bi španski gostitelji vedeli, katera je naša najbolj znana skladba. Predlagam slovenskim turističnim organizacijam, ki vodijo turiste v Španijo in druge evropske države, da si priskrbijo note in besedila slovenskih skladb, pa naj jih nesejo s seboj in tam povedo, katera skladba predstavlja Slovenijo. Menim, da je primerna Avsenikova Na Golici, ki je udomačena in jo igrajo skoraj na vseh prireditvah v nemško govoreči Evropi. Če pa se s tem predlogom ne strinjajo, naj izberejo kakšno izvirno narodno.

Naslednja pomanjkljivost pri promociji naše lepe Slovenije so zastave. Večji hoteli, ki imajo goste iz raznih držav, imajo izobešene zastave njihovih držav. Žal slovenske ni nikjer! Prav tako je na Hrvaškem. Tam tudi na prireditvah širšega značaja z udeleženci več držav NE pozdravijo Slovencev v slovenskem jeziku niti ne igrajo slovenskih skladb. Kako naj bomo torej Slovenci prepoznavni v Evropi, če pa sploh nimamo volje, da bi se predstavljali in pokazali svoje simbole? Vemo, da ima Turistična zveza Slovenije na razpolago milijone evrov za promocijo naše domovine, samo pravilno bi jih morali uporabiti.

Pred desetimi leti sem bil na Grossglocknerju, kjer je v poletnih mesecih veliko turistov, tudi Slovencev. Tudi tam ni bilo slovenske zastave. Ko sem po dveh letih znova šel tja, sem nesel zastavo s seboj in z veseljem so jo izobesili v družbo drugih zastav. Ali ne bi morali biti vsi Slovenci takšni?

Alojz Senekovič, Maribor

Poskusi na živalih – še vedno tabu

Filozof Peter Singer je v svoji knjigi (1975) navajal strahovite primere mučenja živali v znanstvene namene. »Če bi morali čakati, da bodo poravnane vse krivice in da ljudje ne bodo več trpeli, bomo čakali večno!« Tako se boj med animalisti in izvajalci poskusov stopnjuje, še zlasti ker gre za ogromno število živali in ker so nekateri poskusi resnično grozljivi in povzročajo živalim strahotne bolečine. Izvajalci poskusov trdijo, da živali dobijo anestezijo (da jih omrtvičijo) tudi zato, da žival med poskusom miruje. Vemo pa, da omrtvičenje drži le nekaj ur. Vemo tudi to, da nekateri poskusi trajajo tudi po več dni, tednov, mesecev. Vse kirurške tehnike smo preizkusili najprej na živalih. Vsako zdravlilo, ki ga človek zaužije, preizkusijo na živalih, opozarjajo znanstveniki. Na azijskih opicah RHESUS izvajajo poskuse za AIDS, na zajcih preizkušajo škodljivost nikotina (tobaka), sluha itd. Sledne pse hranijo s pesticidi, izpostavljajo radioaktivnemu sevanju, dokler živali ne začno krvaveti iz gobca in anusa ter končno obnemorejo. Raziskovalci na primer opicam prerežejo živce na rokah in ugotavljajo, v kolikšni meri te živali še lahko uporabljajo svoje roke. Kadar ne gre, jih spodbujajo z elektrošoki. Nekatere si celo same odgriznejo prste. Nemočne živali »znanstveno« zastrupijo, zmečkajo, ožgejo, poparijo, ohladijo itd. Dolge mesece so vpete v aparature ali pa jih dnevno obdelujejo z elektrošoki. V oči in nosno sluznico jim kapljajo jedke substance pa tudi prerežejo glasilke, da ne morejo kričati. Na filogenetsko višje razviti živalih temeljito preizkušajo atomsko, kemično in biološko orožje in pod nadzorom videokamer opazujejo strahotne učinke na izmučenih živalih, dokler ne bruhajo, trzajo, se davijo in se jim ne začno tvoriti rane. Živali izpostavljajo preučevanju učinka orožja: eksplozivnosti granat, grmenju topov ...

Claude Reiss, direktor raziskovalnega laboratorija I. J. M. v Parizu, trdi, da so rezultati poskusov na živalih nezanesljivi, ker

Medalja za »nedolžnost«

Marija Vodišek

Kolikor mi je znano, še v nobeni državi ne poznajo »reda nedolžnosti«! Zakaj ne bi bila Slovenija prva, ki bi ustanovila takšno odlikovanje? Kandidatov bi bilo na pretek. Morale bi biti tri stopnje: zlata, srebrna in bronasta z dosmrtno rento. Če kdo, potem bi moral biti prvi odlikovanec z zlato medaljo »nedolžnosti« Janez Stanovnik, predsednik ZZB, večletni in večplastni gnetljivi funkcionar pokojne SFRJ. Srebrne in bronaste pa naj dobijo drugorazredni vohljači. Da je nedolžen kot pravkar »skotena ovčica«, nam je znova dokazal, ko je na praznik OF sedel na vročem stolu. S tega stola nam je »prosto po Janezu Stanovniku« pripovedoval pripovedke. Tiste pač, ki se jih spomni in v katerih se sam pojavlja kot pozitivec. Kakor da večina poslušalcev in gledalcev ni živela v Titovi Jugoslaviji, ki jo je pomagal oblikovati. No, če bi danes Tito še živel in če bi J. Stanovnika lahko dosegla »roka pravice« še živčih jugogeneralov, bi za povojne množične umore in poboje ne obtoževal jugoslovanske armade. Vsaj za tiste poboje ne, ki so se dogajali na slovenskih tleh. Pravilno in pošteno ga je vprašal zgodovinar Jože Dežman, ali Kardelj, Kidrič, Maček, Ribičič (generali in majorji) in on sam niso bili borci Osvobodilne fronte oz. partizani. Haaška konvencija iz leta 1907 opredeljuje partizane kot borce za svobodo proti okupatorju in hkrati kot soborce regularne vojske. Kaj je bil torej Janez Stanovnik? Samo borec OF ali tudi ponosen član jugoslovanske armade? Sedaj imamo stoodstotno zagotovilo iz ust borca OF in člana jugoarmade, da je poboje izvrševala in vodila jugoslovanska armada, ker pa Janez Stanovnik kot njen član temu takrat ni ugovarjal, je sokrivec. To je logičen sklep njegovih trditev, izrečenih 27. aprila 2007. Šestnajsto leto slovenske osamosvojitve, ki so ji člani odborov ZZB NOB Maribor, Ruše, Pesnica in Ormož na seji 24. junija 1991 nasprotovali in to objavili v časniku DELO 29. junija 1991. Je mar tudi to laž? Če je bilo vse, kar se je dogajalo po vojni, zakonito, zakaj so funkcionarji Udbe/SDV, ko so ugotovili, da se časi in nazori spreminjajo po vseh deželah, kjer je desetletja vladal komunizem, uničevali »svoje dragocene« dokumente, s katerimi so držali v šahu predvsem svoje vohune. Zato, ker so hoteli ostati še »malo poleg«, vsaj toliko, da bodo prikriili svoje zločine. Kajti to, kar so delali 45 let, so bili zločini, kaznivi po vseh zakonih. Spoštovani večni funkcionar SFRJ lahko govori kar hoče, večina mu ne verjame. Ko govori o kolaboraciji, se izogne omembi kolaboracije med Hitlerjem in Stalinom v najodločilnejših časih pred začetkom 2. svetovne vojne. Vsi svetovni komunisti so ne le molčali, temveč celo hvalili to kolaboracijo. Malo je starih komunistov, ki so spregledali svoje zmote; najtrši, najbolj zagrizeni komunisti so bili prav v Sloveniji. Zato so povsod razporedili »svoje fante«. Nekatere je odkrila šele sedanja vlada. Menim, da mora odkriti in odsloviti vse, pa čeprav Slovenija še nekaj časa ne bo, po »vzorcu« SD in njenega predsednika B. Pahorja, sproščena. Za koga? VSE IMA SVOJO CENO!

živalska fiziologija ni primerljiva s človekovo. Eden izmed dokazov je tudi ta, da v vseh navodilih za uporabo zdravil, ki so priložena zdravilu, opozarjajo na stranske učinke. Dandanes je na voljo že toliko metod, da bi lahko omejili uporabo laboratorijskih živali.

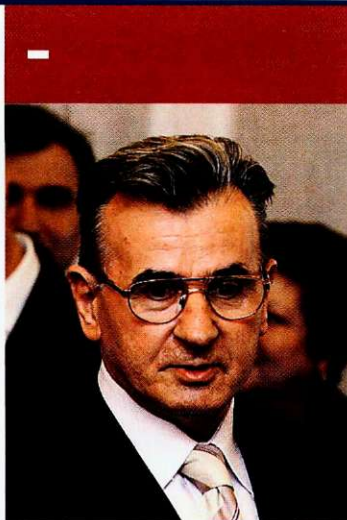
Animalisti prosimo tudi uporabnike kozmetike, naj kupujejo le tisto, ki ni preizkušena na živalih. Prosimo, upoštevajte klice animalistov, nekaj bo že pripomoglo k znižanju uporabe laboratorijskih živali.

Lea Eva Müller, Ljubljana

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
† 05 38 11 674

Politični semafor

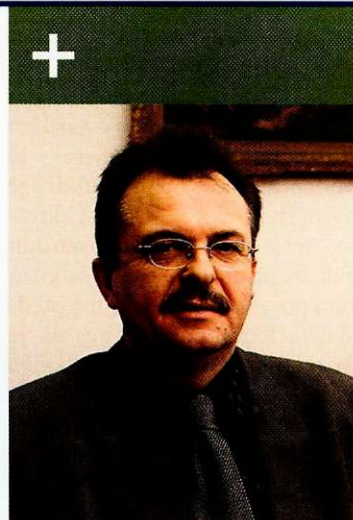
Iskanje grešnega kozla Vodja poslanske skupine SD Miran Potrč je s povečanjem svoje poslanske skupine v zadnjem času očitno dobil krila. Tokrat si je za tarčo svojih kritik izbral kar predsednika državnega zbora Franceta Cukjatija, ki naj bi bil kriv, da poslanci opozicije ne morejo opravljati svoje funkcije. Po Potrčevem mnenju bi moral biti Cukjati predsednik celotnega državnega zbora in ne le koalicije, ki naj bi opoziciji kratila pravice.

0

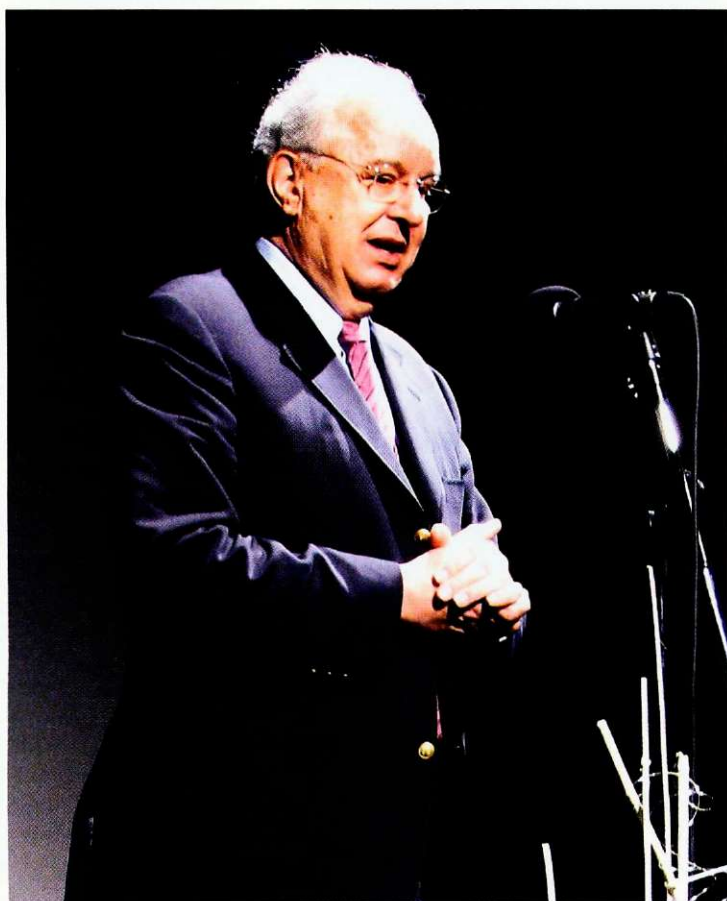

Ni ga strah razpada Prvak SD Borut Pahor se na opozorila, da v svojo stranko jemlje ljudi, ki so razbili LDS, ne meni preveč. Prepričan je, da je SD s prihodom štirih nekdanjih poslancev LDS dobila izkušene ljudi, ki po Pahorjevih besedah ne skrivajo svojega nekoliko liberalnejšega pogleda na gospodarstvo in socialo. Vse to kaže, da se Pahor ne boji preveč cepitve SD na frakcije, kar je bila v preteklosti predvsem značilnost LDS.

+

Utišal kritike Na protest opozicije glede razdelitve mest v delovnih telesih se je odzval vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, ki meni, da gre pri kritikah, češ da koalicija posega v pravice opozicije, predvsem za maščevanje LDS nekdanjim poslancem, ki so prestopili drugam. To naj bi dokazovalo tudi dolgotrajno usklajevanje znotraj opozicije. Sicer pa naj bi koalicijske stranke po njegovem mnenju sledile določbam poslovnika.

Bajuk in megazabavišče

Finančni minister in predsednik NSi Andrej Bajuk je v soboto, 5. maja, obiskal Vipavo, kjer se je s predstavniki lokalnih odborov pogovarjal o regionalizaciji in uvedbi evra. Glede regionalizacije je pojasnil, da se bo NSi zavzemala za čim manjše število pokrajin, regionalizacija pa naj bi zagotovila skladen razvoj Slovenije ter decentralizacijo. Komentiral je tudi nedavno evropsko poročilo o uvedbi evra v Sloveniji in pojasnil, da se nekatere evropske države, ki šele nameravajo vstopiti v evroobmočje, že obračajo na Slovenijo za nasvete. Po Bajukovem mnenju bi se morala predsednik države Janez Drnovšek in državni zbor potruditi, da Banka Slovenije čim prej dobi novega guvernerja.

Minister Bajuk je na srečanju v Vipavi govoril tudi o načrtovanem megazabavišču, ki naj bi ga na Goriškem gradila Hit

in ameriški Harrah's Entertainment. Gre za projekt, ki je že pred časom buril duhove, nanj pa se je odzvala tudi komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci, ki je opozorila na negativne posledice igralsništva. Glede na to, da je Bajuk predsednik stranke, ki se naslanja na krščanske vrednote, je zanj graditev megazabavišča bržkone precej neprijetna tema. Največja vladna stranka SDS je graditvi očitno naklonjena, nekoliko drugače pa bo pri volilcih in članih NSi, saj bo bo prav stališče do megazabavišča točka, ki bo lahko okrepila ali pa oslabila NSi. Za zdaj Bajuk zagotavlja, da bo večinski lastniški delež megazabavišča ostal slovenski, to pa prav gotovo ne bo vseč tistim, ki so prepričani, da sedanja vlada samo nadaljuje »socialistično politiko nacionalnega interesa«, ki so jo začele prejšnje vlade. G. B.

NAROČILNICA

NAROČILO (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR / 6.200,00 SIT
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Albert Svetina: Od osvobodilnega boja do banditizma	27,95 EUR / 6.700,00 SIT
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR / 2.200,00 SIT
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR / 4.990,00 SIT
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR / 8.500,00 SIT
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR / 4.900,00 SIT
☐ NOVO Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR / 7.668,48 SIT
☐ NOVO Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR / 5.741,77 SIT
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR / 3.906,00 SIT
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR / 6.727,00 SIT
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR / 5.500,00 SIT
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR / 990,00 SIT
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR / 10.850,00 SIT
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR / 4.991,00 SIT
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR / 6.510,00 SIT
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR / 5.300,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR / 1.085,00 SIT
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR / 4.449,00 SIT
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Bolševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR / 6.696,00 SIT
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR / 4.232,00 SIT
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR / 3.840,00 SIT
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR / 6.460,00 SIT
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR / 4.400,00 SIT
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR / 3.000,00 SIT
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR / 2.500,00 SIT
☐ Jože Zemljič: Življenje je večna borba	8,34 EUR / 2.000,00 SIT

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*Obvestilo potrošnikom:
Cene so preračunane po tečaju zamenjave:
1 EUR = 239,64 SIT.*

Ob naročilu

2 (dveh) knjig:
daro lonček "Demokracija"

3 (treh) knjig:
daro lonček + kapa "Demokracija"

4 (štirih) in več knjig:
daro lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Fantje, petek je.
Kje ste?

Popravljam pipo!
Pridem.

Končujemo reklamo.
Pridem čez pol ure.
Še preden Jure
popravi pipo. Stavim!

Takoj pridem,
samo še avto parkiram.

PRITISNI

Ej, jaz sem na rentgenu.
Ne sprašujte ...
Uuu, kakšna sestra ...

GOVORI

NOKIA
Connecting People

Z VSEMI NAENKRAT!

Predstavljamo vam novo storitev Pritisni in govori s katero se lahko kot po "walkie-talkieju" v promocijskem obdobju **brezplačno** pogovarjate z več sogovorniki hkrati.
www.mobitel.si/PG

